

YALOVA ERİKLİ YAYLASININ EKOLOJİK TEMELLİ TURİZM
PLANLAMA KRİTERLERİNİN VE EKOLOJİK TEMELİ TURİZM
ETKİNLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Pelin ÖZER

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YALOVA ERİKLİ YAYLASININ EKOLOJİK TEMELLİ TURİZM
PLANLAMA KRİTERLERİNİN VE EKOLOJİK TEMELLİ TURİZM
ETKİNLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI**

Pelin ÖZER

ORCID ID: 0000-0001-7136-1530

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN

ORCID ID: 0000-0003-2145-2682

(Danışman)

YÜKSEK LİSANS
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

BURSA– 2019

TEZ ONAYI

Pelin ÖZER tarafından hazırlanan "YALOVA ERİKLİ YAYLASININ EKOLOJİK TEMELLİ TURİZM PLANLAMA KRİTERLERİNİN VE EKOLOJİK TEMELİ TURİZM ETKİNLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN

Başkan : Dr. Öğr. Üy. Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN
ORCID ID: 0000-0003-2145-2682
Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj
Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ
ORCHID ID: 0000-0001-6789-4473
Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj
Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Alper SAĞLIK
ORCHID ID: 0000-0003-1156-1201
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık
ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim
Dalı

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum

Prof. Dr. Hüseyin Aksel EREN
Enstitü Müdürü

U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Pelin ÖZER

ÖZET

Yüksek Lisans

YALOVA ERİKLİ YAYLASININ EKOLOJİK TEMELLİ TURİZM PLANLAMA KRİTERLERİNİN VE EKOLOJİK TEMELLİ TURİZM ETKİNLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Pelin ÖZER

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN

Küreselleşen ve teknolojinin hızla ilerlediği günümüzde denize dayalı turizm anlayışı yerini doğayla iç içe ve doğal ve kültürel kaynak değerlerini korumaya yönelik ekolojik temelli turizm türlerine bırakmaktadır. Doğayı koruma ve çevreye duyarlı turizm türleri günümüzde daha fazla ihtiyaç haline gelmiştir. Bu çalışmada amaç, Yalova ili Erikli Yaylasının ekolojik temelli turizm potansiyelini ortaya koyup, planlama kriterleri geliştirmektedir. Bu çalışmada, Yalova ili, Çımarcık ilçesi, Teşvikiye beldesine bağlı Erikli Yaylası'nın doğal ve kültürel kaynaklarının ortaya çıkarılarak alan üzerindeki doğal bitki örtüsünü ve doğal kaynakları koruyarak ve yapılan turizm türlerinin belirlenmesi ile alana zarar vermeden uygulanabilir farklı ekolojik temelli turizm çeşitlerini ortaya koymak hedeflenmiştir.

Çalışmanın materyali Yalova ili sınırları içerisinde bulunan önemli turistik ve rekreasyonel potansiyele sahip Erikli Yaylası olarak belirlenmiştir. Çalışmanın yöntemi ise 4 aşamada gerçekleştirilmiştir. Alanın mevcut durumu ortaya konulmuştur. İkinci aşamada kullanıcı anketi yapılmıştır. Üçüncü aşamada hem anketlerden elde edilen veriler hem de mevcut alan kullanımından elde edilen veriler ile SWOT analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın son aşamasında SWOT analizi ile elde edilen veriler uzman grup tarafından likert ölçeğinde değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda alanı % 73,2 oranında gününbirlik tercih eden ziyaretçilerin, % 22,7 oranla en çok tercih edilmesinin sebebi alanın doğal güzellikleri için ziyaret ettikleri ve % 41,6 oranında tercih edenlerin alan üzerinde ki faaliyetlerin ise alana ekonomik yarar sağlayacağını belirtmişlerdir. Alan da yapılan mevcut turizm faaliyetleri ve ziyaretçilerin beklentileri göz önünde bulundurulduğunda % 51,2 oranında ki ziyaretçilerin alanda ki doğal yapının bozulacağını düşünmektedir. Anket verileri ve mevcut alan verileri ile yapılan SWOT analizi verilerine göre gerçekleştirilen uzman değerlendirmesi sonucu alanın dört mevsim kullanılabilmesi en güçlü veri iken yoğun kullanımlar ile ortaya çıkacak baskılar en önemli tehdit olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Temelli Turizm, Erikli Yaylası, Yalova
2019, viii + 117 sayfa.

ABSTRACT

MSc Thesis

AN INVESTIGATION OF CRITERIA OF ECOLOGY-BASED TOURISM PLANNING
AND ECOLOGY BASED TOURISM ACTIVITIES IN ERİKLİ HIGH PLATEAU IN
YALOVA

Pelin ÖZER

Bursa Uludağ University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Assist prof. Dr. Zeynep Pirselimoğlu BATMAN

Globalization and rapid advances of technology today, sea-based tourism the understanding of the place of nature based tourism to protect ecologically and exposes the types of natural and cultural resource values. Nature conservation and environmentally sensitive types of Tourism nowadays has become a necessity more. The purpose of this study, Yalova Plateau Ecological Plum-based tourism potential of present and developing planning criteria. In this study, Yalova, çınarcık district, connected to the Contemporary Resort plateau natural and cultural resources of Plum on the field uncovered by natural vegetation, and preserving natural resources and tourism, the determination of the types can be applied without damaging the field with different ecological-based tourism aimed to uncover the types of.

Yalova province located within the boundaries of the study material, important tourist and recreational potential Plateau has been identified as Plum. The method of the study was carried out in 4 phases. The current state of the field outlined. In the second stage, the user reviewed the questionnaire. In the third stage, the data obtained from both surveys, conducted a SWOT analysis with the data obtained in both the current land use. The data obtained with the study in the final stages of the SWOT analysis by the expert group were evaluated on a Likert scale. The results obtained in accordance with field % 73,2 visitors who prefer outpatient, % 22,7 compared to the most preferred reason for the natural beauty of the area they visit, and % 41.6 of those who preferred the activities on the work area of the field that would be of economic benefit to stated. Considering the expectations of existing tourism activities and visitors of the area % 51,2 considers that the natural structure of the area that visitors may be disrupted. Conducted SWOT analysis of existing survey data with field data and expert assessment is performed according to the result of the data area is data that can be used in all four seasons while with the most powerful has been the most important threat to the pressures that will arise during intensive use.

Key words: Ecology-Based Tourism, Erikli High Palteau, Yalova
2019, viii + 117 pages.

TEŞEKKÜR

Çalıőmalarımın her aşamasında önerileri ile beni yönlendiren ve her aşamasında sabırla yanımda olan değerli hocam ve danıőmanım Sayın Prof, Dr. Öğr. Üyesi Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN'a ve saygı değer hocalarım Prof. Dr. Murat ZENCİRKİRAN, Doç. Dr. Aysun ÇELİK ve Doç. Dr. Elvan ENDER'e ve anket sonuçlarının değerlendirilmesinde teknik destek sağlayan Uludağ Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ'e gösterdikleri anlayış ve her türlü yardımları için teőekkürlerimi ve őükranlarımı sunuyorum.

Çalıőmalarımın tüm sürecinde, manevi desteklerini esirgemeyen, bana güç veren, azim ve őevkle beni her daim destekleyen, sabırla ve őevgiyle bu tezin oluőmasında katkı sağlayan Canım Kardeőim Volkan ÖZER'e, Sevgili Annem Perihan ÖZER ve Sevgili Babam Vedat ÖZER'e sonsuz teşekkür, őevgi ve saygılarımı sunarım.

Pelin ÖZER

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
GRAFİKLER DİZİNİ.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER.....	4
2.1. Turizm Kavramı.....	4
2.2. Ekolojik Temelli Turizm.....	7
2.3. Yayla Turizmi.....	10
2.3.1. Yayla ve Yaylacılık.....	10
2.3.2. Yayla Yerleşimleri.....	13
2.3.3. Yaylalarda Yasal Boyut.....	15
2.3.4. Yayla Turizminin Doğuşu ve Gelişimi.....	17
2.3.5. Yayla Turizmi ve Yaylalarda Yapılan Diğer Turizm Çeşitleri.....	18
2.3.6. Yaylalarda Turizm Çevresel Etkileri.....	22
2.3.7. Yaylalarda Turizm Ekonomik Etkileri.....	24
2.3.8. Yaylalarda Turizm Kültürel Etkileri.....	24
2.3.9. Yaylalarda Turizm ve Planlama Yaklaşımı.....	25
2.3.10. Dünyada Yaylalar Ve Turizm.....	28
2.3.11. Türkiye’de Yaylalar ve Turizm.....	29
2.3.12. Ülkemizde Yayla Turizminin Gelişimi İçin Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Yapılan Çalışmalar.....	31
3.MATERYAL VE YÖNTEM.....	34
3.1. Materyal.....	34
3.2. Çalışma Alanın Konumu.....	35
3.2.1. Araştırma Alanının Genel Özellikleri.....	36
3.3. Araştırma Alanının Doğal Özellikleri.....	37
3.3.1. Jeomorfolojik Özellikleri.....	37
3.3.2. Jeolojik Özellikleri.....	38
3.3.3. Toprak Yapısı.....	40
3.3.4. Hidrolojik Yapısı.....	41
3.3.5. Doğal Bitki Örtüsü.....	44
3.3.6. İklim.....	46
3.4. Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı.....	46
3.4.1. Nüfus.....	46
3.4.2. Ulaşım.....	46
3.4.3. Ekonomik yapı.....	48
3.4.4. Tarihi ve kültürel yapı.....	48
3.5. Yöntem.....	49
3.5.1. Ziyaretçi Anket Çalışmaları.....	49
3.5.2. SWOT Analizi.....	50
3.5.3. Likert Ölçeği ve Uzman Anketi Çalışmaları.....	51
4. BULGULAR.....	55
4.1. Alana Ait Gözlem ve Anket Çalışmaları Bulguları.....	55

4.1.1. Erikli Yaylası Kullanıcılarının Sosyo-Ekonomik Yapı Analizi İle İlgili Bulgular	52
4.1.2. Erikli Yaylası Ziyaretçilerinin Alan Üzerindeki Kullanım Durumları İle İlgili Bulgular.....	54
4.1.3. Erikli Yaylası Kullanıcılarının Alan Üzerindeki Rekreatif ve Turistik Potansiyeli İle İlgili Bulgular	65
4.1.4. Erikli Yaylası Kullanıcılarının Alan Üzerindeki Rekreatif ve Turistik Açısından Memnuniyet/Memnuniyetsizlik Kriterleri İle İlgili Bulgular	70
4.2. SWOT Analizi Çalışmaları Bulguları	80
4.1.1. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Güçlü Yönleri İle İlgili Bulgular.....	83
4.1.2. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Zayıf Yönleri İle İlgili Bulgular.....	85
4.1.3. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Fırsatlar İle İlgili Bulgular.....	88
4.1.4. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Tehditler İle İlgili Bulgular.....	92
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	94
KAYNAKLAR.....	102
EKLER.....	109
EK 1. Ziyaretçi Anket Formu.....	110
EK 2. Uzman Anket Formu	114
ÖZGEÇMİŞ	120

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar Açıklama

SPSS	Statistical Package Program for Social Sciences
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
US & FCS	ABD ve Yabancı Ticaret Hizmeti
WTO	Dünya Ticaret Örgütü
BDT	BağımsızDevletlerTopluluğu
TIES	The International Ecotourism Society (Uluslararası Ekoturizm Derneği)
ABD	Amerikan Birleşik Devleti
WWFDünya Doğayı Koruma Vakfı	
TB	Turizm Bakanlığı
M.Ö.	Milattan Önce

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Sektörel ve Sektörler arası planlamalarda Ekolojik Planın Yeri.	26
Şekil 3.1. SWOT Analizi Olası Kombinasyonlar.	48
Şekil 3.2. Çalışma Alanının Coğrafi Konumu.	34
Şekil 3.3. Yalova İli Eğim Durumu Haritası.	36
Şekil 3.4. Yalova İli Jeoloji Haritası.	37
Şekil 3.5. Yalova İli Hidrografya Haritası.	39
Şekil 3.6. Yalova Erikli Yaylası Çifte Şelaleler.....	40
Şekil 3.7. Çınarcık-Teşvikiye(Yalova), Erikli Yaylası Dipsiz Göl.....	41
Şekil 3.8. Çınarcık-Teşvikiye(Yalova), Erikli Yaylası.	42
Şekil 3.9. Yalova Aylık Sıcaklık Ölçüm Periyodu.	44
Şekil 3.10 . Çalışma Akış Diyagramı.....	55
Şekil 4.1. Erikli Yaylası Kullanıcılarının alana gelmesini etkileyen faktörler	62
Şekil 4.2. Erikli Yaylası Kullanıcılarının alan üzerindeki genel kullanım tercihleri	64
Şekil 4.3. Erikli Yaylası'nda Yapılan Rekreasyonel Faaliyetlerin Alana Yararları	65
Şekil 4.4. Erikli Yaylası'nda Yapılan Rekreasyonel Faaliyetlerin Alana Yararları	66
Şekil 4.5. Erikli Yaylası'nın Geçim Kaynakları	68
Şekil 4.6. Erikli Yaylası'nda Rekreasyonel ve Turistik Açından Yapılan Festivaller.....	69
Şekil 4.7. Erikli Yaylası'nda Rekreasyonel ve Turistik Açından Eksik Yönleri.....	72
Şekil 4.8. Erikli Yaylası'nda Rekreasyonel ve Turistik Faaliyetleri.....	75
Şekil 4.9. Erikli Yaylası'nda Rekreasyonel Beklentileri	76
Şekil 4.10. Erikli Yaylası'nda Rekreasyonel ve Turistik Faaliyet Özellikleri.....	78
Şekil 4.11. Erikli Yaylası'nda Rekreasyonel ve Turistik Faaliyet Önerileri.....	79
Şekil 4.12. Uzman Anketi Meslek Dağılımı	82
Şekil 4.13. Uzman Anketi Güçlü Yönler Yüksek Değer Ortalaması.....	84
Şekil 4.14. Uzman Anketi Zayıf Yönler Yüksek Değer Ortalaması.....	87
Şekil 4.15. Uzman Anketi Fırsatlar Yüksek Değer Ortalaması	91
Şekil 4.16. Uzman Anketi Tehditler Yüksek Değer Ortalaması	93

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 3.1. Likert ölçekleme modeli tepki türü; Onaylama Düzeyi (Beş Düzeyli Cevap Kategorisi).....	49
Çizelge 3.2. 5’li Likert Ölçeği Değerlendirmesi.....	50
Çizelge 3.3. Erikli Yaylasının Bazı Merkezlere Uzaklığı.....	45
Çizelge 4.1. Erikli Yaylası Kullanıcılarının Sosyo-Ekonomik Yapısı.....	53
Çizelge 4.2. Erikli Yaylası kullanıcılarının alan üzerindeki kullanım Özellikleri.....	56
Çizelge 4.3. Erikli Yaylası ve Çevresi SWOT Analizi.....	80
Çizelge 4.4. Uzman Anketi Güçlü Yönler.....	83
Çizelge 4.5. Uzman Anketi Zayıf Yönler.....	85
Çizelge 4.6. Uzman Anketi Fırsatlar.....	88
Çizelge 4.7. Uzman Anketi Tehditler.....	92

1. GİRİŞ

Birçok alanda değişim ve gelişmelerin yaşandığı günümüzde teknolojinin gelişmesi ve ilerlemesi ile beraber turizm açısından da önemli değişimler yaşanmaktadır. Ülkemizde daha çok turizm türü olarak kabul görmüş olan deniz-kum-güneş ağırlıklı olan düşünce anlayışı, sosyo-kültürel bilincin artmasıyla beraber yerelden küresele farklılık göstererek yerini ekolojik temelli turizm anlayışına bırakmaya başlamıştır.

Turizm politikasının bütün bir yıl, dört mevsime yayılması ile kırsal alanlara büyük bir yöneliş başlamıştır. Bu yöneliş ile turizm etkinliklerinde büyük bir çeşitlilik ve değişimin olması ile bu alanlar üzerinde turistik kullanımlar artmaya başlamıştır. Bu durumun sonucunda gelişen taşıma kapasitesinin sınırını aşma durumu ortaya çıkmıştır. Böylelikle yapılacak turizm ve rekreasyonel amaçlı planlamalarda doğal değerleri, kültürel ve tarihi çevreleri oluşturan öğeler arasındaki ilişkilerin dengelenmesi ön planda tutulmalıdır (Çetin 2010).

Kırsal bölgeler (kumsallar, nehirler, dağlık bölgeler, çöller ve deniz kenarları, kumsallar vb.) dış mekan etkinlikleri açısından son yıllarda tercih edilen alanlar haline gelmiştir. Bu etkinlikler fiziksel etkinlikler (aktif eğlenceler, çoğunlukla yürüyüş, bisiklet, tırmanma, su sporları, pony trekking gibi dış mekan etkinlikleri), hobi ve pratik ilgiler (fotoğraf, resim, sanat, aşçılık gibi) olarak tanımlanmaktadır. Kırsal alanlarda aile veya gruplarla yapılabilen, teknolojinin daha düşük olduğu, ekonomik olarak ise daha uygun etkinlikler geleneksel veya geçmişten günümüze kadar ulaşmış etkinlikler olarak tanımlanmıştır. Günümüzde ortaya çıkan rekreasyonel etkinlikler daha aktif ve macera dolu, teknoloji açısından yüksek teknolojiye sahip, ekonomik olarak ise daha yüksek ücretler ile bireysel olarak yapılabilen, kentlerle daha çok bağlantılı, yeteneklere dayalı etkinliklerdir (Topay 2003, Roberts ve Hall 2001, Vennesland ve Nybakk 2013).

Doğal alanlarda yapılacak olan turistik ve rekreatif etkinlikleri koruma-kullanım ilkesi temel alınarak planlanmalıdır. Bu doğrultuda kaynakların bozulmamışlığını temel alan, onları kullanırken koruyan ve sonucunda kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayan ekolojik temelli turizm planlama yaklaşımı dikkate alınmalıdır (Batman ve ark. 2016, Batman 2013).

Doğada yapılan turizm çeşitlerinin, toplumda turizm bilincinin gelişebilmesi adına turizm kaynaklarında ilerleme göstermesi gerekmektedir. Birçok ülkenin önemli gelir kaynağı sayılan ekoturizm, bölge halkının refahını arttırmak adına fırsat niteliği olsa da insan nüfusunun hızla artması, doğal kaynakların giderek hızla tükenmesi ile insan yaşamını ve dünyadaki doğal dengenin bozulması gibi tehlikelerden biridir. Son yıllarda alternatif turizme karşı çevre duyarlı turizmi ve tabiatı koruma bilinci öne çıkmıştır. Toplum bilincindeki bu değişiklikler sürdürülebilir ekoturizm planlamalarının giderek artmasına neden olmaktadır. Kırsal alanlarda ekonominin gelişebilmesi, kırsal nüfusun yeni bir bakış açısı yönünden bir kalkınma sağlamaktadır. UNWTO'nun tanımına göre 'Sürdürülebilir bir turizmin gelişimi, çevresel kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlamalı, ziyaret edilen toplulukların sosyo-kültürel yapısına, gelenekselliğine saygı göstermeli, bütün ilgi gruplarına adil bir şekilde dağıtılan sosyo-ekonomik faydalar ile tutarlı ve uzun vadeli ekonomik faaliyetler ortaya koymalıdır.

Ekonomik tutarlılık, yöre halkının refahı, biyolojik çeşitliliğin korunması, sosyal eşitlik, ziyaretçi memnuniyeti, fiziki bütünlük, yetkinin yerele doğru dağıtılması, kaynakların etkili kullanımı, toplumun genelinin refah ve mutluluğu ve istihdam kalitesi sürdürülebilir ekoturizmin gelişim kriterleri arasında yer almaktadır (Anonim 2013).

Son yıllarda, turizm amaçlı planlamalarda alanın mevcut durumunu ortaya koymak ve turizm stratejileri belirlemek için yapılan çalışmalarda SWOT analizlerinden faydalandığı görülmektedir.

Bu çalışmada amaç, Yalova ili Erikli Yaylasının ekolojik temelli turizm potansiyelini ortaya koyup, planlama kriterleri geliştirmektir. Bu amaçla;

- Yalova Erikli Yaylasının doğal ve kültürel kaynaklarının belirlenmesi,
- Ekolojik temelli turizm potansiyelini belirlemek amacıyla alandaki ekolojik temelli turizm çeşitlerini ve yapılacak etkinliklerin neler olduğunun belirlenmesi,
- Ekolojik turizm planlaması uzman ve turist anketi ile SWOT (güçlü Yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) ltlerinin oluşturulması ve Likert yöntemi ile ltlerin derecelendirilmesi,
- Erikli Yaylasının ekolojik temelli turizm stratejilerini belirlemek,
- Belirlenen stratejiler, uzman görüşleri ve turist istekleri doğrultusunda alan için uygun etkinliklerin belirlenmesi hedeflenmektedir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Turizm Kavramı

Turizm sektörü geniş bir yelpazeye sahip olup, çok fazla alternatifi vardır. Bu yüzden turizm türleri belli kriterlere göre farklı şekillerde sınıflandırılabilir (Sarkım 2007). Turizm türleri; amaçlarına göre, gelir seviyelerine göre, yaş gruplarına göre, sosyo-ekonomik durumuna göre, ulaştırma araçlarına göre, mevsimlere göre, konaklama şekline göre, turistin hareket yönüne göre, kişi sayısına göre, organizasyon şekline göre vb. çeşitli sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak bu çalışmada turizm türleri, daha genel olması nedeniyle beş farklı kritere göre oluşturmuş olduğu sınıflandırma temel alınarak incelenmiştir (Sayılan 2007). Buna göre turizm türleri aşağıdaki gibidir;

- İç Turizm: Turistin kendi yaşadığı ülke sınırları çerçevesinde gerçekleştirdiği turizm türüdür.
- Dış Turizm: Turistin kendi ülke sınırları dışında gerçekleştirdiği turizm türüdür. aktif ve pasif dış turizm şeklinde kendi içerisinde ayrılmaktadır.
- Aktif Dış Turizm: Ülkeye dışarıdan yabancı turistlerin gelmesiyle oluşan ve ülkeye döviz girişini sağlayan turizm türüdür.
- Pasif Dış Turizm: Turistlerin kendi ülkeleri dışındaki yabancı ülkelere seyahat etmesi ile oluşan ve ülkenin döviz kaybetmesine sebep olan turizm türüdür (Gülbahar 2009).

Turizm faaliyetlerine katılan ziyaretçilerin yaşlarına göre turizm çeşitleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır (Polat 2017);

- Gençlik Turizmi: 15/24 yaş arasında bireylerin aile bireyleri olmadangerçekleştirdiği turizm çeşididir.
- Yetişkin Turizmi: 25/64 yaş arasında bireylerin gerçekleştirdiği turizm çeşididir.
- Üçüncü Yaş Turizmi: 65 yaşın üzerindeki bireylerin gerçekleştirdiği turizm türüdür.

Turizm faaliyetlerine katılan kişilerin sayısına göre turizm türleri aşağıda belirtilmiştir (Ovalı 2007);

- Bireysel Turizm: Katılanların ferdi olarak gerçekleştirdiği turizm türüdür.
- Grup Turizmi: Farklı grupların bir araya gelerek gerçekleştirdiği turizm türüdür.
- Kitle Turizmi: Doğal kaynaklara dayalı ve ülkeler arası 'charter' hava yollarının tercih edildiği, her şey dahil konsept paket olarak tatil köyü ve sahil otellerinin konaklamaların kullanıldığı turizm türüdür.

Turizm faaliyetlerine katılan turistlerin sosyo-ekonomik durumları çerçevesindeki turizm çeşitleri şu şekildedir (Cengiz 2002);

- Sosyal Turizm: Düşük maddi olanaklara sahip olan bireylerin ve ailelerinin grup ya da yalnız tatil olarak gerçekleştirdikleri turizm türüdür.
- Geleneksel (Orta Sınıf) Turizm: Yüksek maddi olanaklara sahip olan bireylerin geleneksel tatil anlayışını benimseyen turizm türüdür.
- Lüks Turizm: Yüksek gelirli bireylerin pahalı tercihlerde bulunduğu turizm türüdür.

Amaçlarına göre incelendiğinde birçok turizm türüne rastlanılmaktadır. Bu turizm çeşitlerinden başlıca olanları ise aşağıdaki gibidir (Anonim 2018, Kocapınar 2003, Köroğlu ve ark. 2012, Cengiz 2002);

- Av Turizmi: Av turizmi, sayıca fazla veya yeterli olan ve doğal ortamlarında ki hayvan türlerin avlanmasına izin verilerek, kontrollü bir biçimde ve avlanma kuralları çerçevesinde yapılan bir turizm şeklidir.
- Deniz Turizmi: Deniz, kum ve güneş üçlüsünden faydalanabilme amaçlı bireylerin gerçekleştirdiği turizm türüdür.
- Sağlık Turizmi: Tedavi amacı ile gerçekleştirilen turizm türüdür.
- Kongre Turizmi: İş turizmi altında da incelenebilecek olan bu turizm türünde, özellikle konferans, seminer, uluslararası fuar ve benzeri gibi etkinliklere katılmak amacıyla yapılan aktiviteler söz konusudur.

- Kış Turizmi: Kış mevsiminde özellikle dağ ve dağcılık üzerine gerçekleştirilen turizm türüdür.
- İnanç Turizmi: Dini yönden önemli sayılan veya kutsal sayılan yerlerin ziyaret edilmesine yönelik gerçekleştirilen turizm türüdür.
- İş Turizmi: Meslek gereği yapılan, turistik amaç taşımayan seyahat türüdür.
- Doğa Turizmi: Doğa ve doğayla ilgili olguların, bu alanları ziyaret etmek için temel güdülenme olduğu doğal alanlara yapılan seyahattir. Doğal kaynakların zarar görmeden, uygun bir şekilde, kullanımını sağlarken ziyaretçilerin de eğlenme-dinlenme ve yenilenmelerine imkan sağlar (Erdoğan 2016). Genel olarak ise kırsal mekanlara yapılan rekreasyonel ve macera turu spor faaliyetlerinin de kapsayan seyahatleri ifade eder (Koroğlu ve ark. 2012).
- Ekoturizm: Doğa çevreye olumsuz en az etkide bulunan ve yerel topluluğa ekonomik fayda sağlayan turizm türüdür. Başka bir tanımla, doğa temelli olup, bio çeşitliliğin korunmasına katkı sağlayan, yenilenemez kaynakların minimum derecede kullanılmasında katkı sağlayan turizm çeşitidir (Cengiz 2002).
- Spor Turizmi: Herhangi bir spor faaliyetinin gerçekleştirilmesine yönelik olan turizm türüdür. Golf turizmi, rafting, rüzgar, dağcılık, paraşüt gibi çok sayıda turizm türü bu başlık altında değerlendirilebilir.
- Yayla Turizmi: Kentlerin gürültüsünden ve hızından uzak, sakin ve doğa ile iç içe olan yaylalara yönelik dinlenme, eğlenme veya spor gibi amaçlarla gerçekleştirilen turizm faaliyetleridir.
- Karavan Turizmi: Karavan ile gerçekleştirilen turizm türüdür.
- Kültür Turizmi: İnsanların düşündüğü, yaptığı ve oluşturduğu unsurları kapsamaktadır. Belli bir coğrafyada yaşayan insanların dünden bugüne taşıdığı maddi ve manevi varlıkları, değerleri, tutumları ve anlayışlarını ifade eden kültürel miras, turizm bakımından da önemli kitleye sahiptir. İnsanlar günümüzde deniz, güneş veya eğlenceye yönelik turizm faaliyetlerinin yanında artık kültürel mirası öğrenme amacıyla da turizme hizmet etmektedir (Kocapınar 2003). Ziyaretçilerin sık sık tarihi çevreye ve deneyime kendilerini kaptırmayı istemelerinden dolayı deneyimsel turizm olarak da nitelenen kültür turizmi insanların geçmişten bugüne kadar biriktirmiş olduğu deneyimlerin,

geleneklerin, mekanların, kutlamaların, sanat formlarının, her birinin turizm olgusu içerisinde sunulmasıdır (Çetin 2010).

Turizm endüstrisinde, aynı 1950'li yıllarda ortalama 25 milyon kişi, 2000'li yıllarda ise 700 milyon kişiye ulaşan turist sayısı aynı yıllarda, 2,1 milyar dolar olan dünya turizm gelirleri, 28 kat artışla, 477 milyar dolara ulaşmıştır. Dünyada turizm sektöründe 350 milyon insan istihdam edilmekte ve uluslararası sermaye yatırımlarının yaklaşık % 9'u turizm alanında yapılmaktadır. UNWTO açıklamış olduğu verilere göre, 2015 yılında uluslararası turist sayısı yüzde 4,4 oranında artarak 1 milyar 184 milyon civarında seyretmiştir. 2015'te bir önceki yıla göre 50 milyon daha fazla kişi seyahat etmiştir. 2010 yılından bugüne her yıl yüzde 4 ve üzeri oranda turist sayısı artış göstermiştir (Garda ve Temizel 2016).

2.2. Ekolojik Temelli Turizm

Alternatif turizm kavramsal olarak bir turizm olmamakla birlikte, kullanım kolaylığı nedeniyle bazı turizm çeşitlerinin hepsine verilen genel bir başlık olarak kabul edilebilir. Bu nedenle alternatif olarak ortaya çıkan turizm türleri ekolojik temelli turizm ana başlığı altında değerlendirilmiştir. Ekolojik temelli turizm yaklaşımı, bozulmamışlık, koruma-kullanma dengesi ve sürdürülebilirlik kavramının bir süreç halinde ele alındığı ve birbirleriyle bağlantılı olarak gelişen bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Pirsellinoğlu 2013, Pirsellinoğlu, Demirel ve Kurdoğlu 2015). Bu kavramların gelişimiyle ortaya çıkan etkinlikler ve bu etkinliklere yönelik alan kullanım yaklaşımları ekolojik temelli turizm planlama yaklaşımı olarak ifade edilebilir.

Ekolojik temelli turizm bilimsel Eğitsel Turizm, Doğal Temelli Turizm, Kültürel Turizm, Etkinlik temelli turizm çeşitlerini kapsayan turizm çeşidi olarak sınıflandırılmıştır (Pirsellinoğlu Batman 2013).

Doğa temelli turizmde, doğal ve kültürel çevrenin koruma ve gelişimi önemli bir model olarak değerlendirilir. Doğa temelli turizm planlamasında ekolojik sistemler öncelik alınarak bölgesel ölçekte sosyal ve ekonomik kalkınma ilkeleri uygulanarak gerçekleştirilir (Acuner ve Tayfun 2016).

Bu turizm sınıfı içerisinde bulunan ekoturizm in kökeni Yunanca ‘oikos’ (ev) ve ‘logos’ (kelime)’a uzanan, organizmaların çevre ile ilişkisini inceleyen ve bilim olarak adlandırılan kelimelerden türemiştir. Ekoloji doğal olarak biyolojik toplulukların korunması ve toplulukların kültürüne karşı saygı duyulmasını da gerektirmektedir. Buradan hareketle, ekoturizm, ev sahibi bölgenin farklı özelliklerinin en az hasar görmesini sağlayacak ziyaret etkinliklerini ifade etmektedir (Demir ve Çevirgen 2006).

İlk olarak ‘ekoturizm’ terimi Hektor CEBALLOS-LASCURAIN ile genel kullanıma girmiştir. Ancak Fennell (1999) bir çalışmada, ekoturizm kavramının temelini Hetzer tarafından 60’lı yıllarda oluşturulduğunu ileri sürmektedir. Hetzer’in bu çalışmada ekoturizm, birbirini etkileyen turist, çevre ve kültür arasındaki karışık ilişkiyi açıklamak için kullanılmıştır (Fennell 2003).

Ekoturizm de kitle turizmine karşı turist sayısını azaltarak ve turizmi tüm yıla yayarak çevreye karşı olan baskıyı azaltmak, tahribatı düzeltmek için değil, önlemek için planlar yapmak ve uzun vade de ekonomik çıkarları gözetmek daha ön plandadır. Ekoturizm ilkelerini uygulayan veya bu aktivitelere katılanların doğaya duyarlı, korumacı bir yaklaşım sergilemeleri ve aşağıdaki turizm ilkelerini kabul etmeleri gerekmektedir. Bu ilkeler (Ünal 2009);

- Fiziksel, sosyal, davranışsal ve psikolojik etkilerin minimum seviyeye indirilmesi,
- Kültürel ve çevresel farkındalık ve saygının oluşturulması,
- Hem ziyaretçiler hem de yerel toplum için olumlu deneyimlerin sağlanması,
- Koruma açısından doğrudan finansal karın sağlanması,
- Hem yerel halk hem de özel sektör için finansal faydalar oluşturmak,
- Ziyaretçilere, ülkenin çevresel, politik ve sosyal kültürüne dayalı duyarlılığın oluşturulması yönünde değerli deneyimler iletmek,

- Düşük etkili tesisler tasarlamak, inşa etmek ve işletmek,
- Kendi toplumundaki yöre halkının haklarını ve manevi inançlarını tanımak ve bunları güçlendirmek için bunlarla işbirliğinde çalışmaktır.

Ekoturizm etkilerinin bilimsel olarak değerlendirilmesinin gelişimi, ekoturizmin olumlu ve olumsuz sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerinin ve yerel toplumun bu konuya duyarlılığının anlaşılması bu turizm türünün olmazsa olmazıdır (Diamantis 1999).

Turizm çeşitlerinin ya da herhangi bir ekonomik faaliyetin etkileri 3 kategoriye bölünebilir: Dolaylı, dolaysız ve tesir edilmiş. İyi yönetilirse, ekoturizm, gelirin yerel halka yeniden dağıtılmasına ve yerel alanlarda başka dolaylı kazançların elde edilmesine yardımcı olabilir. Çevre, ekoturizmin geliştiği doğal varlıktır; eğer ekoturizm iyi geliştirilmez ve yönetilmezse, sürdürülebilirlik kavramının tamamını sarsan olumsuz çevresel etkilerle sonuçlanabilir. Hassas bölgeye ekoturist ziyaretinin zamanlaması, kullanım-etki ilişkisine göre ekoturizm, çevre kaynak sisteminde itici güç olabilir. Çevresel olarak ekoturizmden, doğal alanların ve bölgelerin korunmasına destek ve motivasyon verilmesi beklenmektedir. Ekoturizmin sebep olduğu olumlu etkilerin aynı zamanda hem maddi hem de fiziksel formda olduğu bilinmektedir. Doğayı korumak, çevresel bozulmayı en aza indirmek, biyoçeşitliliğin korunması ve iyileştirilmesi, turizmin faaliyet gösterdiği bölge için gösterdiği çabalardan bazılarının örnek olabilir. Yerel toplumun sömürülen ve parçalanmış olmaması, ekoturizm planlaması ve gelişmesi için yerel halkın katılımı da önemlidir (Israngkura 1996).

Ekolojik temelli olan ziyaretçilerin amacına ve yapıldığı alana göre adlandırılan turizm türlerinden biride yayla turizmidir.

2.3. Yayla Turizmi

Türkiye yaylaları bozulmamış yapısı ile geçmişten günümüze gelen ve otantik bir yaşam biçimi sunan tabiat varlıkları olarak değerlendirilebilir. Yaylalar temiz havası, her mevsimde farklı renk kompozisyonları, fauna ve florası, suları, doğal güzelliği ve mikro iklimi ile yayla turizminin gelişmesi bakımından önemli bir yere sahiptir (Yeşiltaş 2009).

2.3.1. Yayla ve Yaylacılık

Yayla kelimesi, yaz aylarında hava değişimi ve dinlenme amacıyla yararlanılan yüksek kesimler içinde kullanılır. Örneğin; Bursa'nın Kirazlı, Bolu'nun Abant, Gerede'nin Esentepe, Adana'nın Bürücek yaylalarında yazın kentlerden gelenler çoğunluktadır. Kasaba ve kent halkının yazın sıhhi, turistik, sportif ve çeşitli faaliyetleri için çıktıkları yerlere de yayla adı verilmektedir. Günümüzde kimi yaylaların tatil köyü niteliği aldığı ve turizm yönünden gelişmeler gösterdiği izlenmektedir (Emiroğlu 1977).

Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı gibi yayla kelimesi ülkemizde, köy insanının yazları eğlenmek, dinlenmek, hayvanlarına otlatmak amacıyla çıktıkları, orman içinde ya da orman sınırı üzerindeki alanlarda kurulmuş yerleşim yerlerini temsil etmektedir. Yayla tanımına giren yerleşim yerlerinin özellikleri ülkemizin farklı bölgelerine göre değişmektedir. Bazı yaylalara sadece tarım ve hayvancılık için çıkılırken bazılarında da ise sportif, turistik veya sağlık nedenleri ile çıkılmaktadır. Bu da yayla tanımının değişik şekillerde yapılmasına neden olmaktadır (Öztañ 1985).

Terim olarak yayla, akarsuların derin halde parçalanmış fakat üstünde düz alanların belirgin olarak bulunduğu alanlardır. Farklı yer şekilleri, yükseltisi ve uygun doğal bitki örtüsü ile uygun bir alana sahiptir. Ekonomik açıdan yayla yerleşmeleri geçmiş yıllardan bu yana Anadolu insanı için önemli mevsimsel yerleşmelerdir (Doğanay 2011).

Yayla, dağ ve yamaç gibi farklı yüksekliklerde; göçebe, yarı göçebe, köy ve şehirde yaşayan çeşitli faaliyetler yapılan alanlardır. Yayla faaliyetleri hayvancılıkla uğraşan insanların otlaklardan yararlanması için yaşadıkları yerden daha yüksek yerlere mevsimsel olarak yerleşmesi faaliyeti sonucu ortaya çıkmıştır (Altmış 1994).

Yaylalar son dönemlerde rekreasyonel alanlar olarak kullanılsa da, yörede yaşayanların hayvanlarını otlatmak, yazın sıcaklığından uzaklaşmak ve ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla genellikle bahar ve yaz aylarında kullandıkları yerlerdir (Uluçeçen 2011).

Günümüzde artık yaylalara yaşlı ve çocukların daha fazla çıktığı gözlemlenmektedir. Genç kesimlerin kent iş istihdamından yararlanması ve yaşam biçimlerinin değişmesi ile beraber yaylacılık kavramının (hayvanların otlatılması, tarım vb..) azalmasına neden olmakla beraber yaz sıcaklarında vakit geçirecek alanlara dönüşmesine yol açmıştır (Doğanay 2011).

Yayların iklimi ve sahip olduğu otlakları hayvan yetiştirme açısından, hayvanlar üzerinde sağlıklı etkilere yol açmaktadır. İnsanlar açısından da havası ve bitki örtüsü düşünüldüğünde olumlu faydalar sağlamaktadır. Coğrafi olarak ele alındığında yüksek dağların arasında yer yer açılan düz vadilerdir. Yaylalar rakım yönünden 3 grupta incelenmiştir (Daşcı ve Çomaklı 2006);

- a. Alçak Yaylalar: 900/1200 m yükseklikde tarım yapılan sınırlı yaylalardır. Otlak zamanı ortalama 140-160 gündür. Bu tip yaylalara Ege, Marmara, Akdeniz ve Trakya yaylaları gibi.
- b. Orta Yaylalar: 1200/1600 m yükseklikte tarımın yapıldığı ormansınırları içerisinde bulunan yaylalardır. Otlatma zamanı 100-140 gündür. Bu tip yaylalara İç Anadolu bölgesi yaylaları gibi.
- c. Yüksek Yaylalar: 1600 m yükseklikten fazla ve orman sınırları içerisinde olan yaylalardır. Otlatma zamanı 60-80 gündür. Bu tip yaylalara Doğu Anadolu bölgesi örnektir.

Son yıllarda bu sınıflandırma tatil ve dinlenme amacıyla, hem tatil, hem de hayvancılık amacıyla ve sadece hayvancılık amacıyla kullanılan yaylalar olarak kullanım biçimlerine göre ortaya koyulmuştur (Anonim, 2018).

Yaylacılık ise geçimini topraktan sağlayan insanların hayvanlarının daha doğal otlamalarını sağlamak, daha fazla hayvansal gıda üretebilmek ve ekonomik açıdan faaliyet sağlayabilmek amacıyla, bahar ve yaz aylarında daimi yerleşim yerlerini geçici olarak terk ederek vadiler, ovalar ve dağ eteklerinden yaylalara çıkarak tarımsal faaliyet sağlamalarıdır. Daimi yerleşim yerlerinden daha yüksek rakıma sahip yaylalara ulaşım eski dönemlerde hayvanlarla sağlanırken günümüzde yayla ulaşımında kullanılan yollar düzenlenerek ulaşımın motorlu araçlarla yapılabilmesi sağlanmıştır (Daşçı ve Çomaklı 2006).

Yaylacılık, daimi yerleşik grupların, yani yerel halkın gerçekleştirmiş olduğu mevsimlik faaliyetlerdir. Yaylacılık faaliyetinde bulunan yerel halk daimi yerleşim yerlerinde yapmış oldukları faaliyetleri, ekonomik açıdan yaylacılık olarak irdelenir. Tarım ve hayvancılık yapan bu yöre insanı hayvanlarının daha iyi ürün verebilmesini bu faaliyetlerle sağlar. Bu iklim bölgelerinde sıcaklık artışıyla hayvanlarıyla beraber dağ, otlak, çayır, mera gibi yükseklerle giderler. Yaylaya çıkan insanların daimi yerleşim yerlerinin haricinde yaylalarda da yerleşim sağladıkları evleri vardır. Eski dönemlerden günümüze kadar gelen ve bir gelenek halini almış yaylacılığın ortaya çıkış nedenlerinin başında ekonomik sebepler gelir. Hayvanlarının doğal alanlarda otlamasını sağlayarak ekonomik açıdan daha tasarruf sağlamaktadırlar. Eski dönemlerden gelen bu gelenek kaybolmaya yüz tutmasına rağmen günümüzde hala devam etmektedir. Coğrafik bölgelere göre değişiklik gösteren yaylacılık özellikleri, bitki örtüsü, şenlikleri, yiyecekleri ile beraber bir kültür oluşturmuştur. Yaylalar, 1990 yılından sonra turizme açılarak turistik beklentilerle ve kültürel öğelerle günümüzde talepleri arttırmıştır (Anonim 2013).

Ülkemizde yaylacılık 3 tipte gözlemlenmiştir (Anonim 2011);

- Göçebe Yaylacılık; Bu tip yaylacılık küçükbaş hayvancılığı kapsayan, belli bir yer ve konuta sahip olmayan ve hava durumu, otlama durumuna göre sık sık

yer değiştirilen yaylacılık tipidir. Daha ok Akdeniz bölgesine ait yaylacılık tipidir.

- Sabit Yaylacılık; Bu tip yaylacılık belli bir köye mensup insanların yıllın belli dönemlerinde hayvanlarını alarak çıktıkları ve bir süre kaldıktan sonra yaylayı terk etmeleri ile gerçekleştirilen yaylacılık çeşididir.
- Tarımla Kombine Edilen Yaylacılık: Bu tip yaylacılık özelliği gösteren yaylacılık sabit yaylacılıkla benzer özellikler gösterir. Sabit yaylacılıktan ayıran özelliği hayvancılığın yanı sıra tarımla da uğraşılan yaylacılık tipi olmasındır. Yaylacılık olayı ülkemizde çok geniş faaliyetleri içermektedir. Yaylaların tipik uğraşısı haline gelen tarım ve hayvancılık olayı Doğu Karadeniz yaylalarında herhangi bir gelir sağlamaktan çıkmış, sadece insanların kışlık gereksinimlerini karşılayacak kadar bahçe tarımı ve 1-2 büyük baş hayvan besleme olayına dönüşmüştür (Emiroğlu 1977).

2.3.2. Yayla Yerleşimleri

Doğal peyzaj özellikleri taşıyan alanların kültürel peyzaj özellikleri taşıyan alanlara dönüştürülmesi yerleşmelerle yapılabilmektedir. Bu nedenle yerleşmelerin nasıl oluşup geliştiği ve zaman içinde değişime uğrama sebepleri araştırılmaktadır. Yerleşmelerin değişim gelişimine zemin hazırlayan coğrafi faktörlerdir (zgen 2010).

Yaylacılar, yaylalarda ‘oba’ denen topluluklar halinde yaşarlar. Oba halkı, genellikle aynı köyün insanları arasından oluşur. Kimi obalarda ise iki, üç kat hatta dört ayrı köyün insanların evleri olabilmektedir. Yaylacıların yaşadıkları yerleşim birimlerine “dam” denir. Bu kulübeler aynı düzende, iki-üç dönümlük bir arsa içinde yapılmıştır. Etrafında taş veya tahtadan yapılmış çitler bulunan bu arsalarda kış için köye indirilecek ayırklar yetiştirilir. Karadeniz arkası ve bilhassa Batı Karadeniz dolaylarında çatma tarzında tomrukların st üste konmasıyla doğan yayla evi tipi olan ‘gelik’ adı verilen barınaklar vardır (Altınış 1994).

Türkiye’de ekonomik açıdan faaliyet gösterebilmesi için yerleşmeler sürekli ya da geçici olarak iki gruba ayrılmaktadır. Tarım ve hayvancılığın ekonomik açıdan yürütülebilmesi için yılın belli dönemlerinde ki sezonluk yerleşmelere geçici yerleşmeler denir. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan bu yerleşmelere Ege bölgesinde Çiftlik, Karadeniz bölgesinde Canik, Akdeniz bölgesinde Oba, Doğu Anadolu bölgesinde Mezra veya benzerine Ağıl denilmektedir. Ekonomisinin tarım ve hayvancılığa dayalı olan yazlık ve kışlık yerleşmelere sahip, yerleşmeye yakın genelde de aynı otlakların kullanıldığı, daimi yaşadıkları yer ile iletişimin ve ulaşımın devam ettiği, büyükbaş hayvanların sayısının daha fazla olduğu geniş alanlara ise yayla yerleşim alanları denir (Anonim 2017).

Yaylalarda yerleşim özellikleri yörelerde farklılıklar göstermiş olsa da yayla evleri genelde şekil olarak aynıdır. Yaylalarda genelde tek katlı yan yana olan evler görülmektedir. Ailelerin yaşayan birey sayısı, hayvanları ve ekonomik yapısına göre bu evler farklılık göstermektedir. Bazı yaylarda alt katları ahır olarak kullanılan iki katlı evler bulunmaktadır. Yayla evlerinin yapımında kullanılan malzemeler birçok farklı çeşittir. Eski dönemlerde evlerin duvarlarına taş, çamur, hatıl ve kerpiç kullanımları vardı. Sonrasında ‘perdü’ denilen ağaç türünün balta ile kırılmasıyla oluşan tahtalarla duvarların üzeri kaplanmakta ve en üste toprak yayılmaktaydı. En yaygın olarak görülen malzeme taştır. Bunun yanı sıra kerpiç, ağaç ve çadır benzeri naylon malzeme kullanılan evler bulunmaktadır. Yayla evlerinin çatıları ise toprak damlardan oluşmaktadır (Doğanay 2011).

Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi’nde Turizm Bakanlığınca 1990 yılından itibaren “Turizmin Çeşitlendirilmesi ve Diğer Bölgelere de Yaygınlaştırılması” kapsamında başlatılan çalışmalar, yayla alanlarının ‘yayla turizm merkezleri’ ne dönüşmesini sağlayarak, bu alanlara ulaşım olanağı sağlanması yanında her türlü alt yapı hizmetlerinin götürülmesini de sağlamıştır. Turizm Bakanlığınca ilan edilen Yayla Turizm Merkezleri yanında diğer yaylalarda başlayan turizm amaçlı hareketlilik, geleneksel yayla yaşamının biçim ve içeriğinin de sorgulanmasını beraberinde getirmiştir (Yalçınalp 2005).

Yaylalara ulaşım sorunu yapılan yüksek nitelikli yollar ile kolaylıkla yaylalara taşınması ve daha kolay kullanılması nedeniyle tuğla, briket ve betonarmeye ciddi bir yönelim olmuştur. Bugün, bölge yaylalarının birçoğunda köydeki yerel mimari özellikleri taşımayan binaları görmek mümkündür. Ekonomik gereksinimlerden ve doğal şartların zorlamasından doğan ve daha çok kırsal nüfusun geleneksel bir alışkanlığı haline gelmiş olan yaylaya çıkma, dinlenme unsurunu bünyesinde bulundurmasıyla artık sadece kırsal kesim insanının değil kent insanının da rekreasyon sahası haline gelmiş ve yapılan modern ikincil konutlarla turizm yönünden de önemli gelişmeler gösterdiği izlenmektedir (Altınış 1994).

2.3.3. Yaylalarda Yasal Boyut

Yayla alanları hazine arazileri ve devlet ormanı olmasına rağmen kullanımı köyler arasında paylaşılmıştır. Ormanlardan ve hazine arazilerinden yararlanma geleneği bireysel ve köy düzeninde toplumsal mülkiyet biçimleri yaratmıştır Yaylalar, hukuki açıdan hazine arazileridir. Tapu kayıtları bakımından tescil dışı yerler olup devletin hüküm vetasarrufundadır. Köy tüzel kişiliğinin (muhtar ve köy ihtiyar heyeti) emrine tahsil edilen bu alanlar muhtarın inisiyatifiyle oluşturulmuş tahsis belgesi ile köylünün kullanımına sunulmuştur. Yaylalarda özel mülkiyet yoktur. Yaylalar, Türk Hukuk Sisteminde ‘kamu malları ‘ içine girmekte ve orta malı olarak nitelendirilmektedir. Bu sahaların mülkiyete konu olması ancak imar planlarının hazırlanmasına bağlıdır. Mülkiyet açısından yaylalar, köylülerin kullanımına verilmiş, hazineye ait arazilerdir. Tapuları yoktur. Yüzyıllardır kullanım sonucu, her evin yapı alanı, bahçesi ve otağının sınırları, o köy insanlarınca bilinir ve güvence altındadır. O köyden olmayan insanların, köyden ya da yayladan yer satın almasına köy halkızın vermez.1858 tarihi Arazi Kanunu’nun 104.maddesinde yaylalar, metruk arazi olarak tanımlanmıştır. 3402 sayılı kanununun 16.maddesinin b fıkrasına göre orta malı olarak sayılan yaylaların sınırları ölçülür, yüzölçümü hesaplanır, parsel numarası verilir ve özel sicile kaydedilir (Bakırcı 1992).

Orman alanları 6831 sayılı orman kanununun 1. maddesinde yer alan *'Tabii olarak yetişen ve emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır.'* hükmü ile tanımlanmaktadır. Aynı kanununun 27. maddesinde yer alan *'Devlet ormanlarından kesilecek veyaherhangi bir sebeple devrilmiş veya kesilmiş ağaçlardan, hangilerinin diplerinin ve hangi ürün çeşidinin kimler tarafından numaralanıp damgalanacağına, orman mahsullerinin kesim, imal, toplama, koruma ve satış icaplarına göre nakil, istif ve ölçme işlerine, nakliye tezkerelerinin tanzim ve kullanılmasına ait şekil ve esaslar Orman Genel Müdürlüğüne tayin ve tespit olunur'* maddesi ile orman alanlarında bulunan ağaçların kesim kararlarının hangi kurum tarafından yapılabileceği tanımlanmıştır. Bahsi geçen maddeden açık şekilde anlaşılacağı gibi Orman Genel Müdürlüğü izni dışında hangi amaçla olursa olsun orman alanlarından ağaç kesmek ve ağaçlara zarar vermek yasaktır (Fural ve Poyraz 2017).

Yayla alanlarına; Çevre Düzeni Planı, Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı ile çözüm getirmek mümkün değildir. Şöyle ki: İmar planı, belli büyüklükteki alanlarda yapılacak alt ve üst yapı kriterlerini belirlemek, çevreyle uyumlu yapılaşmayı yönlendirmek amacıyla yapılmaktadır. Ancak yaylaların çoğunluğu kadimden beri kullanılan, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerdir. Bu nedenle kalıcı yapılaşmaya yönelik yapı yapılamayacağından imar planı hangi ihtiyaca cevap verecektir. Alternatif turizm hareketlerinin yönlendirilmesi, turizmin bütün bir yıla yayılması ve çeşitlendirilmesi politikası kapsamında, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 7.maddesi uyarınca yayla alanlarında yapılacak imar planlarında aşağıdaki konular saptanmıştır (Bakırcı 1992);

- Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yayla alanlarında mülkiyete bağlı olarak ruhsat verilmemesi dolayısıyla, yapılanma izni verilemez. Çevre Düzeni Planı yapılarak bu aşılamaz.
- Geçici barınma alanları olan yaylaların amacı dışında (turistik tesis, konut gibi) kullanılmasıköy halkı dışındakilere kullanım hakkıtanınmaması,
- Bu tür yapılaşmanın kimin tarafından denetleneceği konusunda net bir hüküm bulunmamaktadır.

2.3.4. Yayla Turizminin Doğuşu ve Gelişimi

Yılın sıcak zamanlarında yaylalarda besleyici bitkileri hayvanlara yedirerek pazardadeğerli olan hayvansal ürünleri elde etmek amacıyla ortaya çıkan yaylacılık kavramı mevcuta uzun yıllar süren bir değişim sonucu ulaşmıştır. Ünlü tarihçi Braudel (1990), bu oluşumu şu şekilde açıklamaktadır: ‘Geriyeye doğru nereye bakarsanız bakın yaylaya göçme olayı uzun bir evrimin sonu, belki de erken yapılmış bir iş bölümüdür. Kimi insanlar, yardımcıları ve köpekleriyle birlikte sürüleri giderler, yayla otlaklarıyla ova otlakları arasında gidip gelirler. Bu iniş çıkışlar doğal ve kaçınılmaz bir zorunluluk, çeşitli yüksekliklerdeki otlakları bir sıraya göre kullanma zorunluluğudur’ (Braudel 1990).

Leidenfrost ve Parcher (1969)’a göre; yaylacılığın temeli (M.Ö.1700’de) Kuzey Avrupa’nın ve Kuzey Asya’nın ağaçsız steplerinde, yayla çadırları ile bozuk Melez ve Çam (P. cembra) ormanlarında kısmen de yaylaların yaprakla örtülü mıntıklarında atılmıştır. Yazarlara göre; o zamanki yaylacılık bugünkünün tam tersiymiş. Başlangıçta yaşantının aslı yaylacılık ve otlakçılıkmış. Alçaklarda kışlamak ise arzulanmayan bir zorunlulukmuş (Leidenfrost ve Parcher 1969).

Leidenfrost ve Parcher (1969)’a göre; yaylacılık hakkında tarihi devreye ait ilk bilgiyi, Yunanlı ve Romalı yazarlar vermektedir. Bu bilgilere göre; ‘Batı Roma İmparatorluğu’nun yıkılmasıyla, Romalı üst tabaka kayboldu. Kuzey ve Batı’da Cermen halkları Alp havzasına göç ettiler ve oradaki mevcut ekonomiyi ıslah ettiler. Ülkeye kendi politik ve ekonomik kurallarını hâkim kıldılar. Bu kurallar bugün dahi Orta Avrupa halkının ve ekonomisinin karakterinde kendini göstermektedir.’ (Leidenfrost ve Parcher 1969).

Defne (1955)’e göre; ülkemizde ilk yaylacılık ve kışlak hayatı kayıtlarına, Selçuklular zamanında rastlanmaktadır (Defne 1955). Emiroğlu (1977)’da, Anadolu’ya yaylacılığın Türkler tarafından getirildiğini iddia etmektedir. Emiroğlu (1977), yerleşik hayata geçen Türklerin, arada bir yan göçebe hayat geçirdiklerini, bu sırada yaylacılık geleneğinin doğduğunu söylemektedirler (Emiroğlu 1977).

1858 tarihli Arazi Kanunnamesi'ne kadar yaylacılık faaliyetlerin de devletin müdahalesi olmamıştır. Osmanlı devletinde bu tarihe kadar her eyalet ve hatta sancak için farklı hazırlanan kanunnamelerde hayvan sayım, yaylak, otlak ve kışlak vergilerine ait hükümler vardır. Fakat bu durum yayla yaşantısını düzenlemekten öte sadece devletin toplayacağı vergilerin miktarıyla ilgilidir. Yaylanın devlet müdahalesinden uzak durumu kendine özgü birçok özelliği içermesine ve çeşitli geleneklerin doğmasına neden olmuştur. 1858 tarihli Arazi Kanunnamesi'nde yer alan meralar hakkındaki düzenlemelerle 98. maddede 'Meraların sınırlandırılması ve bunların hiçbir suretle genişletilme veya daraltılma yoluna gidilmemesi' kayıt altına alınmıştır. 100. maddede ise 'Bir köyün merasında ancak o köye ait hayvanların müteakip döleriyle beraber otlatılabileceği, hariçten hayvan sokulamayacağı' belirtilmiştir (Defne 1955).

Sonrasında Osmanlı döneminde ve Cumhuriyet döneminde yaylak, mera ve kışlaklar hakkında düzenlemelerde bulunulmuştur. Fakat bu düzenlemeler sonucunda da mera, yaylak ve kışlaklar sağlıklı bir yapıya kavuşmamıştır. Yaylalar en büyük yapısal değişimi son yıllarda yaşamaktadır. Yayla yollarının yapılması, birçok yaylaya elektriğin getirilmesi ve hatta bazı yaylalara telefon bağlanması sonucu yaylalar, artık hayvan otlatmaya dayalı olan ekonomik faaliyetlerin yapıldığı alanlar özelliğini yitirmektedir. Hayvancılıkla hiçbir ilgisi olmadığı halde, şehir sıcaklarından kaçıp, yaylanın temiz ve serin havasına sığınmak isteyenlerin, yaylaları birer yazlık yere dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, yeni yasal düzenlemeleri gerektirdiği gibi çeşitli ekonomik, kültürel ve çevresel değişikliklere de yol açmaktadır (Emiroğlu 1977).

2.3.5. Yayla Turizmi ve Yaylalarda Yapılan Diğer Turizm Çeşitleri

Turizm Bakanlığı tarafından 1990 yılında başlatılan yayla turizmi ile ilgili çalışmalar, yayla turizm merkezi projesinden sonra hızlı gelişim göstermiştir. 1990'dan sonra yaylalar rekreasyonel kullanımlar ile beraber turizm hareketliliğinin odağı haline geldiği gözlemlenmektedir. Yaylalara olan ilgi yayla turizmi ile ilgili bilimsel çalışmaların yapılmasına neden olmuştur. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde ortaya çıkan rekreasyonel hareketlilik yayla turizmi olarak tanımlanmaktadır. Geçmiş turizm

uygulamaları ile yayla turizminin kıyaslaması ve 1990 sonrasında merkezi hükümetin başlattığı 'yayla turizm projesi' üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. '1990 sonrasında yayla turizm projesi ile 26 yayla turizm merkezi olarak ilan edilmiştir. İlan edilen bu yaylaların, planlı bir şekilde turizme kazandırılması ve koruma kullanma dengesinin kurulması hedeflenmektedir (Gökçe ve Ark. 2017).

Bu turizm çeşitlerinden biri olan yayla turizmi ülkemizde yayla odaklı turizm gelişimi yerine, yaylaların; diğer turizm çeşitlerini destekleyici unsur olarak değerlendirilmektedir (Tekin 2008).

Yayla turizmi ile turistler alışıldık tatil anlayışı yerine temiz hava içeren doğal ortamlarda zaman geçirmek isteyenlerin yaylara giderek yaptıkları ziyaretlerdir. Türkiye'de kültür çeşitliliği açısından yayla hayatı önemli bir yere sahiptir. Türkiye'nin yaylaları geçmişten gelen ve günümüze ayak uyduran yaşam tarzına göre gizem ve çekiciliği olan yerlerdir. Bu özellikler ile yaylalar, turizm sektöründe daha fazla ilgi çekici hale gelmektedir (Tekin 2008).

Yayla turizminden sonra yaylalarda yapılan başlıca turizm türleri;

- Kültür turizmi; Yeni kültürleri tanıma isteği ile beraber geçmişteki kültürleri merak etme duygusuna da dayanan, bireylerin kendi kültürlerinin eğlence yönleri ile beraber farklı grupların kültürlerinin de açık olan turizm faaliyetlerinin bütünüdür. Kültürel turizm, insanların kültürel anlam taşıyan yerleri görmek, kaybolmaya yüz tutmuş yaşam tarzlarını öğrenmek ve görmek, kültürel değerleri koruyabilmek için yaptıkları gezilerdir (Kodaş ve Eröz 2012).
- Botanik turizmi; Farklı iklimlerin, farklı endemik bitki türlerini doğal ortamında görmek için yapılan botanik turizmi Türkiye'nin birçok yerinde gelişme göstermektedir (Çelik 2018).
- Sağlık turizmi; Kısaca tedavi amacı ile yapılan seyahatlerdir. Başka bir ifadeyle, sağlık turizmi, fizik tedavi ve rehabilitasyon gereksinimi olanlarla birlikte uluslararası hasta potansiyelini kullanarak sağlık kuruluşlarının büyümesine olanak sağlayan turizm türüdür. Sağlık turizmi hastaların ve hasta ailelerinin rahatlığını sağlamak için tıbbi seçenekleri sunmayı hedeflemektedir (Özsarı ve

Karatana 2013). Gelişmiş ülkelerdeki eğitim ve refah seviyesinin yüksek olmasına paralel olarak sağlık hizmetleri sunumu da yüksek maliyetli olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde yaşlanan nüfusun sağlık ihtiyaçları ve sağlık giderlerinin payı her geçen gün artmaktadır. Sosyal güvenlik maliyetlerinin artan giderleri sosyal güvenlik kurumlarını zorlamaktadır (Mueller ve Kaufmann 2001). Bu sıkıntıları aşmak için, gelişmiş ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları ve özel sigorta kurumlarının kaliteli tıbbi hizmet sunan ve yakında yer alan ülkelerle paket anlaşmalar yaparak sağlık hizmetlerini düşük maliyetli alma çabaları görülmektedir (Topuz 2012).

Son yıllarda, ülkemizin de gelişmiş ülkelerdeki nitelikli sağlık hizmetleriyle rekabet edebilecek düzeyde sağlık hizmetleri sunmasından dolayı ülkemize dünyanın dört bir yanından tedavi amacıyla turistler gelmektedir. Özellikle 1990'lı yıllar sonrasında ülkemizde kamu sağlık hizmetlerine ilaveten özel sektörün de sağlık hizmetlerine ciddi yatırımlar yaptığı görülmüştür. Bu gelişmeler sonucunda, Avrupa standartlarıyla yarışabilecek düzeyde özellikle büyük illerde özel sağlık kuruluşları artmaya başlamıştır. Yapım ve işletme bakımından yüksek maliyetleri olan söz konusu sağlık tesislerinin yurtdışı pazarlara açılması bu maliyetlerin azaltılması açısından giderek zorunlu bir durum almaktadır (Songur ve Top 2013) Ayrıca, ülkemizin coğrafi konumu ve sağlık sektöründeki yetişmiş ve eğitilmiş insan gücü sağlık turizminde Türkiye'nin önemli avantajları arasındadır (İçöz 2007).

- Sosyal Turizm; Sosyal ve kitle turizmi, satın alma gücü az ya da sınırlı halk gruplarının özel bazı önlem ve teşviklerle turizm ve satın alma olayına katılmalarıdır. Başka bir deyişle sosyal turizm, gelir düzeyi ve satın alma gücü zayıf halk gruplarının turizm faaliyetlerinden yararlanabilmeleri için yapılan çalışmaların toplamıdır. Sosyal turizm 1950'lerden beri hızlı bir gelişim içerisinde. Sosyal turizm olayına ilk defa İngiltere'de rastlanmıştır. Thomas Cook tarafından 1840 yılında kurulan ilk seyahat acentesi ve organizatörlüğü, sosyal turizm olayının başlangıcı kabul edilmektedir (Dinçer 1997). 1936 yılında Belçika ve Fransa'da ücretli tatilin yasallaşması, sosyal turizmi biçimlendirmiştir. Günümüzde sosyal turizm ile ilgili çalışmalar iki noktada

toplanmaktadır. Bunlardan birincisi, turizm faaliyetlerine katılacakların maddi olanaklarını arttırmak ya da olanak yaratıcı teşvikler getirmektir. İkincisi ise turizm arzını talebe uygun bir seviyede bulundurmadır (Dumitru 2009). Türkiye'de sosyal turizm, 1960 yılında ücretli yıllık izin hakkının yürürlüğe girmesiyle başlamıştır. İklim şartları ve doğal yapının bölgelere göre farklılığı, sosyal turizmin geliştirilmesi açısından uygun bulunmaktadır.

Ancak sosyal turizmin ekonomiye istenen katkıyı sağlayabilmesi adına farklı teşvik edici önlemler alınması gerekmektedir (İçöz 2007).

- Dağ ve Kış Turizmi; Ülkemizde son yıllarda gelişme eğilimine giren dağ turizmini, doğayla baş başa kalmak, doğayı tanımaya çalışmak ve macera yaşamak amacıyla yapılan bir turizm çeşidi olarak tanımlayabiliriz. Dağcılık, dağlarda yürüyüş ve kamp kurmanın yanı sıra tırmanma sporunu da kapsayan bir doğa sporudur. Türkiye, farklı yüksekliklerde, zengin flora ve faunası olan ormanlara sahiptir (Dumitru 2009). Ayrıca zengin av ve yaban hayatı olan dağlarıyla hem kış turizmi, hem de dağ turizmi ve dağcılık sporunu sevenler için olağanüstü çekicilikler sunmaktadır. Türkiye'yi her yıl dünyanın çeşitli yerlerinden çok sayıda turist dağ tırmanışı ve yürüyüşü için ziyaret etmektedir (Kızılırmak 2006). Kış turizmini tanımlamak gerekirse; belirli yükseklikteki dağlarda, kayak sporunu yapmaya müsait kar şartlarının ve eğimli alanların uygun olduğu destinasyonlara yapılan seyahatlerin yanında konaklama, yeme-içme, dinlenme, eğlenme ve gezme-görme gibi aktivitelerden de yararlanmayı kapsayan ve yılın belirli dönemlerinde gerçekleştirilen faaliyet ve ilişkiler bütünüdür (Hacıoğlu ve Avcıkurt 2008).
- Gençlik Turizmi; Gençlerin seyahat etmeleri, kişiliklerini geliştirmelerinde, yeni yerleri ve yaşamları öğrenmelerinde ve sosyal ilişkilerini arttırmada en etkin yollardan biridir. Turizm ise seyahat etmeyi ve seyahat ederken öğrenmeyi sağlayan bir etkinliktir (Horak ve Weber 2000). Gençlik turizmi maddi olanakları sınırlı ve genellikle eğitimini sürdürmekte olan genç nüfusun kendilerine sunulan indirimli ulaşım ve konaklama olanaklarını değerlendirerek oluşturdukları seyahatler kapsamında ele alınmaktadır. Gençlik kampları, izci kampları, spor kampları genç nüfusun hem eğlenme ve dinlenme, hem de

değişik kültürleri ve yerleri tanımaları açısından cazip olan turizm faaliyetleri arasındadır (İçöz 2007).

- Üçüncü Yaş Turizmi; Belirli yaşın üzerinde bulunan ve genellikle çalışma hayatını bitirmiş (emekli) bireylerin buldukları yerden ayrılarak değişik ülkelere yönelik yaptıkları seyahatler bu kapsamda yer almaktadır. Bu gruptaki bireyler, seyahat edilecek bölgelerde uygun iklim koşulları, ucuzluk, sağlık hizmetlerinin yaygınlığı, bölgeye ulaşım kolaylığı gibi bazı olanaklara önem vermektedirler (Hacıoğlu ve Avcıkurt 2008).
- İnanç Turizmi; Kutsal yerlerin bu dinlere mensup turistlerce ziyaret edilmesinin, olgusu içerisinde değerlendirilmesi 'inanç turizmi' olarak tanımlanmaktadır. Dinlerin rehberleri, dini mekanların, kutsal şehir ve tapınakların inananları tarafından ziyaret edilmesini şart koyarken, aynı zamanda ekonomik bir hareket başlatmışlardır. Bunun sonucudur ki, günümüze kadar geçen süreçte, bu şehir ve tapınakların bulunduğu ülkeler, bu ziyaretlerden sürekli fayda sağlamışlardır. Özellikle Hristiyan Avrupa'da teokrasinin etkili ve egemen olduğu dönemlerde kutsal şehirlerde görülen zenginlik ve refah, egemen gücün bu merkezlerde bulunması ve elde ettiği zenginliği bu merkezlere yatırması yanında, bir ölçüde bu çeşit dini seyahatlerden doğmuştur (Kaya 1999).

2.3.6. Yaylalarda Turizm Çevresel Etkileri

Değişen zaman ve toplum düşünceleri turizm algısını da 50-60 yıllık süreçte belli araştırmaların konusu olmuştur. Turizmin sosyal, ekonomik etkilerinin yanı sıra çevresel etkileride olumlu ve olumsuz yönleriyle araştırma konularına dâhil olmuştur. Daha çok ekonomik gelişime ihtiyaç duyan kırsal alanlarda ve yayla yerleşmelerinde yaşayan halkın görüşlerine önem verilmesi gerekmektedir. Çevresel etkilerin olumlu yönleri arttırarak, olumsuz yönlerinin azaltılması yapılan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir bir gelişim sağlamasına neden olacaktır. Yayla gibi kırsal alanlarda yapılan turizm faaliyetleri yöre halkının bakış açısını ve turizm algısını değiştiren bir olgudur (Özdemir 2017).

Turizme açılan noktaların doğal çevre üzerinde oluşturduğu olumlu ve olumsuz etkilerin değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmalar turizmin çevresel etkilerini ortaya koymaktadır. Özellikle yayla gibi kırsal alanların hassas ekosistemlerde oluşan çevre sorunları daha çok dikkat çekmekte ve daha yok edici etkilere sahip olduğu söylenebilir (Gökçe ve Ark. 2015).

Yaylalarımızdaki doğal güzellikleri tehdit eden önemli bir etken, aynı zamanda akarsularımızı, kentlerimizi ve denizlerimizi de tehdit etmektedir. Bilindiği gibi yaylalar yükseklerde bulunurlar. Onlara dünyanın çatısını oluştururlar demek yanlış olmaz. Buralarda başlayan herhangi bir kirlenme genişleyerek aşağıya doğru ilerleyecektir. Tüketim toplumunun yaşayış biçimi doğal olarak yaylacıları da etkilemiştir. Daha önceleri kullandıkları ürünleri kendi yaptıkları kaplarda saklayan yaylacılar, artık ambalaj teknolojisinin bir kere kullanıldıktan sonra atılan ürünlerini kullanmaktadır. Anadolu'da 'Su bütün pislikleri temizler' diye bir anlayış vardır. Bu anlayış gereği kırsal kesimlerde çöpler akarsulara atılır. Bu anlayışın günümüzdeki uygulaması sonucu dere yataklarında, salça kutularından, pet şişelere, karton kutulardan cam şişelere, tekerlekten çeşitli plastik atıklara kadar birçok artığa rastlanmaktadır. Bunun yanında deterjanlı suların ve kanalizasyonların akarsulara verilmesi, daha kaynaktan başlayan bir kirlenmenin göstergesidir (Defne 1995).

Bir başka zarar da ağaçtan soymuk -yalamuk- almaktır. Yaylacılar, bu işlemi ya ağaç dikili iken ya da ağacı yıkmak suretiyle yaparlar. Bu iki yöntem de aynı ölçüde zararlıdır. Çünkü dikili olan ağaç, kısa bir süre sonra sekonder zararlıların saldırısına uğramakta ve yok olmaktadır. Ülkemizde henüz hayvancılık faaliyetlerinin planlanmamış olması nedeniyle, otlaklarımız kapasitelerini oldukça aşan bir otlatmaya konu olmaktadır. Bu durum, iki türlü yıkıma yol açmaktadır (Kızılırmak 2006).

2.3.7. Yaylalarda Turizm Ekonomik Etkileri

Gelişmekte olan turizm sektörü ülke ekonomisinde de oldukça önemli rol oynamaktadır. Ülke ekonomisinin olumlu etkileri turizm faaliyetlerini daha cazip hale getirmektedir. Ülkenin maruz kaldığı ekonomik sıkıntıların çözümünde turizmin ekonomiye kattığı değerler çıkış noktası özelliği taşımaktadır.

Turizm sektörünün ülke ekonomilerine gelir etkisi, ödemeler dengesine etkisi, işgücü çarpanı etkisi, ihracat ve gelir, Yurtiçinde ithalat etkisi, dağılımını düzenleyici etkisi, ekonomik gelişme ve döviz geliri yaratması, istihdam artışı ve yeni iş olanakları yaratması, küçük ölçekli işletmelerin geliştirilmesi, hayat standardının ve kalitesinin yükseltilmesi gibi etkileri görülmektedir (Bilgici 2014).

Ülkemizde ki kaynakları etkin kullanmak, kalkınma seviyelerini arttırmak, turist sayısını ve turizm gelirini arttırmak nedeni ile turizm faaliyetleri gün geçtikçe daha önem kazanmaktadır. Bu sebeple ülke ekonomisine makro anlamda katkı sağlamaktadır. Bölge ölçeğinde ise mikro anlamda ön plana çıkmaya başlaması alternatif turizm arayışlarını beraberinde getirmiştir. Bununla beraber yayla turizmi, alternatif turizm faaliyetleri içerisinde büyük bir önem taşımaktadır. Yaylaların 1990 sonrası turizme açıldığını ve alışılmış yaşam biçimine ek olarak turizm beklentilerine de karşılık verecek şekilde düzenlemeler yapılmıştır. Dolayısıyla yaylalara yönelik talep artmıştır. Yaylalar hızla kış turizminin daha çok ilgi odağı haline gelecektir. Böylelikle yaylaların bütün yıl boyunca turizmde kullanımı mümkün olacaktır (Bilgici ve Işık 2018).

2.3.8. Yaylalarda Turizm Kültürel Etkileri

Türkiye’de turizm faaliyetlerinin en yoğun yaşandığı alanlar olan kırsal alanlar, kırsal turizm çeşitleri ile kırsal bölgeleri bir kalkınma aracı olarak görmektedir. Bilindik turizm faaliyetlerinden daha çok yörenin doğal, kültürel ve tarihsel değerleri geleneksel dokunun ve yaşam biçiminin bozulmadan turizm faaliyetleri içinde yer alması önemli bir faktördür. Kültürel kaynakların çeşitliliği ile koruma-kullanma dengesine özen gösterilmesini gerektirir (Karacan ve ark. 2016).

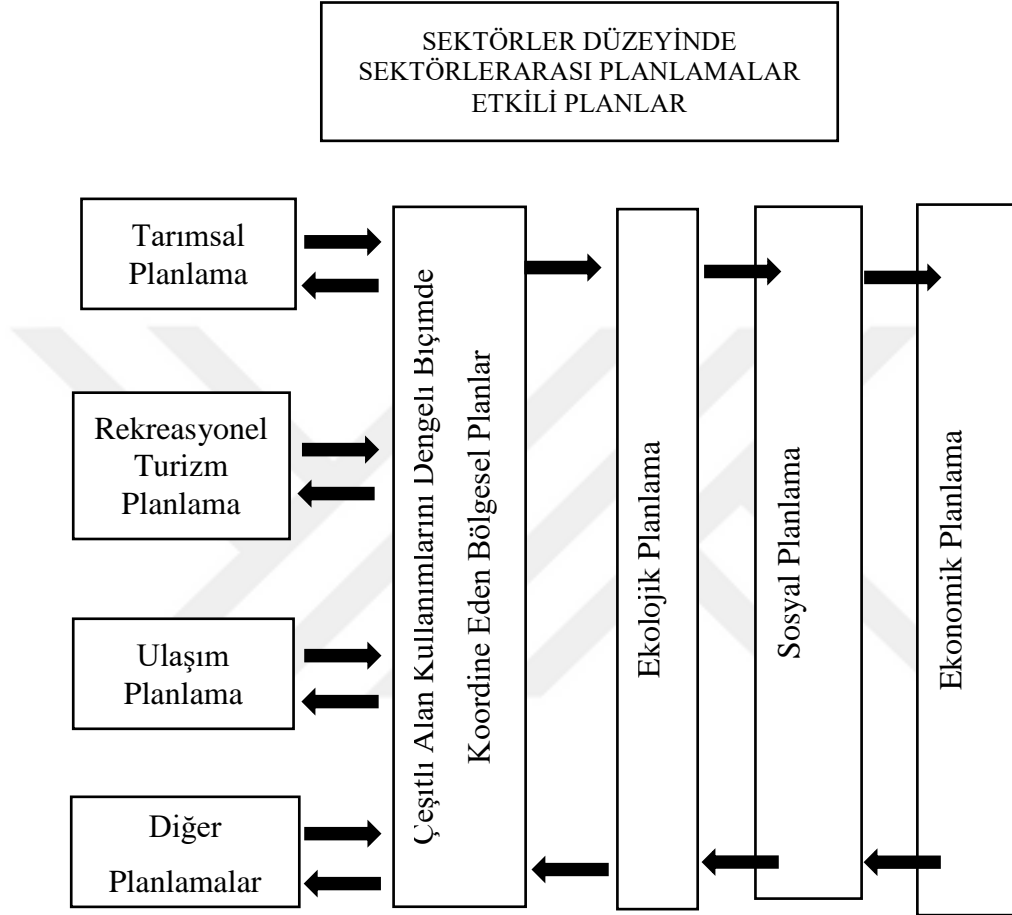
2.3.9. Yaylalarda Turizm ve Planlama Yaklaşımı

Günümüzde bütün alan kullanımları, ekolojik temelli turizm koruma ve ekonomik yaşam gibi iki çelişkili boyut arasında kalmaktadır. Su, hava ve toprak gibi doğal kaynakların, flora ve faunanın kesinlikle korunması gerekliliğini savunurken ekonomik yaşam ile çelişebilmektedir. Bu çelişki ancak koruma-kullanma dengesinin kurulması ile giderilmelidir (Vanlier 1998). Doğal kaynakların korunması, üzerindeki olumsuz yüklerin azaltılması veya ortadan kaldırılması, kaynakların kendilerini yenileyebilme özelliğinin sağlanması amacıyla yapılan planlama çalışmalarına 'ekolojik planlama' denilmektedir (Yıldız 2006).

Ekolojik turizm planlamasında amaç; sosyal ve ekonomik planlamalarla birlikte, alan kullanımlarının etkilerini belirleyerek, olumsuz etkilerini en aza indirmek, doğal kaynakları koruyup geliştirmek ve alan kullanımları için optimum bir uyum sağlamaktır (Yılmaz ve ark. 2000). İnsan ve çevresi arasındaki ilişkilere yönelik planlamada ekolojik ilkelere uyma ve onları dikkate alma zorunluluğu vardır. Ekolojik koşulları ön planda tutan planlamalarda ekolojik planlama genel olarak aşağıdaki ilkelerin göz önünde tutulmasında yarar vardır (Altan 1990);

- İnsan ve fiziksel çevre ile ekosistem birbirini etkileyen ve sınırlayan faktörlerdir.
- İnsan ve onun fiziksel çevresi iki ayrı öğedir ve mümkün olduğunca eşit olarak değerlendirilmelidir. İnsan belli bir mantık ile bilerek çevresini kullanır ve biçim verir, buna karşı çevre sadece reaksiyon gösterir.
- Bu nedenle sürekli girişim içinde olan insan, temelli turizm sisteminin değişiminden ve gelişiminden sorumludur.
- İnsan, planlama ile tasarladığı ve gerçekleştirmeyi düşündüğü aktivitelerle ekosistem düzenini etkiler (insan isteklerinin niteliği bir tarafta ve fiziksel çevrenin yetenekleri diğer tarafta olmak üzere birlikte ekolojik temelli turizm ilişkisi sistemini oluştururlar).
- Bu nedenle insanın planlamadaki girişim olanakları sınırlıdır. Bu sınırı fiziksel çevrenin olanakları ve kaldırma kapasiteleri belirler.

Ekolojik temelli turizm planlaması her şeyden önce bir alanda yapılan çeşitli sektörel planlar düzeyinin üzerine çıkarak sektörler arası etkili nitelikte bir plandır (Şekil 2.1) (Yılmaz ve ark. 2000).

Şekil 2.1. Sektörel ve sektörler arası planlamalarda ekolojik planın yeri (Yılmaz ve ark. 2000)

Ekolojik planlamayı, sektörel planlardan farklı olarak sektörler arasında dengeli bir kullanımı gerçekleştirmeyi amaç edinir ve bunu gerçekleştirirken doğal potansiyelin korunmasına dikkat eder (Altan 1990). Bu nedenle ekolojik temelli turizm planlaması, sosyal ve ekonomik planlarla birlikte dikkate alınmaktadır. İlke, doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesidir. Bu da bir alanda mevcut ve planlanan tüm alan kullanımı biçimlerinin çevreye ve kendi aralarındaki olumsuz etkileri mümkün olduğunca azaltması ile sağlanır. Ekolojik temelli turizm olarak yapılacak olan planlamada, öncelikle diğer sektörlerle ilgili mevcut ve planlanan alan kullanımlarının neler oldukları belirlenerek, bu kullanımların etki alanları, bunların ekolojik temelli turizm bakımından birbirleri ile çakıştığı alanlardaki çelişkileri ve olumsuz etkileri belirlenir ve değerlendirilir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan yaylalarda ve dağlık alanlarda yapılacak olan 'ekolojik rekreasyon ve turizm planlama yaklaşımı', yayla turizminin en önemli özelliği olan özgün doğal ve kültürel çevre değerlerinin bozulmadan turizm etkinliklerinin geliştirilmesi, bu etkinliklerin dikkatli yerel koşullarla uyumlu bir planlamaya dahil edilmesi ve disiplin altına alınarak desteklenmesi ile mümkün olabileceği anlayışını oluşturmaktadır. Aynı zamanda 1987 yılından günümüze kadar Turizm Bakanlığı'na yapılan plan ve programlar doğrultusunda geliştirilmeye çalışılan yayla turizm'inin, yaylaların sahip olduğu doğal ve kültürel değerler üzerindeki etkilerini araştırarak ve bu yenilenemez değerleri koruyarak kullanmaya yönelik ekolojik temelli planlama kararları oluşturmaktadır. Bu yörelerin kapsamlı bir etüdü ve geleceğe yönelik projeksiyonlarını içeren planlama çalışmaları yapılırken şu faktörler göz önünde bulundurulmalıdır (Altan 1990);

- Doğal varlıkların şimdiki ve gelecekteki kullanım yoğunlukları,
- Şimdiki kullanımın çevre bozulması işaretlerini veriyor olup olmaması,
- Çevre peyzajının doğal niteliği ve orayı kullanan ya da kullanacak insan ve araçların etkilerini absorbe edebilme yeteneği,
- Çevre doğasının erozyona uğrayabilme ve bilimsel değerinin zarar görme ihtimali,
- Motorlu araçla alana ya da yakınına ulaşabilme olanağı ve ulaşım yoğunluğu,
- Yaylayı kullanan yerel halk ile ziyaretçilerin bu alanla ilgili görüşleri önem kazanmaktadır.

Bu yaklaşımda; öncelik olarak, doğal çevreyi koruma amacı ele alınmakta bununla birlikte rekreasyon ve turizmi geliştirme amaçları da ortaya konmaktadır. Bu yaklaşım ile bir yandan bakir doğal çevre değerlerinin korunması sağlanacakken, diğer yandan da yerel koşullara uygun gerçekçi plan yapılabilmesi mümkün olacaktır.

2.3.10. Dünyada Yaylalar Ve Turizm

İlk çağlarda bazı insanlar, yardımcıları ve köpekleriyle birlikte sürüleri gütmek amacıyla, yayla otlaklarıyla ova otlakları arasında gidip gelmekteydiler. iniş çıkışlar doğal ve kaçınılmaz bir zorunluluk, çeşitli yükseklikteki otlakları bir sıraya göre kullanmaktan kaynaklanmaktadır (Kızılırmak 2006). O dönemlerdeki yaylacılık faaliyetleri bugünkü yaylacılığın tam tersi bir durumdaydı. Başlangıçta yaşıntının temeli yaylacılık ve otlakçılıktı. Alçak alanlarda kışlamak ise arzulanmayan bir zorunluluktu. Ancak vadilerde yaşam koşullarının düzelmesi ve tarımın gelişmesiyle insanlar yüksek yerlerden aşağıdaki bölgelere inerken, dağlık yörelerdeki kendilerine ait ortak mülkiyet halindeki yaylalarını terk etmemiş ve bugünkü yaylacılığın ve dağ ekonomisinin temelini atmışlardır. Yaylacılık hakkında tarihi devreye ait bilgiyi, Yunanlı ve Romalı yazarlar vermektedir. Bu bilgilere göre Batı Roma İmparatorluğunun yıkılmasıyla, Romalı üst tabaka kaybolmuştur. Kuzey ve batıda Cermen halkları Alp havzasına göç ederek ve oradaki mevcut ekonomiyi ıslah ederek, ülkede kendi politik ve ekonomik kurallarını hâkim kılmışlardır. Bu kurallar, bu gün dahi Orta Avrupa halkının ekonomisinin karakterinde kendisini göstermektedir. 17. yüzyılın sonları ve 18. yüzyılın başlarında bazı bilginler yaylacılığın ülkeleri için ekonomik etkileri ve önemi üzerinde durmuşlardır. 19. yüzyılda ise, Avusturya, Bavyera, Fransa ve İtalya gibi ülkeler yaylacılığın gelişmesi üzerinde durma ihtiyacını hissetmişlerdir. Bu gelişmeler sonucu 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başlarında yaylacılık konusunda bilimsel çalışmalar görülmeye başlanmıştır (Kızılırmak 2006).

2.3.11. Türkiye’de Yaylalar ve Turizm

Tarihi, arkeolojik, doğal ve rekreasyonel konumların geniş yelpazesi, artı sıcak konukseverlik geleneği ile Türkiye her çeşit turist bütçesine ve zevkine hitap eden bir ülkedir. En çok turist çeken bölgeler: İstanbul; İzmir – Ege köylerinin ve arkeolojik mekânların merkezi; modern başkent Ankara ile Merkez Anadolu; Kapadokyanın antik kaya-şehirleri ve Konya – efsanevi semazenler şehridir. Türkiye aynı zamanda Akdeniz’in turkuaz sahillerinin, güneşli plajlarının, temiz mavi sularının; Karadeniz bölgesinin bozulmamış plajları ve balıkçı köylerinin; Doğu Anadolu’nun muazzam dağlarının ve antik uygarlıkların kalıntılarının ziyaretçileri (tatilcileri) ile de meşhurdur. Türkiye’deki ABD ve Yabancı Ticaret Hizmeti (US &FCS) nin yapılan piyasa raporuna göre Türkiye’nin ekoturizm potansiyeli, nispeten iyi gelişmiş korunan alanları, geniş canlı çeşidi, kültürel, tarihi ve arkeolojik mekânları, ileri düzey altyapı sistemi, Avrupa pazarına bağıntılı istikrar ve yakınlıkla ilgilidir. Bu rapora göre, Türkiye’de turizm ve turizmle ilgili aktivitelerde artış yaşanmaktadır. Hükümet, ekoturizm faaliyetlerini ülkede turizm aktivitelerini çeşitlendirecek ve ülke geneline dağıtacak bir fırsat olarak görmektedir. Ayrıca Turizm Bakanlığı, çeşitli projelerin geliştirilmesini desteklemektedir ve 1990’ların ortalarından başlayarak ekoturizm kapsamında özel ilkeler belirlemiştir (Bulut ve Akpınar 2010). Ülkemizde yoğun kullanılan kıyı şeritlerine alternatif olarak gelişen turizm alanlarının başında yaylalar gelmektedir.

Türklerde yaylaların önemli bir yeri vardır. Ülkemizde yaylacılık ve kışlak hayatıyla ilgili ilk yazılı kayıtlar Selçuklular zamanına rastlamaktadır. Yerleşik hayata geçen Türkler’in bir yarı göçebe hayatı geçirdiklerini, bu sırada Türkler arasında yaylacılık geleneğinin doğduğu söylenebilir. Ülkemizdeki yaylacılığın hukuki yönden gelişimi ise şu şekildedir. Bu durum yayla yaşantısını düzenlemekten öte sadece devletin toplayacağı vergilerin miktarlarıyla ilgilidir.

2858 tarihli arazi kanunnamesinde yer alan meralar hakkındaki düzenlemeler ile 98. maddede meraların sınırlandırılması ve bunların hiçbir suretle genişletilme ve daraltma yoluna gidilmemesi kayıt altına alınmıştır. 100. maddede ise bir köyün merasında ancak o köye ait hayvanların otlayabileceği, hariçten hayvan giremeyeceği belirtilmiştir.

Gerek Osmanlı döneminde gerekse, Cumhuriyet döneminde mera, yaylak ve kışlaklar hakkında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır (Yılmaz ve ark. 2000).

Yaylalar sayısal olarak çok fazla bir düzeye ulaşabilirken, aynı zamanda da Türkiye'nin her bölgesinde yoğundur. Yaylaların sayıca fazla olmasının temelinde, Türkiye'nin yüksek bir ülke olması en önemli etkidir. Türkiye kuzeyde ve güneyde iki eski platform arasında, güney doğu Avrupa'dan Asya'ya uzanan genç dağlar kuşağı üzerindedir. Türkiye'ye ait fiziki bir haritaya bakıldığı zaman dikkati çeken özelliklerden bir tanesi, çok yüksek yüzey şekilleri yani reliefi farklı bir ülke olduğu görülmektedir (Defne 1995).

Türkiye'de 1000 metreden daha yüksek alanlar bütün toprakların yarısından fazlasını (% 55,5) meydana getirmektedir. 2000 metreden yüksek alanların kapladığı alan ise, Türkiye topraklarının % 10'unudur. Bununla beraber, 2000 m'yi aşan yüksekliğe sahip alanlar, artık ekim alanı olmaktan hemen hemen çıkmaktadır. Bu seviye aynı zamanda, Türkiye'deki sürekli yerleşme alanının üst sınırı olarak da alınabilmekte, daha yükseklerde, ancak yaz aylarında sürüleriyle yaylacılığa çıkan insan guruplarına rastlanmaktadır (Atalay 2008).

Yaylaların kapladıkları alan, bunların dağılışı ülke genelinin yarısından fazlasını geçer. Bu derecede geniş alan üzerindeki milyonlarca insanın faaliyetleri de oldukça önemlidir. Türkiye'nin bütün köy ve kasabalarının, hatta şehirlerinin birer yaylaya sahip olup olmadıkları incelendiğinde, yaklaşık olarak % 80'inin bir veya birden fazla yaylaya sahip olduğu bir gerçeği görülmektedir. Geniş bir dağılışı gösteren ve sayısı çok olan yaylalar, Türkiye'nin her tarafında aynı yapı ve karakterde değildir. Yaylalar, en kurak bölümlerden Konya Ovası gibi, en nemli orman içlerinde Doğu Karadeniz Bölgesi, orman üstü dağ kasabalarında Toroslar ve Karadeniz Dağları ve Doğu Anadolu'daki yüksek platolara kadar her yerde bulunur. Böylece sadece ne reliefi, ne iklim, ne toprak ne de bitki örtüsü yaylanın oluşumunda doğrudan etkide bulunmaz. Buna bağlı olarak şartlar ne olursa olsun, köyün geçim sahasına eklenebilecek ve köy halkının geçiminin bir bölümünü sağlayabilecek her yer; ister köyün bitişiğinden başlasın yayla olma

niteliğini gösterir. Bu şartlar içinde Türkiye’de yaylalar farklılıklar gösterebilen bir geçim sahası ve iskân noktası olmak gibi özellikler taşımaktadır (Kızılırmak 2006).

2.3.12. Ülkemizde Yayla Turizminin Gelişimi İçin Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Yapılan Çalışmalar

Kültür ve turizm bakanlığının yapmış olduğu ‘Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Master Planı’ doğrultusunda turizmi çeşitlendirme planları içerisinde bulunan turizm türlerinin geliştirilmesi turizm sezonunu bütün bir yıla yayılması turizm ürününün çeşitlenmesine bağlı olduğunu vurgulamıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak belirlenen turizm türleri desteklenerek gelişmeleri amaçlanmıştır. Turizm Bakanlığı Turizm Stratejisi 2023 Master Planı doğrultusunda (Anonim 2007);

- Ülkemizde eko-turizm ve yayla turizmi gibi doğa temelli turizm türlerinin geliştirilmesine yönelik turizm altyapısının geliştirilmesi ve niteliğinin artırılması,
- Doğa temelli turizmin yapılacağı yörelerde ortaya koyulacak senaryolar çerçevesinde, ana tur güzergâhlarının, varış noktalarının, ara ve alt istasyon noktalarının belirlenmesi ile planlama çalışmalarının yönlendirilmesi,
- Yaylaların yoğun kullandığı alanlarda spot merkezler ya da aks olarak öncelikli turizm gelişme/eylem bölgelerinin belirlenmesi,
- Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile agro-turizm, maceraturizmi, mağara turizmi, spor turizmi etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için eylem planlarının hazırlanması,
- Yerel halka, turiste sunulacak ürünlerin, hediyelik eşyaların yapımı, servis, kalite, pansiyonculuk eğitimini ve işletmelerin yönetimi hakkında eğitimlerin verilmesi,
- Etnografik ve ekolojik özellikler taşıyan ürünlerin müze evlerde sergilenmesi,
- Alana girişte kabul noktaları oluşturulması, bu alanlarda ziyaretçilere farklı ve alternatif güzergâhları ve yöresel etkinlikleri gösteren haritaların sunulması,
- Doğa turizmi için kullanılacak alanlarda, çeşme, wc, barınak, mesafe ve yönlevhalarının gibi donatı elemanlarının tamamlanması,

- Trekking rotalarının Küresel Yer Belirleme (GPS) Sistemi ile uydulara tanıtılması,
- Alanlar içerisinde yeni taşıt yolu açılmamasını sağlamak,
- Kitle turizmine yönelik kullanılacak alanlarda; fiziksel planlama çalışmalarına altlık oluşturacak kadastro çalışmalarının tamamlanması, daha sonra orman ve mera sınırlarının tespiti ile beraber 1/25000, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının hazırlanması,
- Doğa turizm amaçlı olarak seçilen alanlarda güzergah üzerinde yer alan mağara, şelale, ilginç ağaç ve kaya oluşumu, sportif alanlar, kamping alanları vb. çekiciliklerin başta ulaşım olmak üzere gerekli altyapılarının tamamlanarak çevre düzenlemelerinin yapılması,
- Yörenin genel özelliklerinin araştırılmasına olanak sağlayan ve bilimsel anlamda ortaya çıkmasını sağlayacak araştırma istasyonları ve bilim müzelerinin kurulması,
- Turizmin gelişim sağladığı alanlarda yer alan eko-turizm alanlarının alan yönetim planlarının oluşturulması hedeflenmiştir.

Turizm Bakanlığı Turizm Stratejisi 2023 Master Planı hedefleri doğrultusunda Yayla Turizmi kapsamında turizmin çeşitlendirilmesi amacı ile turizm etkinliklerine yönelik planlama çalışmaları yapılacaktır. Bölgede, mevcutta bulunan konaklama kapasitesi kültür ve ekoturizme yönelik yapılacak olan planlamalar artırılabilecektir. Bölgede oto karavan ve kampçılığın gelişmesi için planlama çalışmaları yapılacağı hedeflenmiştir.

Ülkemizde yaylaların eğlenme, dinlenme amacı ile kullanımı yaylacılık kadar eski olmasına rağmen yaylaların turizme açılması oldukça geç olmuştur. Ülkemizde yayla turizmine yönelimi devletin teşvik etmesiyle 1990 yılında başlamıştır. Turizm bakanlığı Doğu Karadeniz Bölümü'nde 12 yaylayı turizm merkezi ilan ederek teşvik kredileriyle yatırımcıları yaylalara çekmeyi amaçlamıştır. Turizm merkezi ilan edilen ilk yaylalardan bazıları; Giresun- Bektaş, Çaykara-Uzungöl, Akçaabat-Karadağ, Tonya – Tonya-Erikbeli yaylaları bunlardan bazılarıdır. 1991 yılında 12 yaylanın jeolojik etütleri ve çevre düzeni planlarının hazırlanması iller bankasına verilmiştir. Turizm bakanlığıyla ortak yürütülen çalışma sonucunda 12 yaylanın 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları

hazırlanmıştır. Bu planlarda tüm yapıların geleneksel yapılaşmayla uyumlu olmasına, en fazla 2 katlı olmasına dikkat edilmiş, spor tesisleri, kamp alanlarında, yürüyüş yollarıda düzenlenmiştir (Kızılırmak 2006).

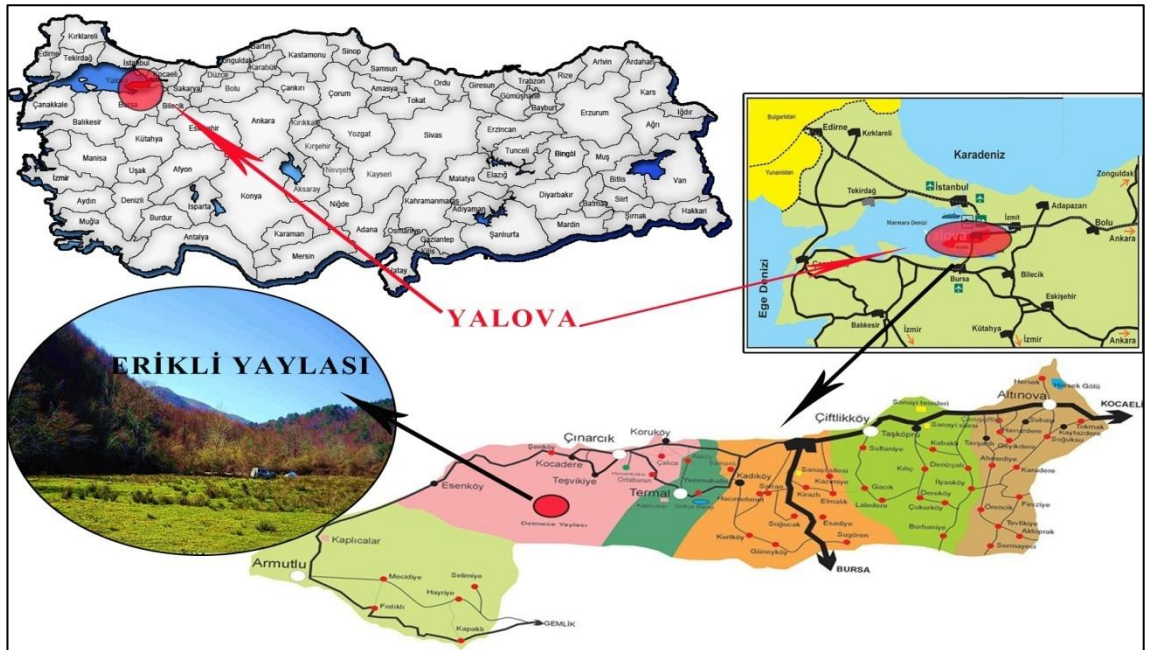
3.MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu çalışmanın materyalini Yalova'nın Çınarcık ilçesine bağlı Teşvikiye beldesinde 700 rakım yüksekliğinde bulunan, doğal ve sosyo-kültürel değerlere sahip Erikli Yaylası oluşturmaktadır. Alanın doğal ve kültürel özelliklerinin ortaya çıkarılmasında ve bunların Yayla Turizmi ve Ekolojik Temelli Turizm üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi için öncelikle alanda literatür taraması, gözlem yapılarak alan değerlendirilmiştir.

İl ve İlçe Belediyeleri, İl Çevre Şehircilik Müdürlüğü, İl Orman Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile görüşmeler yapılmış ve çevresi için, mevcut ve planlanan çalışmalar hakkında kaynaklar ve haritalar, yeşil-mavi yol haritası, hidrografya haritası, temin edilmiştir. Daha sonra alanda yapılan sörveyler ve incelemeler yapılarak alan fotoğraflanmıştır.

3.2. Çalışma Alanının Konumu

Şekil 3.3. Çalışma alanının coğrafi konumu (Şekil: Pelin ÖZER)

Çınarcık İlçesi'nin Teşvikiye beldesi, Armutlu Yarımadası ve Samanlı Dağları'nın eteklerine dağılmış olan ve Türkiye'nin kuzeybatısında ve Marmara Bölgesi'nin güneydoğu kesiminde, 28° 45' ve 29° 35' doğu boylamları, 40° 28' ve 40° 45' kuzey enlemleri arasında yer almaktadır (Şekil 3.3). Kuzeyinde ve batısında Marmara Denizi, doğusunda Kocaeli İli, güneyinde Bursa İli ile Gemlik Körfezi yer alır. İlçenin denizden yüksekliği 30 metre, en yüksek noktası 921 metredir. Yüzölçümü 174 km²'dir (Anonim 2019).

Yalova ilinde bulunan yoğun kullanıma sahip ve şenliklere ev sahipliği yapan Delmece Yaylasından sonra gelen Erikli Yaylası, çevresinde bulunan Dipsiz Göl, Çifte Şelaleler, Erikli Şelalesi ve Kent Ormanı farklı turizm çeşitlerine olanak sağlamasıyla bu alanı gerek Yayla turizm bilincinin artırılması, gerek turizm çeşitliliği potansiyelini arttırmak amacı ile belirlenmiştir.

Alanın hala doğal ve kültürel değerlerinin bozulmamış olması ve bunları koruyarak sürdürülebilir ve bilinçli turizm alanlarının kullanılma bilinci oluşturulması amaçlanmıştır (Anonim 2019).

3.2.1. Araştırma Alanının Genel Özellikleri

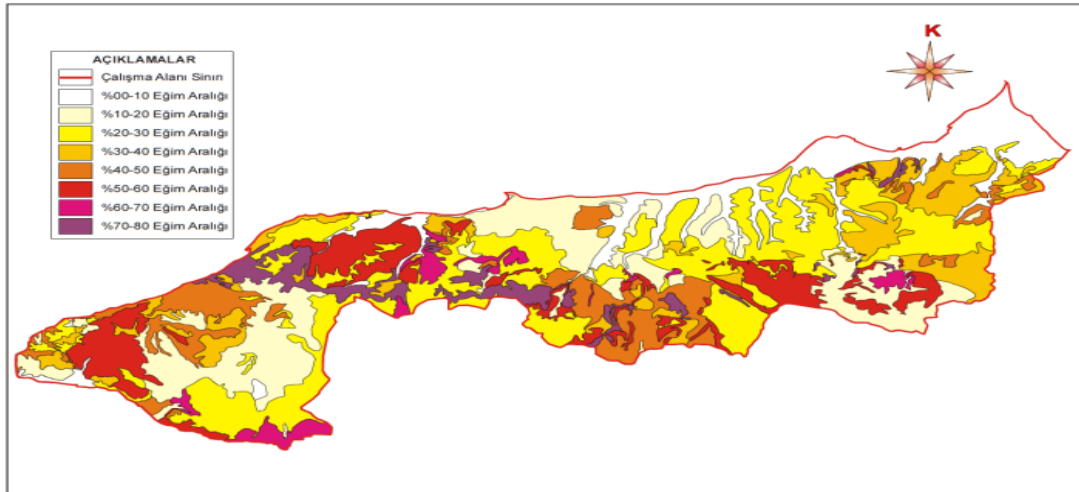
Yalova'nın en çok tanınan yaylaları arasında olan Eriki Yaylası, Teşvikiye beldesinin güneyinde, denizden 700 m yükseklikindedir. Erikli Yaylası Teşvikiye sahilden 10 km içeride, yolun tamamı asfalt ve geniş düz bir alanı kaplayan doğal özellik ve güzelliklere sahip bir yayladır. Alanda çam, meşe, kestane ve ıhlamur ağaçlarından oluşan çeşitli ağaç türleri bulunmaktadır. Çevresinde ise Dipsiz Göl olarak bilinen derin bir krater gölünün bulunduğu ve bir içme su kaynağı vardır. Ayrıca bölgede bulunan Delmece Yaylası ile arasında doğal yürüyüş parkuru bulunmaktadır. Çeşitli doğal güzellikleri gözlemleyerek ulaşabileceğiniz trekking ve bisiklet parkurları gibi seçenekler sunması bakımından çok ilgi çeken bir alandır. Aralarında 10 km mesafe olan Delmece yaylası ve Erikli yaylası yürüyüş parkurlarına olanak sağlamaktadır. Su Düşen Şelalesi, Kent Ormanı, Erikli Çifte Şelaleler, Dipsiz Göl gibi ilgi gören doğal değerlere sahip olan

yaylaya da ulaşımın kolay olarak sağlanması tercih edilir bir alan haline getirmiştir. 400 dönüm olan Delmece yaylası üzerinde 60 ahşap ve 20 kagir yapı bulunması bölgeye kültürel ve ekonomik katkı sağlamaktadır. 100 dönüm olan Erikli Yaylası üzerinde ise 5 ahşap yapı bulunmaktadır. Mülkiyet durumu: 50 dönüm 2/ B ve 50 dönüm orman arazisidir (Anonim 2008).

3.3. Araştırma Alanının Doğal Özellikleri

3.3.1. Jeomorfolojik Özellikleri

Erikli-Teşvikiye (Yalova) bölgesinin, kıyıları girintili ve çıkıntılı bir özellik göstermemektedir. İlçenin, doğu kıyı düzlükleri dışında dağlık bir araziye sahiptir. Teşvikiye ilçesinin Eğim durumu incelendiğinde toplam alanın yaklaşık % 40'ını, % 30 ve üstü eğimli alanların kapladığı belirtilmiştir (Şekil 3.4). İlin güney % 30 ve üstü eğime sahip kısımları ise ormanlardan oluşmaktadır. Yaklaşık % 19'luk bir kısmı % 0-5 eğimli alanlar, % 18'lik bir kısmı % 20-30 eğimli alanlar ve % 11'lik bir kısmı da % 15-20 eğimli alanları oluşturmaktadır (Anonim 2012).

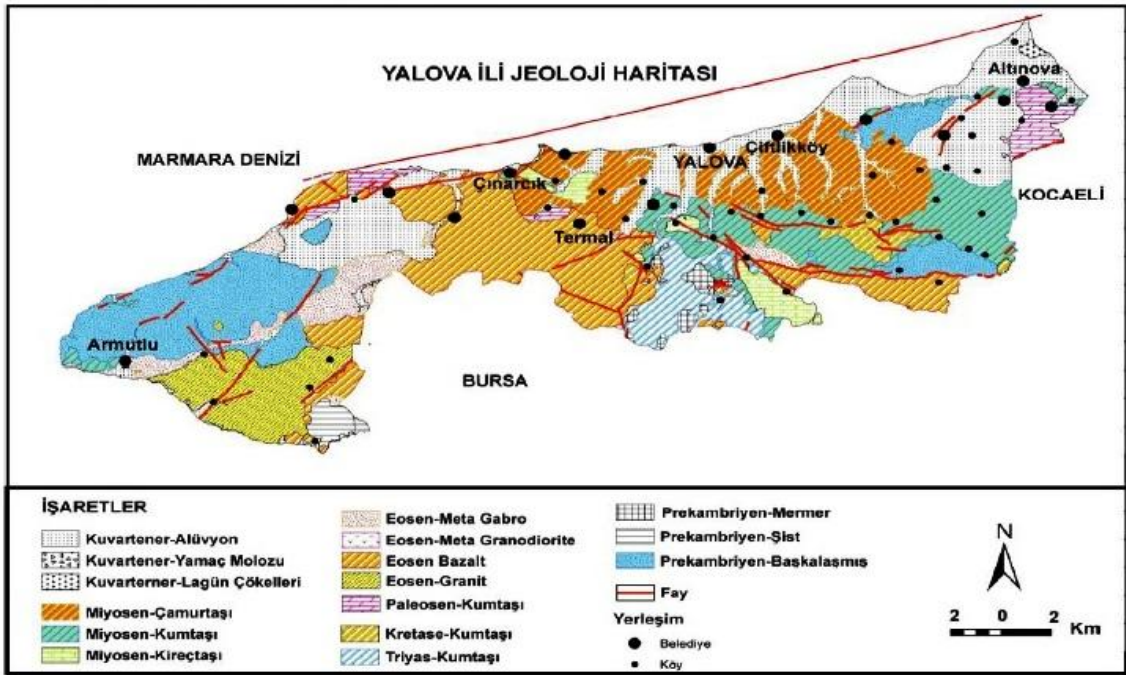

Şekil 3.4. Yalova ili eğim durumu haritası (Yalova Belediyesi, Kent Müzesi)

3.3.2. Jeolojik Özellikleri

Erikli-Teşvikiye (Yalova) bölgesinde Paleozoyik'ten bugüne kadar farklı dönemleri temsil eden çeşitli litoloji birimleri yüzeylemektedir. Temelde Prekambriyen-Alt Paleozoyik yaşlı olduğu düşünülen Pamukova metamorfileri bulunmaktadır (Şekil 3.5). Bununla birlikte daha az metamorfizma gösteren Alt Triyas-Kretase yaşlı İznik metamorfileri yer almaktadır (Anonim 2006).

Şekil 3.5. Yalova ili jeoloji haritası (Yalova Belediyesi, Kent Müzesi)

Erikli-Teşvikiye (Yalova) bölgesinde Litoloji birimleri göz önüne alındığında, 1 Metaformit, 6 Formasyon, 1 Granit ve 1 Kuvaterner Çökelleri olmak üzere 9 adet birim görülmektedir. Bunlar; Tortul kayaçlar (Taşköprü Formasyonu, Bakacak Formasyonu, Kılıç Formasyonu, Yalakdere Formasyonu ve kireçtaşı üyesi, Kuvaterner - güncel yaşlı alüvyonlar), Mağmatik kayaçlar (İncebel Formasyonu ve tüf üyesi, Sarısu Formasyonu, Fıstıklı Graniti), Metamorfik kayaçlar (Pamukova Metamorfitleri) (Anonim 2006). Araştırma alanı, Yalakdere (Yalakdere Formasyonu) – Çınarcık (Kuvaterner Çökelleri) arasındaki güney bölümünü oluşturmaktadır (Anonim 2014).

Çınarcık güneyinde kalan bölgede dağlık alanlar ve etek düzlükleri arasında geçiş belirsizliği gösterir. Yüksek dağlık alanların ve en üst bölümlerin aşınım yüzeylerinin oluşturduğu düzlükler görülür. Bu özelliği ile dağlık alan ve en üst yüksek plato görünümü sunar. Çınarcıkın güney kesimlerinde ki Neojen dönem yaşındaki kaya topluluklarının oluşturduğu alanlarda bu tip düzlükler hafif eğimli yüzeyler şeklinde kuzeydoğuya doğru alçalırlar. Dağlık kütlelerde dandritik paternli akarsu bölgeleri görülür. Yayvan vadi tabanlarına yerleşmiş olan akarsuların talveg eğim seviyesi en üst düzlüklerde düşüktür. Daha alt seviyede kalan etek düzlükleri arasında kalan yamaç bölgelerinde ise akarsular daha dik ve daha yoğun yamaçlı kerkit vadileri içinde daha yüksek talveg eğimi izlenir. Morfolojik kırılmaların çok olduğu vadi yamaçlarında, kütle hareketlerinin de fazla yoğun görüldüğü bölgelerdir (Anonim 2012).

3.3.3. Toprak Yapısı

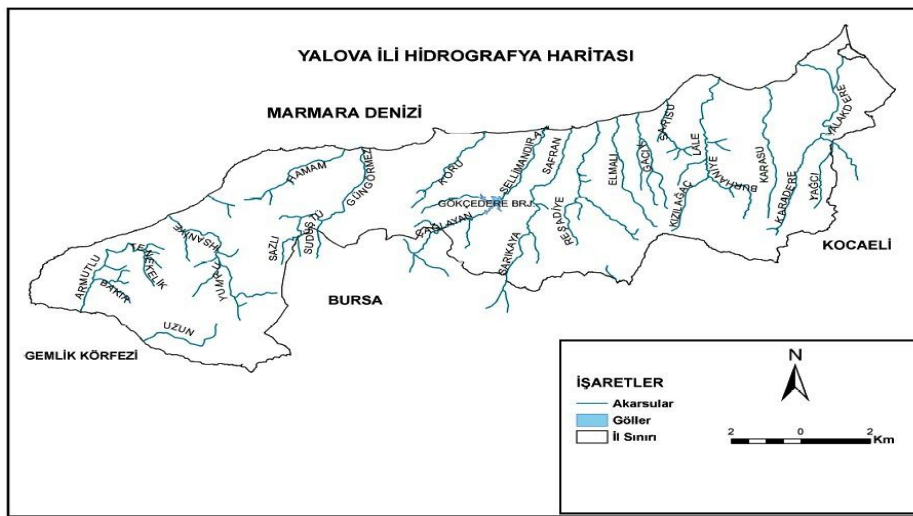
Yalova'nın güney bölge yamaçlarının tamamı Samanlı Dağları ile çevrilidir. Yer yer akarsu vadileriyle kırılmış uzantılar görülür. Yalova ve Gemlik sınırında bulunan Beşpınar Tepesi (926 m) bu dağların en yüksek noktasıdır. 839 kilometrekare yüzölçümüne sahip Yalova yaşlı tortul paleozoik ve mezozoi tabakalarından oluşur. Metamorfizme olan ve genellikle geçirgenliği olmayan yapının zaman zaman sert ve çatlaklı kalkerler olduğu görülür. Maki ve orman bölgelerinde kireçsiz kahverengi orman toprakları görülür. Bölgenin alt arazisinin % 7.53'ü Alüvyal topraklar, % 5.11'i Kahverengi orman toprakları, % 67.49'u Kireçsiz kahverengi orman toprakları, %

3.36'sı Kolüvyal topraklar, % 12.46'sı Rendzinalar, % 3.25'i diğer toprak sınıflarındandır (Anonim 2014).

Çoğunlukla % 12'nin üstünde eğime sahip Yalova'da doğal bitki örtüsü kısmen tahrip edilmesi nedeni ile % 75,7 oranında topraklar şiddetli şekilde erozyondan etkilenmiştir. Bu nedenle topraklar büyük ölçüde sıg ya da çok sıgdır. Sarp eğimli 3384 hektarlık kısımda ise kayalık vardır. Çoğunluk kısmı tarım arazisi olan toprakların büyük bölümünde drenaj yetersiz, 772 hektarında bozuktur. Erikli Yaylası-Teşvikiye (Yalova) bölgesine baktığımız zaman bölgede orman toprakları kireçsiz kahverengidir. Bu bölge toprakları bitkilerin besin maddesi açısından fakir bir alandır. Erikli Yaylası'nda topraklar arazi kullanım yönünden otlak ve ormana uygun lakin tarıma elverişli olmayan, orman ile mera olarak kullanım şartı olan 6. Sınıf topraklar içerisine girmektedir (Anonim 2014).

3.3.4. Hidrolojik Yapısı

Yalova ve çevresinin temelini oluşturan Palezoik yaşlı şist ve mermerler üzerinde kretaseye ait kalker ve konglemeralar, Eosen yaşlı filiş serileri yer alır. Sahil kısmında ve dere yataklarında ise Kuvaterner yaşlı alüvyonlar görülür (Şekil 3.6). Yalova İli ve İlçe civarı yeraltısuyu bakımından verimli değildir (Anonim 2014).

Şekil 3.6. Yalova ili hidrografya haritası (Yalova Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü)

Akarsular;

Şekil 3.7. Yalova erikli yaylası çifte şelaleler (Şekil: Pelin ÖZER)

Yalova İli'nde önemli su kaynaklarından olan, Laledere (Kılıç), Safrandere (Kurtköy), Sellimandıra Deresi (Gökçedere), Karpuzdere (Teşvikiye), Hamamdere (Armutlu), Yamandere (Kapaklı) ile doğrudan denize ulaşan birçok küçük (Balabandere, Korudere, Kocadere vb.) yan dereler vardır (Şekil 3.7) (Anonim 2013).

Şekil 3.8. Çınarcık-Teşvikiye (Yalova), Erikli Yaylası, Dipsiz Göl (Şekil: Pelin ÖZER)

Yalova, Delmece Yaylası çevresinde bulunan ve Dipsiz Göl olarak bilinen göl bölgenin tek doğal krater gölüdür (Şekil 3.8). Çınarcık-Teşvikiye beldesi Erikli yaylasında bulunan göl 530 metre rakım yükseklikte yer almaktadır (Anonim 2012).

3.3.5. Doğal Bitki Örtüsü

Şekil 3.9. Çınarcık-Teşvikiye(Yalova), Erikli Yaylası (Şekil: Pelin ÖZER)

Yalova sahip olduğu konumu ile dikkat çekici iklim özelliklerine sahiptir. Hem Karadeniz hem de Akdeniz ikliminin etki gösterdiği Armutlu yarımadasında yer alır. Maki ve ormanlardan oluşan bitki örtüsüne sahip Yalova'nın güneyinde dik yamaçlar gür ormanlarıyla kaplı ve geniş yapraklı ağaçlara hakim ancak iğne yapraklı ağaçların daha az olması ile dikkat çekmektedir (Şekil 3.9). İlin yüzölçümünün % 58'ini bu ormanlar kaplamaktadır. Genellikle bu ormanlık alanlarda Kayın, Meşe, Gürgen, Kızılcık, Kestane ve Ihlamur ağaçları görülmektedir. İl kereste ve odun ihtiyacını da bu ormanlardan karşılamaktadır (Anonim 2012).

Yalova ilinin Akdeniz Floristik Bölge özelliği taşıdığı ve nemli-ılıman yaprak döken ormanların güney ve kuzey kesimlerinde toprak yapısı ve iklim koşullarına bağlı farklılık gösteren vejetasyon tipleri bulunmaktadır. Alanın daha çok tahrip edilmiş kısımlarında fazla olan kozmopolit türlerden *Chenopodium*, *Lactuca Serriola*, *Cichoriuminthybus* ve *Centaurea Solstitialis* türleri görülmektedir. Kozmopolit türlerin dışında bahçe ve tarlalarda ki yabancı otların neden olduğu tek veya çok yıllık otsu türlerin karakterize edildiği vejetasyona sahiptir. Çalışma alanının kuzey kesiminde görülen *Fagus orientalis* oldukça düşük yükseltilerde görülmektedir. 400-650 m rakım yükseklikte görülen *Tilia argentea*, *Castanea sativa*, *Carpinus betulus*, *Qwercus*

frainetto, Q.petrea, Q.Cerris, Acer campestre ile karışık ormanlar oluşturur. Saf kayın ormanları veya adi gürgen veya meşelerle karışık kayın ormanları ise daha yükseklerde yer alır. Nem ve gölgenin yoğun olduğu bu ormanların alt florasında ise Ruscus aculeatus, R. bypoglossum, Tamus communis, Geranium aspbodeloidesi, Galium pascbale, G.spurium, Cbamaecytisus supinus türleri sıklıkla görülmektedir. Populus tremula, Cornusmas, Alnus glutinosa, Salix alba, Corylus avellana türlerine dere içlerinde ve nemin yoğun olduğu vadilerde rastlanmaktadır (Anonim 2014).

Çalınma alanın güney kesimlerinde ise kuzeye göre daha yüksek kesimlerde 700 m'den itibaren F.orientalis F.orientalis görülmeye başlar. 350 m 'den sonra, aşırı otlatma ve kesim sonucu harap olmuş ve çalınmış meşe toplulukları yaygın bir şekilde görülmektedir. Makinin tahrip edildiği bölgelerde ise Cisius'ların hakim olduğu görülmüştür (Anonim 2019).

3.3.6. İklim

Yalova İli iklim tipi olarak makro-klima iklim tipine sahip olmakla beraber Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında geçiş niteliği taşımaktadır. Yalova'nın yıllık ortalama en yüksek sıcaklık değeri 45,4 ile en soğuk ayın ortalama sıcaklığı ise 6,5 C'dir. En sıcak ay ortalaması ise 23,7 olarak görülmektedir (Şekil 3.10). 1931-2017 yılları arasında yapılan istatistik verilerine göre en soğuk ay Ocak ve Şubat, en sıcak ay ise Temmuz ayı olarak tespit edilmiştir.

YALOVA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ölçüm Periyodu (1931 - 2017)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	6.5	6.8	8.4	12.4	17.0	21.5	23.7	23.6	20.0	15.7	11.8	8.7	14.7
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	9.9	10.6	12.5	16.8	21.3	25.9	28.3	28.4	25.0	20.6	16.2	12.1	19.0
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	3.1	3.4	4.5	7.9	12.0	15.8	18.0	18.1	15.0	11.8	8.2	5.3	10.3
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	1.7	2.7	3.7	4.8	6.5	7.7	8.1	7.6	6.3	4.2	2.2	1.2	56.7
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	15.3	13.2	12.5	11.0	7.9	5.8	3.8	3.9	6.0	10.1	11.7	14.7	115.9
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	92.8	72.1	74.1	53.4	35.6	39.0	23.0	20.0	53.4	84.1	79.9	113.6	741.0
Ölçüm Periyodu (1931 - 2017)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	25.1	27.2	32.0	36.5	37.0	42.1	45.4	40.2	37.5	36.6	29.7	25.7	45.4
En Düşük Sıcaklık (°C)	-9.6	-11.0	-7.4	-1.6	1.2	7.1	10.0	9.9	6.0	1.3	-3.2	-9.2	-11.0

Şekil 3.10. Yalova aylık sıcaklık ölçüm periyodu (Anonim 2018)

3.4. Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı

3.4.1. Nüfus

Sürekli göç alan ilin nüfusu her yıl nüfus sayılmasında artış göstermektedir. İlin nüfusu 2017 yılına göre 251.203 olarak tespit edilmiştir. Bu nüfus, 125.569 (% 49,99) erkek ve 125.634 (% 50,01) kadından oluşmaktadır.

3.4.2. Ulaşım

Yalova Coğrafi konum olarak İstanbul, Bursa, Kocaeli gibi merkez illere yakınlığı ile avantaja sahiptir. Yalova'ya karayolu ve denizyolu ile yolcuları yoğun bir geçiş noktası oluşturmaktadır. İstanbul'dan Ege ve Akdeniz'e geçiş yolu üzerinde önemli bir konuma sahiptir (Çizelge 3.3). Yalova'dan Araştırma alanı olan Çınarcık-Teşvikiye Erikli Yaylasına olan tüm bağlantı yolları asfalt yollarla sağlanmaktadır (Anonim 2014).

Çizelge 3.3. Erikli yaylasının bazı merkezlere uzaklığı

Merkezler	Mesafe
Yalova Merkez	37 Km.
Yalova İli Çınarcık İlçesi	20 Km.
Yalova İli Armutlu İlçesi	28 Km.
Yalova İli Çınarcık İlçesi Teşvikiye Köyü	17 Km.
İstanbul –Tabiat Parkı	213 Km.
İzmit –Tabiat Parkı	102 Km.
Bursa – Tabiat Parkı	106 Km.

3.4.3.Ekonomik yapı

Bölgenin ekonomik yapısı değerlendirildiğinde sanayi bakımından hizmet sektörü bulunmamaktadır. Tarım, hayvancılık, balıkçılık, bağ-bahçe ziraatı gibi yaygın olmayan iç turizme dayalı bir ticaret faaliyetlerinin mevcudiyeti değerlendirmeler arasında tespit edilmiştir. Çevre ilçe köylerinde ekonomik faaliyetin bulunduğu zeytin üretimi, balıkçılık ve bazı köylerde orman ürünleri ve az da olsa hayvancılıkla sağlanmaktadır (Anonim 2014).

3.4.4. Tarihi ve kültürel yapı

Flora ve faunasıyla ilgi çeken bölge tarihi yerler yönünden de ön plana çıkmaktadır. Bölgenin merkezinde yer alan ve Osmanlı dönemi yapılarından olan Hacı Ali Paşa Cami çatı saçakları ve iç mekândaki ahşap tavan süslemeleriyle ilgi çeken tarihi bir yapıdır. Erikli yaylasına 10 km uzaklıkta kalan bölge merkezinde tarihi hamam, köprü, çeşme ve sivil mimarlık örneği gösteren 25 yapı bulunmaktadır. Evler iki ya da üç katlı olup zemini depo olarak kullanılan taş tuğla ile örülmüş evlerdir. İlçedeki tarihi yapılar ve evler ilgili koruma kurulu tarafından tespit edilerek tescil edilmiştir. İlçede 7 km uzunlunda Güngörmez mevkiinden Kemertepe Mevkiine uzanan kanal ve kemerlerden oluşan antik su sistemi bulunmaktadır (Anonim 2014).

3.5. Yöntem

Alan üzerinde mevcut alan kullanımları tespit edilerek, bu alanda ziyaretçi anket çalışması, SWOT analizi ve Likert ölçeği ile uzman anket çalışmaları yöntem olarak kullanılmıştır.

3.5.1. Ziyaretçi Anket Çalışmaları

Erikli yaylası ile ilgili toplanan veriler, yaylaya ziyaretleri ve yerel halk ile yapılan görüşmeler devamında yaylaların kullanım amaçları ve aktivitelerine yönelik bir 'Ziyaretçi Anketi' hazırlanmıştır.

Anket çalışmalarının örneklem büyüklüğü, Erikli yaylasının bulunduğu Yalova ili, Çınarcık ilçesi Teşvikiye beldesinin nüfusu göz önünde bulundurularak aşağıdaki formülle hesaplanmıştır (Büyüköztürk 2012).

$$n = N \cdot t^2 \cdot pq / d^2 (N-1) + t^2 \cdot pq$$

formülde:

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeysi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örneklem hatasıolarak verilmiştir.

Buna göre:

$$p = 0,20$$

$$q = 0,80 (1-0.80)$$

$t = 1,96$ (SD= 0,05 x serbestlik derecesinde, teorik t değeri tablodan bulunmuştur.)

N= 2000 (2017 nüfus sayımına göre Çınarcık/Teşvikiye ilçe nüfusu)

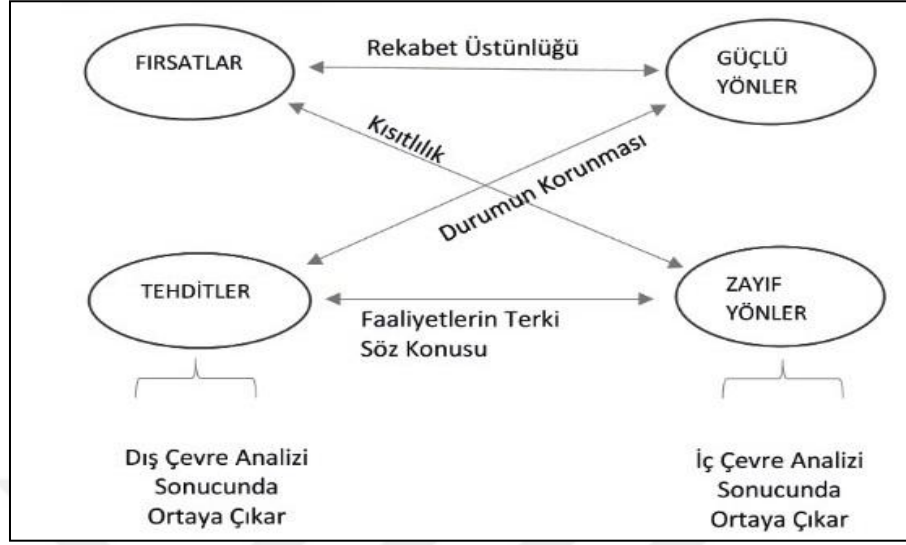
$$n = 2000 \times (1,96)^2 \times 0,20 \times 0,80 / (0,05)^2 \times (2000-1) + (1,96)^2 \times 0,20 \times 0,80 = 219$$

Alan ile ilgili toplanan veriler ve yüzyüze yapılan ziyaretler sonucu kullanıcıların Sosyo-Ekonomik yapılarını (Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek ve aylık gelir) alan üzerindeki rekreasyonel ve turistik potansiyellerini (Faaliyetler, geçim kaynakları ve festivaller), genel kullanım tercihleri (tercih edilen rekreasyonel alan), alan üzerindeki tercihleri (rekreasyonel alanların tercih edilme sebepleri), yayla kullanım durumlarına (ulaşım şekli, gelme sıklığı, mevsim tercihi, kimlerle geldiği ve ne kadar zaman geçirdiği) yönelik düşüncelerini belirlemek üzere 3 bölüm ve toplam 24 sorudan oluşturulmuştur. Bu formül sonucunda minimum örneklem büyüklüğü erikli yaylası için 219 adet olarak belirlenmiş olup, 250 ziyaretçiye anket yapılmasına karar verilmiştir.

Elde edilen veriler SPSS22 paket programı ile değerlendirilmiştir.

3.5.2. SWOT Analizi

SWOT analizi, strateji yönetimi modellerinden biridir ve ürün pazarının rakiplerine göre avantaj-dezavantajlarını ve ürünün karşılaşılabileceği tehdit-fırsatlar'ını önceden belirlemek ve planlamada kullanma yöntemidir(Ateş ve Kestane 2017). 60-70'li yıllarda Stanfor üniversitesi Albert Humphrey tarafından geliştirilen bu model SWOT olarak bilinmektedir (Şekil 3.2). Analiz ve risk değerlendirmelerinde kullanılan bu model bir çok model arasında en fazla kullanılan model arasında bulunmaktadır (Songur ve ark. 2013).

Şekil 3.2. SWOT analizi olası kombinasyonlar (Songur ve ark. 2013)

Alan analizi ve anket değerlendirme verilerinin sonuçlarına göre alanın SWOT analizi yapılarak güçlü-zayıf yönlerinin, rekreasyonel eksikliklerinin giderilmesi daha fazla ve etkili vakit geçirilen aynı zamanda bölgede yapılan turizm çeşitlerinin belirlenmesi ile daha kaliteli zaman geçirilen bir rekreasyonel alan haline gelebilmesi için düzenlemeler yapılmak üzere gerekli verilerin toplanması ve elde edilmiş bu verilerin ziyaretçi turist anketleri ile beraber daha sağlıklı değerlendirmeler yapılması amaçlanmıştır.

SWOT analizi ile alanda güçlü ve zayıf yönler, fırsat ve tehditlerin oluşturduğu SWOT matrisi ile alanda yapılan anketler ile desteklenerek kullanılabilir turizm ve rekreasyonel alan potansiyelini oluşturacak ölçütlerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

3.5.3. Likert Ölçeği ve Uzman Anketi Çalışmaları

Rensis Likert tarafından geliştirilen likert ölçeği tekniği (Toplamalı Sıralama Tekniği) ilk olarak 1932 yılında 'A Technique for the measurement of attitudes' isimli makalesinde yer alan 'Bipolar/beşli değerlendirme/cevaplama' adı kategorisinde ölçekleme tekniğini geliştirmiştir. Likert ölçeği sayısallaştırma değerleri şöyledir;

- “Strongly Approve” (5/1) “Kesinlikle Onaylıyorum”
- “Approve” (4/2) “Onaylıyorum”
- “Undecided” (3/3) “Kararsızım”
- “Disapprove” (2/4) “Onaylamıyorum”
- “Strongly Disapprove” (1/5) “Kesinlikle Onaylamıyorum”

Uzman ya da uzman grubu tarafınca belirlenmiş olan ölçek ile her maddenin aldığı puan ile toplam anket puanı arasında oluşan korelasyon arttırılarak katsayısı yüksek olanlar temsil kabiliyeti yüksek (ölçülmek istenilen özellikle yüksek düzeyde ilişkili) olarak kabul edilerek ölçekte yer alır. Temsil kabiliyeti düşük olan maddeler ise (ölçülmek istenilen özellikle ilişkisi düşük düzeyde) kabul edilerek ölçekten çıkarılır (Bayat 2014).

SWOT (güçlü-zayıf yönler, tehditler-fırsatlar) analizi değerlendirmeleri sonucunda alan ile ilgili tespit edilen 25 maddelik önermeler ‘5’li Likert Ölçeği’ yöntemi kullanılarak kendi içinde her bir ölçüt için önem derecesine göre (I.Derece Önemli, II. Derece Önemli, III. Derece Önemli, IV. Derece Önemli ve V. Derece Önemli) derecelendirilme ‘5’li Likert Ölçeği’ yöntemi ile Uzman Anketi Çalışması belirlenmiştir (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Likert ölçekleme modeli tepki türü; onaylama düzeyi (Beş Düzeyli Cevap Kategorisi) (Bayat 2014)

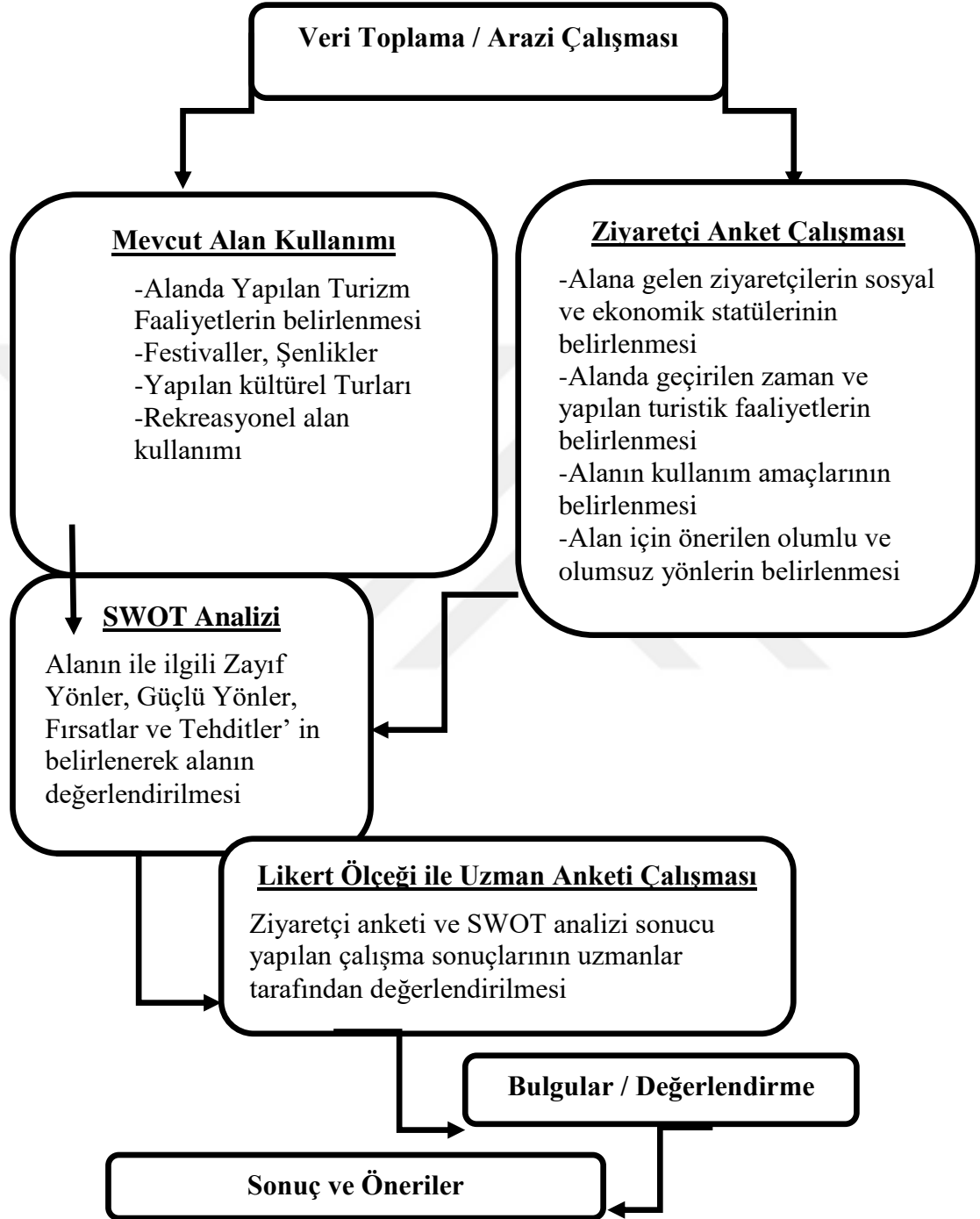
	A	B	C	D	E
ÖNERMELER	I.DERECE ÖNEMLİ	II.DERECE ÖNEMLİ	III.DERECE ÖNEMLİ	IV.DERECE ÖNEMLİ	V.DERECE ÖNEMLİ
1-.....	0	1	3	4	5
2-.....	5	2	1	0	0
3-.....	0	5	4	3	1

Uzman Katılımcılara yönelik olarak uygulanacak olan SWOT analizi içinde Güçlü yönler, Zayıf yönler, Tehditler ve Fırsatlar olarak ayrı ayrı önerme başlıkları altında 5’li Likert Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Her bir önermenin kendi içinde önem değerleri yüzde değer olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 3.2. 5’li Likert ölçeği değerlendirmesi

GÜÇLÜ YÖNLER		N	%
Önerme 1	I.DERECE	x	x
	II.DERECE	x	x
	III.DERECE	x	x
	IV.DERECE	x	x
	V.DERECE	x	x
Uzman Sayısı	TOPLAM	30	100
ZAYIF YÖNLER		N	%
Önerme 1	I.DERECE	x	x
	II.DERECE	x	x
	III.DERECE	x	x
	IV.DERECE	x	x
	V.DERECE	x	x
Uzman Sayısı	TOPLAM	30	100
FIRSATLAR		N	%
Önerme 1	I.DERECE	x	x
	II.DERECE	x	x
	III.DERECE	x	x
	IV.DERECE	x	x
	V.DERECE	x	x
Uzman Sayısı	TOPLAM	30	100
TEHDİTLER		N	%
Önerme 1	I.DERECE	x	x
	II.DERECE	x	x
	III.DERECE	x	x
	IV.DERECE	x	x
	V.DERECE	x	x
Uzman Sayısı	TOPLAM	30	100

Kullanıcı anketleri, SWOT analizi ve Likert ölçeğine göre yapılan değerlendirmeler bütünlük bir şekilde analiz edilmiştir. Yöntem akışı (Şekil 3.1.)’ de verilmiştir.

Şekil 3.10. Çalışma akış diyagramı

4. BULGULAR

4.1. Alana Ait Gözlem ve Anket Çalışmaları Bulguları

4.1.1. Erikli Yaylası Kullanıcılarının Sosyo-Ekonomik Yapı Analizi İle İlgili Bulgular

Erikli Yaylası'nda yapılan anket değerlendirmeler sonucu ziyaretçi profilinin % 44,0'lik oranı kadın kullanıcıların, % 56,0'lık oranın ise erkek kullanıcı olduğu belirlenmiştir. Yayla alanının kullanım yaş aralığına baktığımızda % 26,8'lik en yüksek oranla 26-35 yaş aralığında kullanıcıların yer aldığı, % 26,0'lık oranla 36-45 yaş aralığı kullanıcıların takip ettiği ve en az ziyaret eden yaş aralığında ise % 6,8'lik oranla 65 yaş üstü kullanıcıların olduğu belirlenmiştir. Yayla kullanıcılarının medeni durum ve çocuk sahipliğine bakıldığında, % 55,6'lık oranla evli, % 48,4'lük oranla çocuk sahibi olduğunu, % 44,4'lık oranla bekar ve % 54,6'lık oranla çocuk sahibi olmadığı belirlenmiştir. Kullanıcıların eğitim durumuna baktığımızda en fazla % 35,6'lık oranla Lise mezunu kullanıcıların ziyaret ettiği, % 25,6'lık oranla Lisans mezunlarının takip ettiği görülmektedir. Lisansüstü kullanıcıların % 3,6'lık oranla en az ziyaret ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların sahip oldukları meslek gruplarına bakıldığında memur ve işçi grubunun % 19,2'lik oranla eşit dağılım göstererek en fazla orana sahip oldukları gözlemlenmiştir. % 12,8'lik oranla öğrenci ve % 12,4'lik oranla serbest meslek sahibi olan ziyaretçilerin izlediği görülmüştür. %1,6'lık oranla işsiz kullanıcıların en az ziyaret ettikleri belirlenmiştir. Kullanıcıların en yüksek % 23,6'lık oranla 2501-5000 arası maaş aldığı, en düşük % 4,0'lık oranla 1001-1500 arası maaş aldığı görülmüştür. 500'den daha az maaş alan ziyaretçi oranı % 20,0 olup 5000'den fazla maaş alan ziyaretçi ise % 8,0 olarak belirlenmiştir (Çizelge4.1).

Çizelge4.1. Erikli yaylası kullanıcılarının sosyo-ekonomik yapısı

Sosyo Ekonomik Yapısı		N	(%)
Cinsiyet	Kadın	110	44,00
	Erkek	140	56,00
Yaş	15-25	40	16,00
	26-35	67	26,80
	36-45	65	26,00
	46-55	37	14,80
	55-65	24	9,60
	65+	17	6,80
Çocuk Durumu	Evet	121	48,4
	Hayır	129	54,6
Medeni Durumu	Evli	139	55,6
	Bekar	111	44,40
Eğitim Durumu	Okur/Yazar Değil	2	8,00
	İlkokul	19	7,60
	Ortaokul	18	7,20
	Lise	89	35,60
	Önlisans	49	19,60
	Lisans	64	25,60
	Lisansüstü	9	3,60
Meslek	Öğrenci	32	12,80
	Serbest Meslek	31	12,40
	Memur	48	19,20
	Emekli	9	3,60
	Esnaf	9	3,60
	İşçi	48	19,20
	Ev Hanımı	28	11,20
	Çiftçi	9	3,60
	İşsiz	32	1,60
Aylık Ortalama Gelir	500 TL'den Az	50	20,00
	501-1000 TL	27	10,80
	1001-1500 TL	10	4,00
	1501-2000 TL	57	22,80
	2001-2500 TL	27	10,80
	2501-5000 TL	59	23,60
	5001 TL'den Fazla	20	8,00

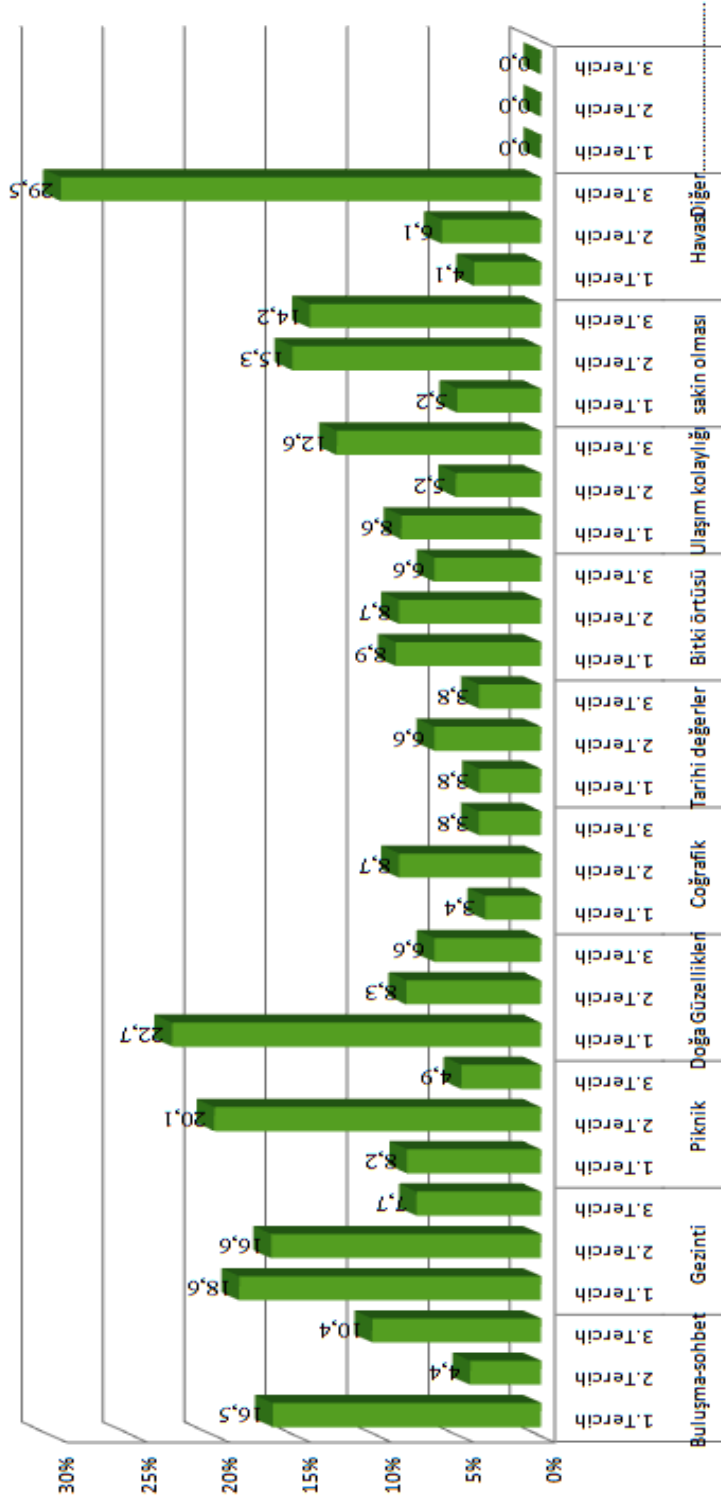
4.1.2. Erikli Yaylası Ziyaretçilerinin Alan Üzerindeki Kullanım Durumları İle İlgili Bulgular

Erikli Yaylası anket değerlendirme sonuçlarına göre ziyaretçilerin alana ‘Buluşma ve Sohbet’ amacı ile gelmeleri konusunda değerlendirildiğinde % 16,4’lük oran ile 1.sırada tercihleri arasında, % 4,3’lük kısmın 2.sırada tercih ettikleri ve % 10,3’lük kısmın ise 3.sırada tercihleri arasında kullanım amacı olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcıların alana ‘Gezinti Yapmak’ amacı ile değerlendirdiğimizde, % 18,5’lik kısmın 1.sırada tercih ettiğini, % 16,5’lük kısmın 2.sırada tercih ettiğini, % 7,6’lık kısmın ise 3.sırada tercih ettiğini gözlemliyoruz. Kullanıcıların alana ‘Piknik Yapmak’ amacı ile gelmelerini değerlendirdiğimizde % 8,2’lük kısmın 1.sırada tercih ettiğini, % 20,0’lük kısmın 2.sırada tercih ettiğini % 4,9’lük kısmın ise 3.sırada tercihleri arasında olduğunu belirliyoruz. Kullanıcıların ‘Doğa ve Manzara Güzellikleri amacı ile alanı tercihleri sıralamasında % 22,6’lık kısmı 1.sırada tercih ettiğini, % 8,2’lük kısmın 2.sırada tercih ettiğini, % 6,5’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların ‘Coğrafik ve Topografik Oluşum’ yönünden alanı ziyaret etme amacı, % 3,4’lük kısmın 1.sırada tercih ettiğini, % 8,7’lük kısmın 2.sırada tercih ettiğini, % 3,8’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Tarihi Değerler Bakımından Zengin Olması’ amacı ile alanı tercih sıralamasında % 3,7’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 8,7’lük kısmın 2.sırada tercih ettiği, %3,8’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların ‘Zengin Bitki Örtüsü ve Yaban Hayatı Gözleme’ amacı ile tercihler değerlendirildiğinde % 8,9’lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 8,7’lük kısmın 2.sırada tercih etmesi, % 6,5’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Ulaşımın Kolay Olması’ amacı ile alanı tercih ettikleri değerlendirildiğinde % 8,5’lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 5,2’lük kısmın 2.sırada tercih ettiği, % 12,5’lik kısmın 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların ‘Sessiz ve Sakin Olması’ amacı ile tercih sıralamasına bakıldığında % 5,1’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 15,2’lik kısmın 2.sırada tercih ettiği, % 14,2’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir.

Kullanıcıların ‘Havasının Temiz Olması’ amacı ile alanı tercih ettikleri değerlendirildiğinde ise % 4,1’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 6,1’lik kısmın 2.sırada tercih ettiği, % 29,5’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Ziyaretçilerin kullanım amacına göre tercih değerlendirmelerine baktığımızda alanın en fazla orana sahip 3.sırada tercih edilen % 29,5’lik oran ile ‘Havasının Temiz Olması’ amacı ile kullanıldığını, en az orana sahip kullanım amacı ise 1.sırada tercih edilen % 34’lük oran ile ‘Coğrafi ve Topografik Oluşum’ tercihi olduğu belirlenmiştir (Şekil4.1).

Erikli Yayılasma Gelme Amacı

Şekil 4.1. Erikli yaylası kullanıcılarının alana gelmesini etkileyen faktörler

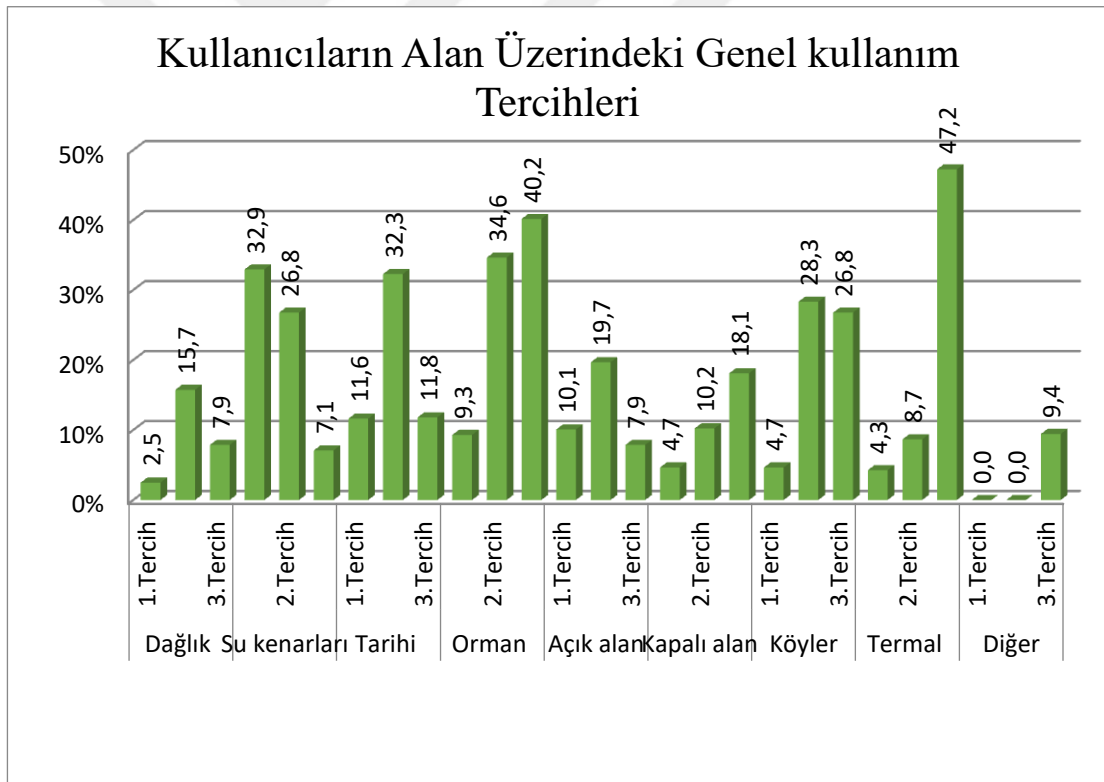
Çizelge 4.2. Erikli Yaylası kullanıcılarının alan üzerindeki kullanım özellikleri

Kullanıcıların Kullanım Özellikleri		N	(%)
Araç Sahiplik Durumu	Var	103	41,20
	Yok	147	58,80
Ulaşım Şekli	Toplu Taşıma	89	35,60
	Özel Araç	149	59,60
	Yürüyerek	3	1,20
	Bisiklet	6	2,40
	Taksi	1	4,00
Geliş Sıklığı	Haftada Bir	9	3,6
	Ayda Bir	15	6,00
	Ayda 2-3 Kez	6	2,40
	Yılda Bir	61	24,40
	Yılda 2-3 Kez	37	14,80
	Çok Ender	122	48,80
Gelenen Mevsim	İlkbahar	84	33,6
	Sonbahar	105	42,00
	Yaz	42	16,8
	Kış	19	7,60
Kiminle Gelindiği	Tek Başına	39	15,60
	Aile Bireyi ile	105	42,00
	Arkadaşlarla	96	38,40
	Okul İle	1	4,00
	Tur ile	8	3,20
Geçirilen Zaman	1 Gün	183	73,20
	2-5 Gün	47	18,80
	1 Hafta	19	7,60
	10-20 Gün	1	4,00
	1 Ay	0	0,00

Erikli Yaylası kullanıcılarının alan üzerindeki kullanım özellikleri değerlendirildiğinde ulaşım şekli ve araç sahipliği ele alındığında, % 59,6'lık oranla özel araçlarla alana ulaştıkları ve % 41,2'lik oranla araç sahibi oldukları ortaya çıkmıştır. % 35,6'lık oranın toplu taşıma araçlarını kullanması, % 58,8'lik oranla araç sahibi olmayan kullanıcıların olduğu ve spor amaçlı % 1,2'lik kısmın yürüdüğü % 2,4'lık kısmın ise bisiklet kullandığı belirlenmiştir. Kullanıcıların alana gelme sıklığı en çok % 48,8'lik oranla çok ender geldikleri, en az % 2,4'lık oranla ayda 2-3 kez geldikleri, yılda 2-3 kez gelen % 14,8'lik kısım ve yılda bir kez gelen % 24,4'lık kısım olarak gözlemlenmiştir. Kullanıcıların tercih ettikleri mevsimlere baktığımızda en çok % 42,0'lık oranla sonbahar da tercih ettiklerini, en az ise % 7,6'lık kısmın kış mevsiminde tercih ettiği görülmektedir. İlkbahar mevsiminde % 33,6'lık kısmın tercih ettiğini, yaz mevsiminde ise % 16,8'lik kısmın tercih etti tespit edilmiştir. Kullanıcıların alana kiminle geldiklerine bakıldığında en fazla % 42,0'lık oran aile bireyleri ile geldiklerini, en az ise % 3,2'lik oran tur ile geldiğini belirtmiştir. % 38,4'lık oranın arkadaşlarıyla, % 15,6'lık oranın tek başına geldiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların geçirdiği zaman değerlendirildiğinde en fazla % 73,2'lik kısmın 1 gün geçirdiği, sadece % 4,0'lük kısmın 10-20 gün arası alanda kaldığı belirlenmiştir (Çizelge4.2).

Ziyaretçilerin alan üzerindeki genel kullanım tercihlerini anket sonuçlarına göre, 'Dağlık Alan' tercihlerine bakıldığında % 2,5'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 15,7'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 7,9'luk kısmın 3.sırada tercih ettiği değerlendirmeler sonucu tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Su Kenarları (akarsu, göl, şelale vb.) tercihlerine bakıldığında % 32,9'luk kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 26,8'lik kısmın 2.sırada tercih ettiğini ve % 7,1'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Tarihi ve Kültürel Kimlikli Alanlar' tercihlerine göre, % 11,6'lık kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 32,3'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 11,8'lik kısmın 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Orman Kenarları ve Ormanlık Alanlar' tercihine göre, % 9,3'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 34,6'lık kısmın 2.sırada tercih ettiği, % 40,2'lik kısmın 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Kentsel Açık Alanlar' tercihlerine göre, % 10,1'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 19,7'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 7,9'luk kısmın 3.sırada tercih ettiği kullanım alanı olarak belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Kentsel Kapalı Alanlar' tercihine

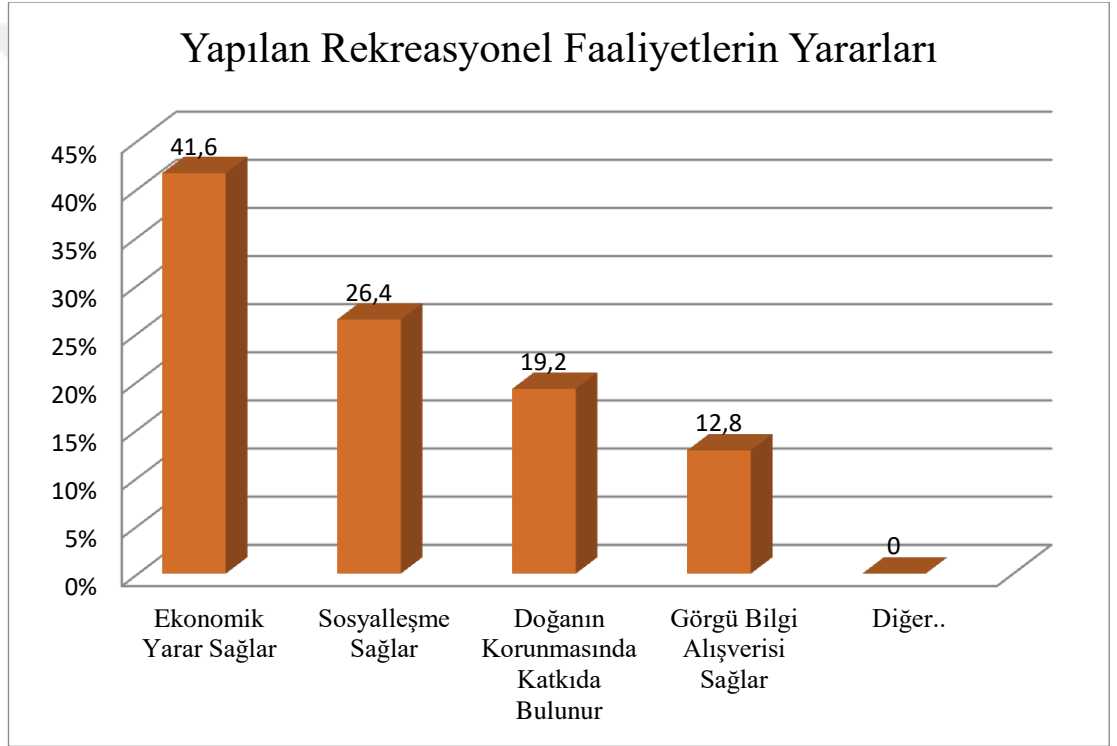
göre, % 4,7'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 10,2'lik kısmın 2. sırada tercih ettiği ve % 18,1'lik kısmın 3.sırada tercih ettiği kullanım alanı olarak gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'köyler, kayalar, kasabalar gibi yerel kimlikli alanları' tercihlerine göre % 4,7'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 28,3'lük kısmın 2. sırada tercih ettiği ve % 26,8'lik kısma göre ise 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Termal ve Kaplıca Alanları' tercihlerine göre, % 4,3'lük kısmın tercihine göre 1.sırada tercih ettiği, % 8,7'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 47,2'lik kısmın tercihi ise 3.tercih ettiği kullanım alanı olarak belirlenmiştir. Ziyaretçilerin alan üzerindeki genel kullanım tercihleri değerlendirme sonucuna göre en fazla % 47,2'lik oranla 3.sırada tercih edilen 'Termal ve Kaplıca Alanları', en az ise % 2,5'lik oranla 1.sırada tercih edilen 'Dağlık Alanlar' kullanım tercihleri olarak gözlemlenmiştir (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Erikli yaylası kullanıcılarının alan üzerindeki genel kullanım tercihleri

4.1.3. Erikli Yaşlı Kullanıcılarının Alan Üzerindeki Rekreatif ve Turistik Potansiyeli İle İlgili Bulgular

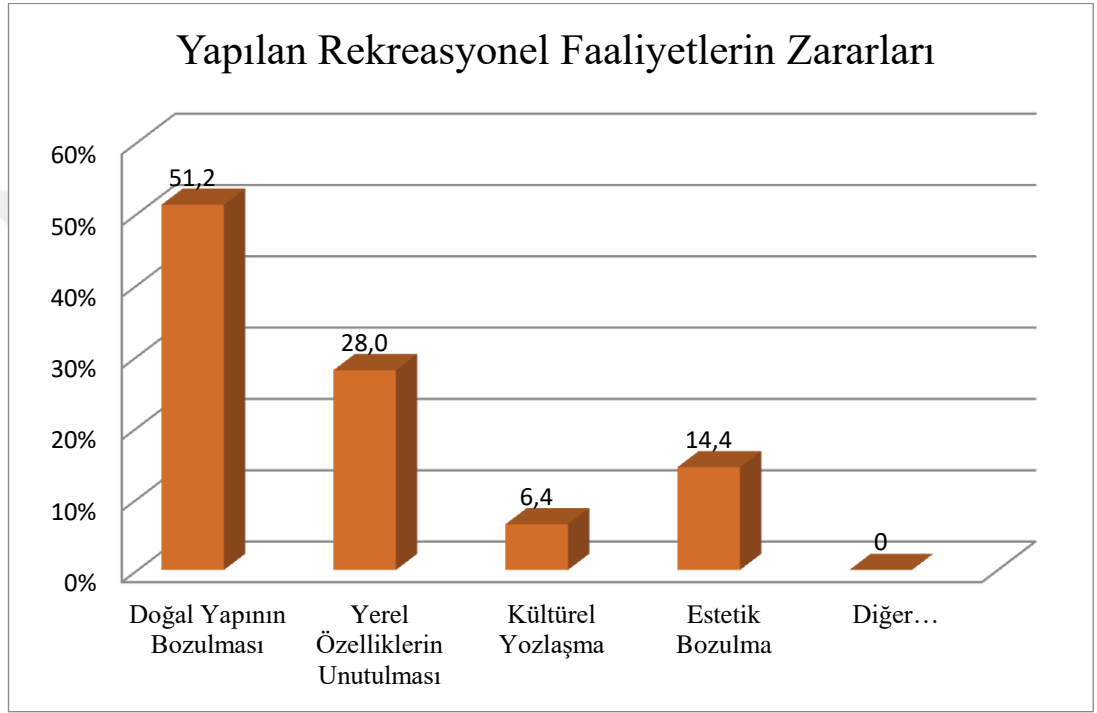
Erikli Yaşlı Kullanıcılarının alanda yapılan rekreatif faaliyetlerin alana üzerindeki yararlarını değerlendirdiğimizde, % 41,6'lık kısmın en fazla Ekonomik Yarar Sağlar' olarak belirttiğini, % 26,4'lük kesimin 'Sosyalleşme Sağlar' olarak belirttiğini, % 19,2'lik kısmın 'Doğanın Korunmasına Katkıda Bulunur' olarak belirttiğini ve % 12,8'lik kısmın en az oranla 'Görgü Bilgi Alışverişi Sağlar' olarak belirtilmiştir (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Erikli yaşlı'nda yapılan rekreatif faaliyetlerin alana yararları

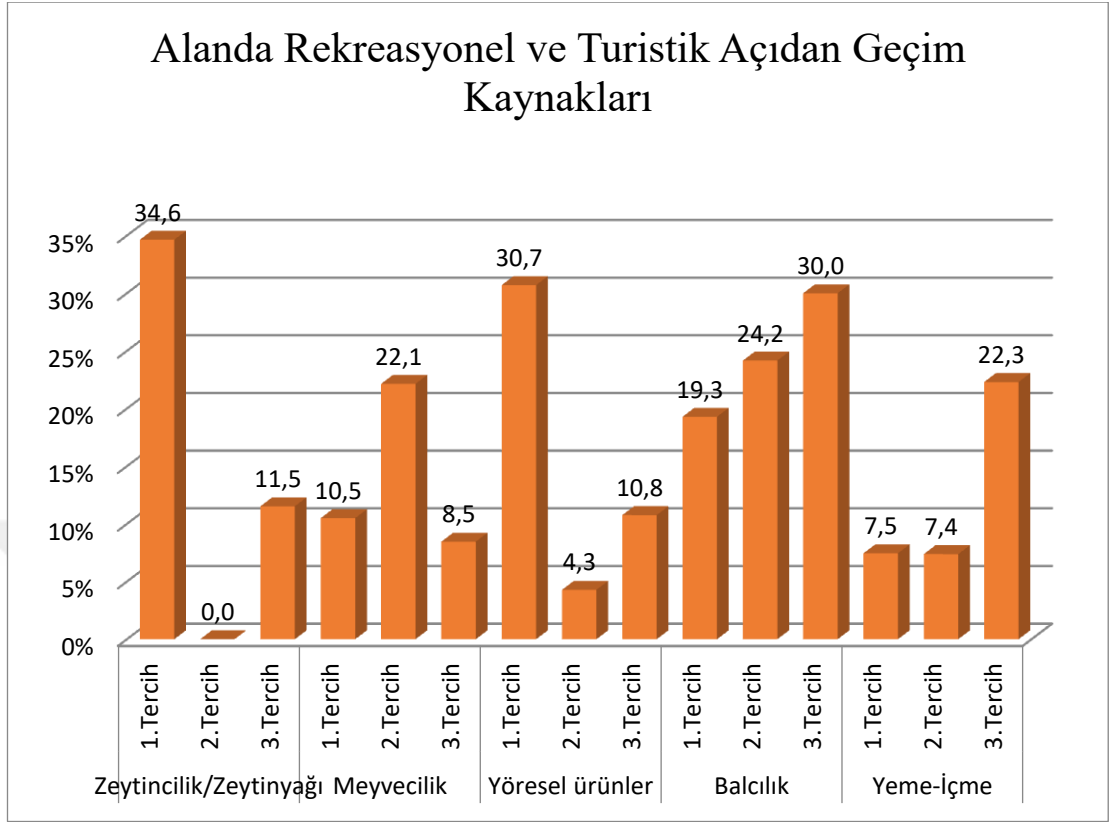
Erikli Yaylası Kullanıcılarının alanda yapılan rekreasyonel faaliyetlerin alana üzerindeki zararlarını değerlendirdiğimizde, % 51,2'lik kısmın en fazla oranla 'Doğal Yapının Bozulması' olarak belirttiğini, % 28,0'lik kısmın 'Yerel Özelliklerin Unutulması' olarak belirttiğini, % 14,4'lük kısmın 'Estetik Bozulma' olarak belirttiğini ve % 6,4'lük kısmın en az oranla 'Kültürel Yozlaşma' olarak tespit edilmiştir (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Erikli Yaylası'nda yapılan rekreasyonel faaliyetlerin alana zararları

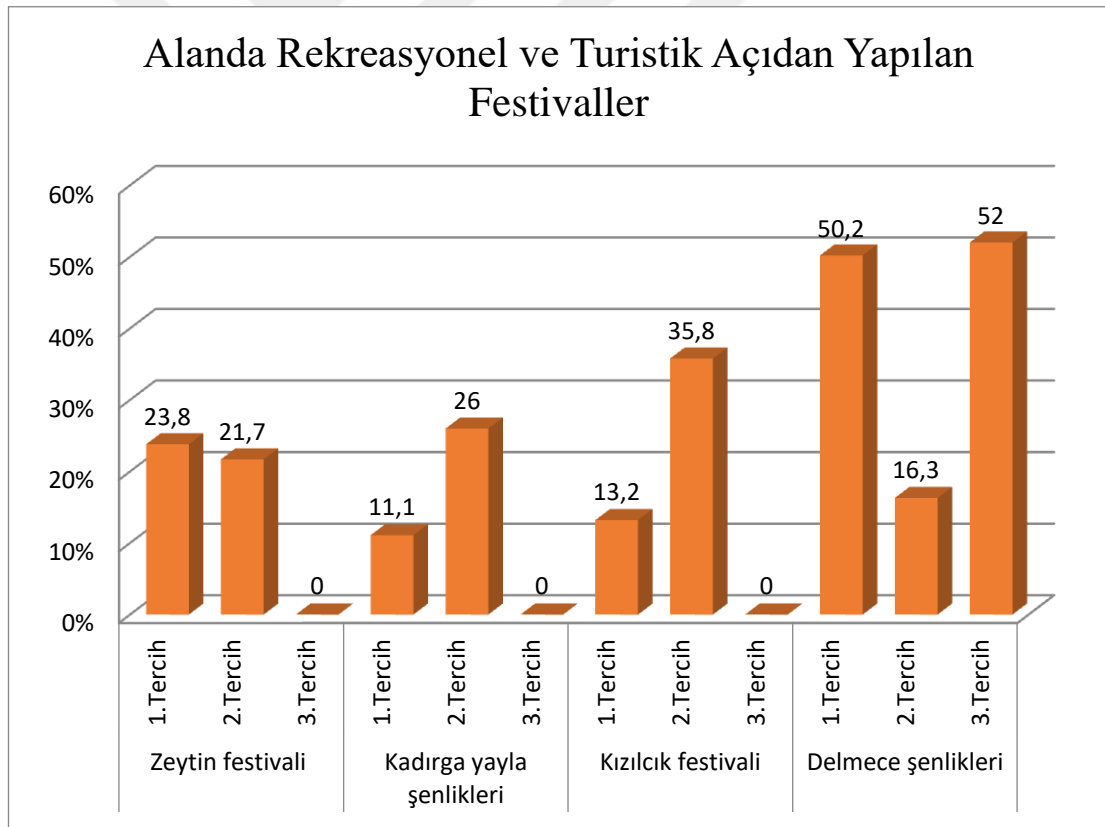
Erikli Yaylası kullanıcılarının rekreasyon ve turistik açıdan alana ve yöre halkına katkı sağladığı geçim kaynakları değerlendirildiğinde, ‘Zeytincilik/Zeytinyağı’ tercihlerine göre % 34,6’lık kısmın 1.sırada tercih ettiği, 2.sırada tercih edilmediği ve % 11,5’lik oranla 3.sırada tercih edildiği sonucu elde gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Meyvecilik’ tercihlerine göre % 10,5’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 22,1’lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 8,5’lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirtilmiştir. Kullanıcıların ‘Yöresel Ürünler’ tercihlerine göre %30,7’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 4,’lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 10,8’lik kısmın ise 3.sırada tercih edildiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların ‘Balcılık’ tercihlerine göre % 19,3’lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 24,2’lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 30,0’luk kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Yeme-İçme’ tercihlerine göre, % 7,5’lik kısma göre 1.sırada tercih edildiği, % 7,4’lük kısma göre 2.sırada tercih edildiği ve % 22,3’lük kısma göre ise 3. Sırada tercih edildiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların alanda ki geçim kaynakları genel olarak değerlendirildiğinde en fazla oran % 34,6’lık ile 1.sırada tercih edilen ve en az ise 2.sırada hiç tercih edilmeyen ‘Zeytincilik/Zeytinyağı’ tercihi olmuştur (Şekil 4.5).

Alanda Rekreasyonel ve Turistik Açıdan Geçim Kaynakları

Şekil 4.5. Erikli Yaşlısı'nın geçim kaynakları

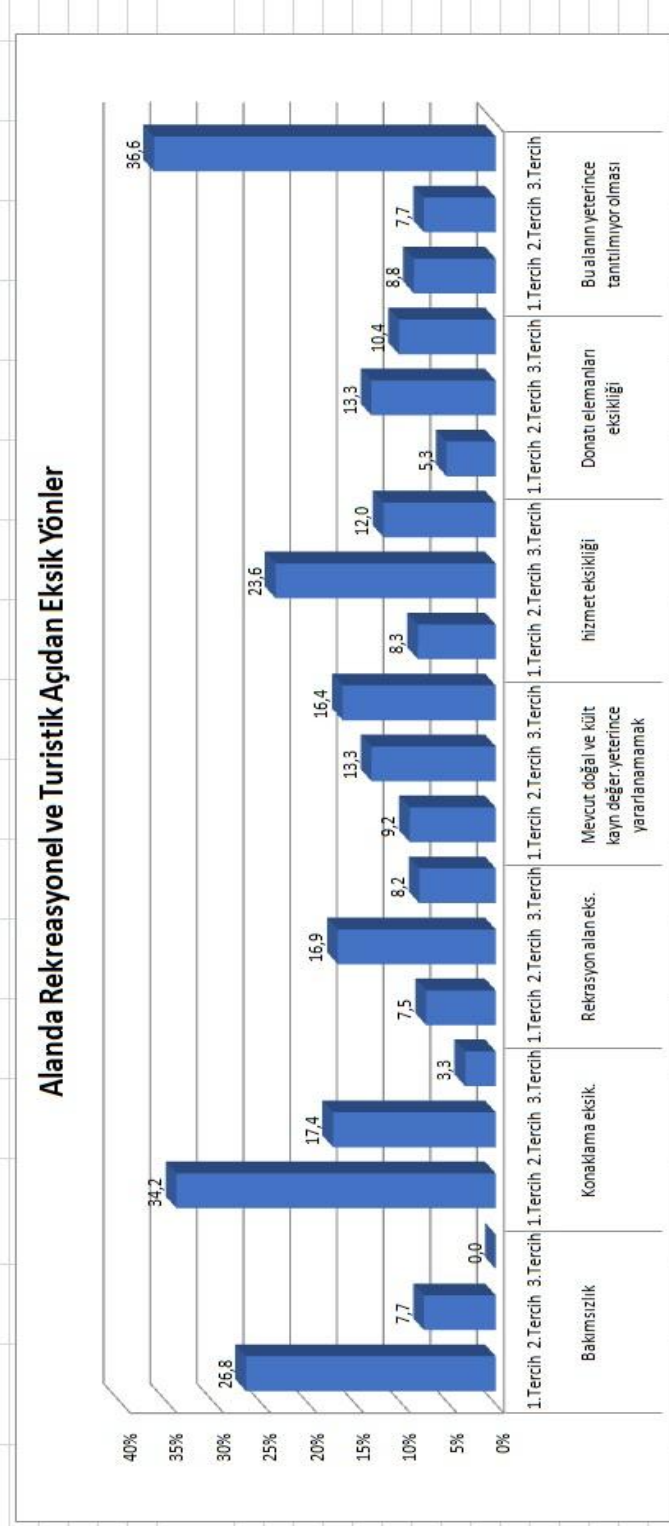
Erikli Yaylası kullanıcılarının rekreasyonel ve turistik açıdan alan ve çevresinde yapılan festivaller değerlendirildiğinde, ‘Zeytin Festivali’ tercihlerine göre % 23,8’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 21,7’lik kısmın 2.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Kadırga Yaylası Şenlikleri’ tercihlerine göre, % 11,1’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 26,0’lık kısmın 2.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların ‘Kızılıçık Festivali’ tercihlerine göre, % 13,2’lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, %35,8’lik kısmın 2.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların ‘Delmece Şenlikleri’ tercihlerine göre, % 50,2’lik kısmın 1.sırada tercih edildiği, % 1,5 ‘luk kısmın 2.sırada tercih ettiği ve 3.sırada tercih edilmediği belirtilmiştir. Kullanıcıların rekreasyonel ve turistik açıdan tercih ettiği festivallere genel olarak bakıldığında Delmece Şenlikleri 1.sırada % 50,2’lik oranla en fazla tercih edilmiştir. Kadırga Yaylası Şenlikleri ise 1.sırada % 11,1’lik oranla en az tercih gözlemlenmiştir (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Erikli Yaylası’nda rekreasyonel ve turistik açıdan yapılan festivaller

4.1.4. Erikli Yaşlı Kullanıcılarının Alan Üzerindeki Rekreasyonel ve Turistik Açından Memnuniyet/Memnuniyetsizlik Kriterleri İle İlgili Bulgular

Erikli Yaşlı'nın anket değerlendirmelerine göre rekreasyonel ve turistik açıdan eksik yönlerine baktığımızda, 'Bakımsızlık' yönünden tercihlere göre % 26,8'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 7,7'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Konaklama Tesislerinin Eksikliği' tercihine göre, % 34,2'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 17,4'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 3,3'lük kısmın 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Rekrasyon alanlarının eksikliği (Yeterli nitelikli piknik alanları, oyun ve spor alanları, yürüme-bisiklet parkurları, çadır ve karavan kamp alanları, çocuklar için izcilik kano alanı)' tercihine göre, % 7,5'lik kısmın 1. sırada tercih ettiği, % 16,9' luk kısmın 2. sırada tercih ettiği ve % 8,2'lik kısmın 3.tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinden yeterince yararlanamamak' tercihlerine göre, % 9,2'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 13,3'lük kısmın 2.sırada ve % 16,4'lük kısmın ise 3.sırada belirlenmiştir. Kullanıcıların 'İlgili Belediye ve Belediyelerin Hizmet Eksikliği (altyapı, ulaşım, sağlık vb.)' tercihine göre, % 8,'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 23,6'luk kısmın 2.sırada ve % 12,0'luk kısmın ise 3.sırada olduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Donatı elemanları eksikliği (oturma birimleri, aydınlatma, çeşme vb.)'tercihine göre, % 5,3'lük kısmın1.sırada tercih ettiği, % 13,3'lük kısmın 2.sırada ve % 10,4'lük kısmın ise 2.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Bu alanın yeterince tanıtılmıyor olması' tercihine göre, % 8,8'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 7,7'lik kısmın 2.sırada ve % 36,6'luk kısmın ise 3.sırada tercih gözlemlenmiştir. Alanın rekreasyonel ve turistik açıdan eksik yönlerini genel değerlendirmeye göre baktığımızda tercihler arasında en fazla 3.sırada tercih edilen, % 36,6'luk oranla 'Bu alanın yeterince tanıtılmıyor olması' tercihi olmuştur (Şekil 4.7).

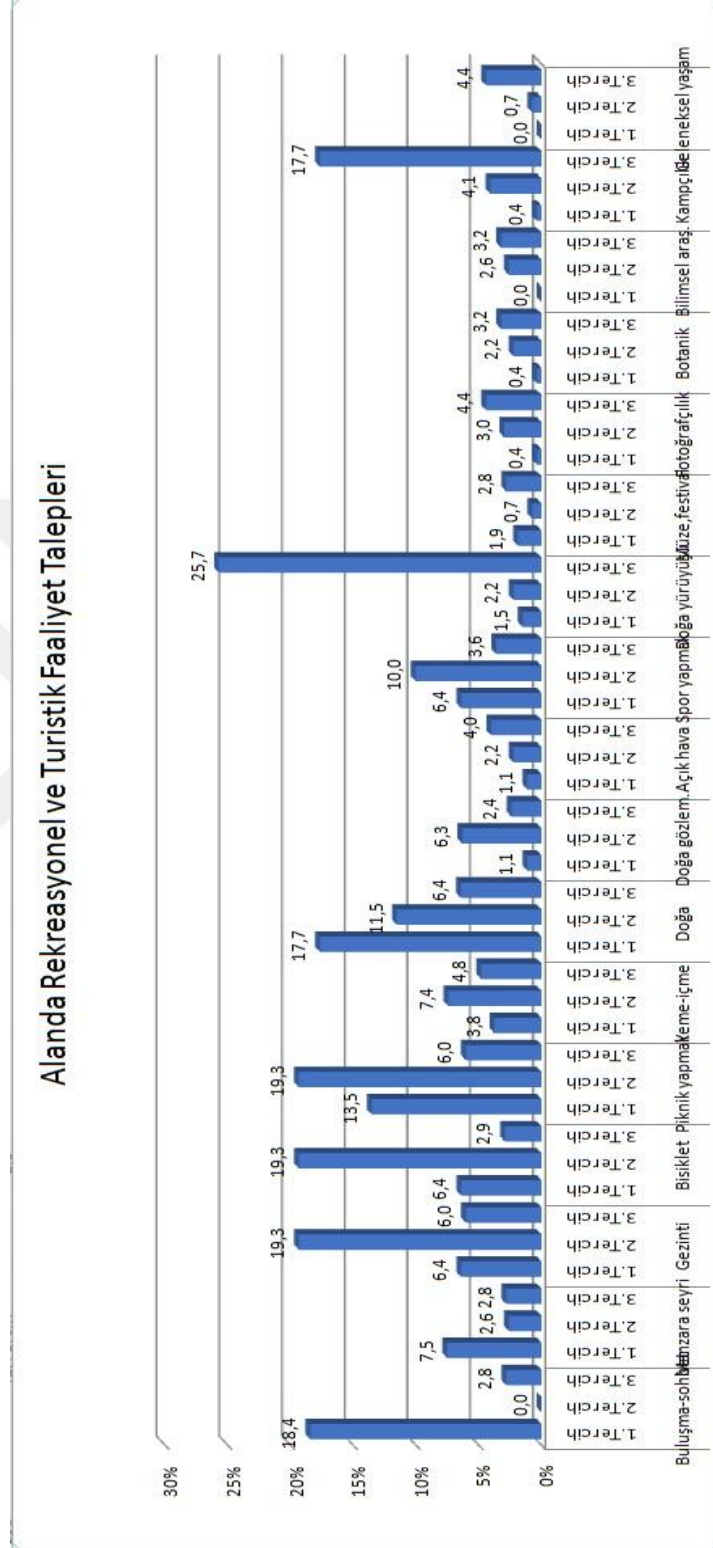
Şekil 4.7. Erikli Yaşlısı'nda rekreasyonel ve turistik açıdan eksik yönleri

Erikli Yaylası'nda kullanıcılara yönelik yapılan anket çalışmalarına göre alan üzerindeki rekreasyonel ve turistik faaliyet taleplerinin değerlendirilmesine bakıldığında kullanıcıların alan üzerinde talep ettikleri faaliyetleri arasında 'Buluşma-Sohbet' tercihi % 18,4'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, 2.sırada hiç tercih edilmediği ve % 2,8'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Manzara Seyiri' tercihi, % 7,5'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 2,6'lık kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 2,6'lık kısmı 2.sırada tercih ettiği ve % 2,8'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Gezinti Yapmak (Köy içinde)' tercihi, % 6,4'lük kısmı 1.sırada tercih ettiği, % 19,3'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 6,0'lık kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Bisikletle Gezinti Yapmak' tercihi, % 6,4'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 19,3'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 2,9'lük kısmın ise 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir.

Kullanıcıların 'Piknik Yapmak' tercihi, % 13,5'lik kısmın 1.tercih ettiği, % 19,3'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 6,0'lık kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Yeme-İçme' tercihi, % 3,8'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 7,4'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 4,8'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Doğa İle İç İç Vakit Geçirmek' tercihi, % 17,7'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 11,5'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 6,4'lük kısmın ise 3.sırada ise tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Doğa Gözlemciliği' tercihi, % 1,1'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 6,3'lük kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 2,4'lük kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Açık Havada Gazete-Kitap Okumak' tercihi, % 1,1'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 2,2'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 4,0'lık kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Spor Yapmak' tercihi % 6,4'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 10,0'lık kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 3,6'lık kısmın 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Doğa Yürüyüşü' tercihi % 1,5'lik kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 2,2'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 25,7'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Müze, Festival, Sergi, Ziyareti' tercihi, % 1,9'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 0,7'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve %2,8'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Fotoğrafçılık' tercihi, % 0,4'lük kısmın 1.sırada tercih

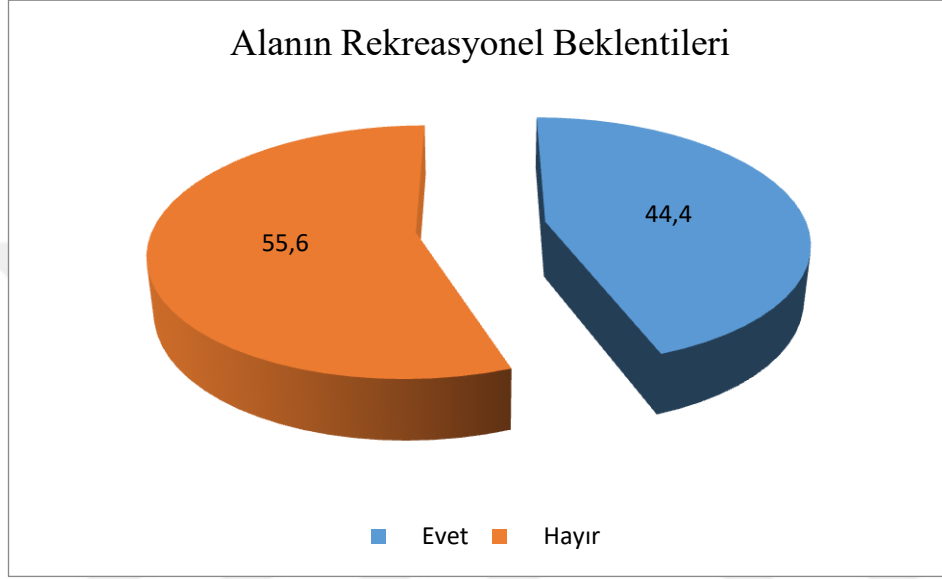
ettiği, % 3,0'luk kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 4,4'lük kısmın ise 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Botanik (Bitki Türlerini Tanıma)' tercihi, % 0,4'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 2,2'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 3,2'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların 'Bilimsel Araştırmalar' tercihi, 1.sırada hiç tercih edilememiştir. % 2,6'luk kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 3,2'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Kampçılık' tercihi, % 0,4'lük kısmın 1.sırada tercih ettiği, % 4,1'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği ve % 17,7'lik kısmın ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların 'Geleneksel Yaşamı İnceleme' tercihi, 1.sırada hiç tercih edilmemiştir. % 0,7'lik kısmın 2.sırada tercih ettiği, % 4,4'lük kısmın ise 3.sırada tercih ettiği belirlenmiştir. Kullanıcıların alan üzerindeki rekreasyonel ve turistik faaliyet talepleri genel olarak değerlendirildiğinde en fazla % 25,7'lik oranla 3.sırada tercih edile 'Doğa Yürüyüşü' tercih edilmiştir. En az ise % 0,4'lük oranla 1.sırada tercih edilen 'Fotoğrafçılık' ve '1.sırada tercih edilen (Bitki Türlerini Tanıma)' olmuştur (Şekil 4.8).

Şekil 4.8. Erikli Yaşlısı'nda rekreasyonel ve turistik faaliyetleri

Yapılan anket çalışmalarına göre kullanıcıların % 55,6'sı alanın rekreasyonel beklentileri karşılamadığını, % 44,4'ü ise rekreasyonel beklentilerini karşıladığını belirtmiştir (Şekil 4.9)

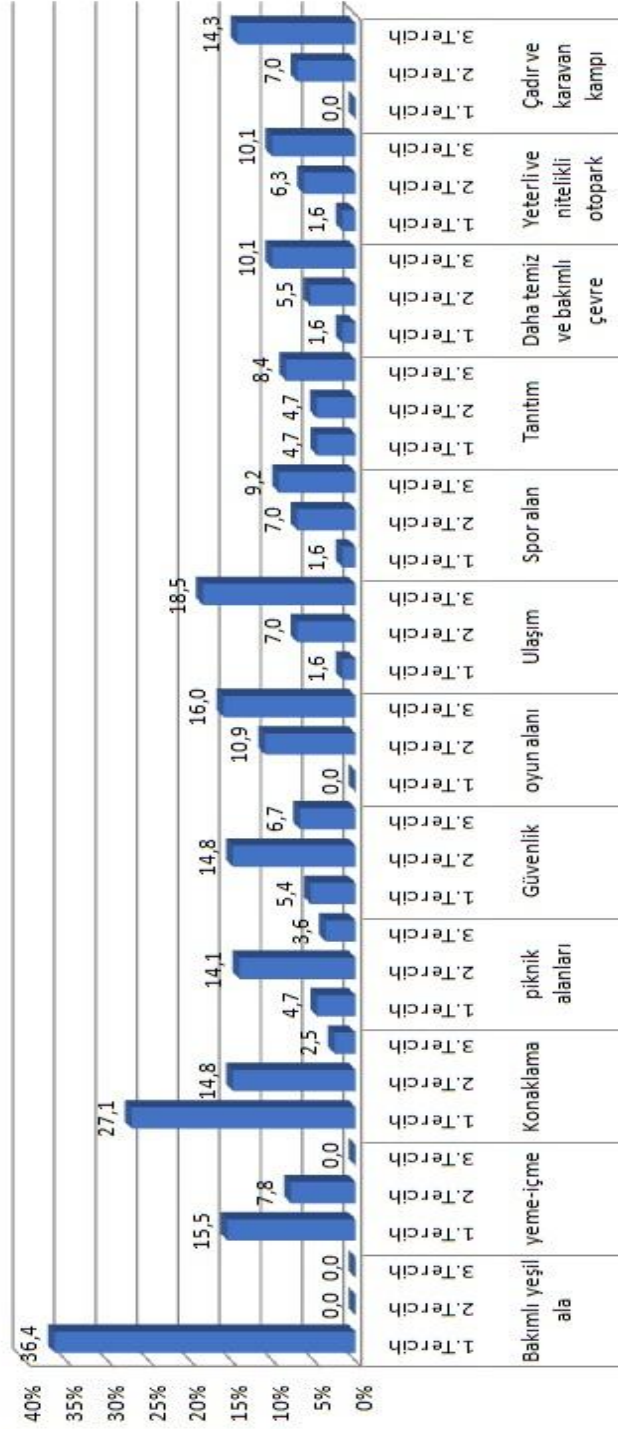

Şekil 4.9. Erikli Yaylası'nda rekreasyonel beklentileri

Yapılan anket çalışmalarına göre alanda rekreasyonel açıdan talep edilen özellikler arasında 'Daha fazla düzenli bakımlı yeşil alanlar' tercihleri, %36,4'ü 1.sırada tercih edildiği görülmüştür. Kullanıcıların 'Daha fazla yeme-içme olanakları' tercihleri, %15,5'i 1.sırada, % 7,8'i 2.sırada tercih etmiştir. Kullanıcıların 'Konaklama tesisleri' tercihi, % 27,1'i 1.sırada, % 14,8'i 2.sırada ve % 2,5'i 3.sırada tercih ettiğini belirtmiştir. Kullanıcıların 'Yeterli ve nitelikli piknik alanları' tercihi % 4,7'si 1.sırada, % 14,1'i 2.sırada, % 3,6'sı 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların 'Daha güvenli alanlar (Bekçi, görevliler)' tercihleri % 5,4'ü 1.sırada, % 14,8'i 2.sırada ve % 6,7'si 3.sırada tercih etmiştir.

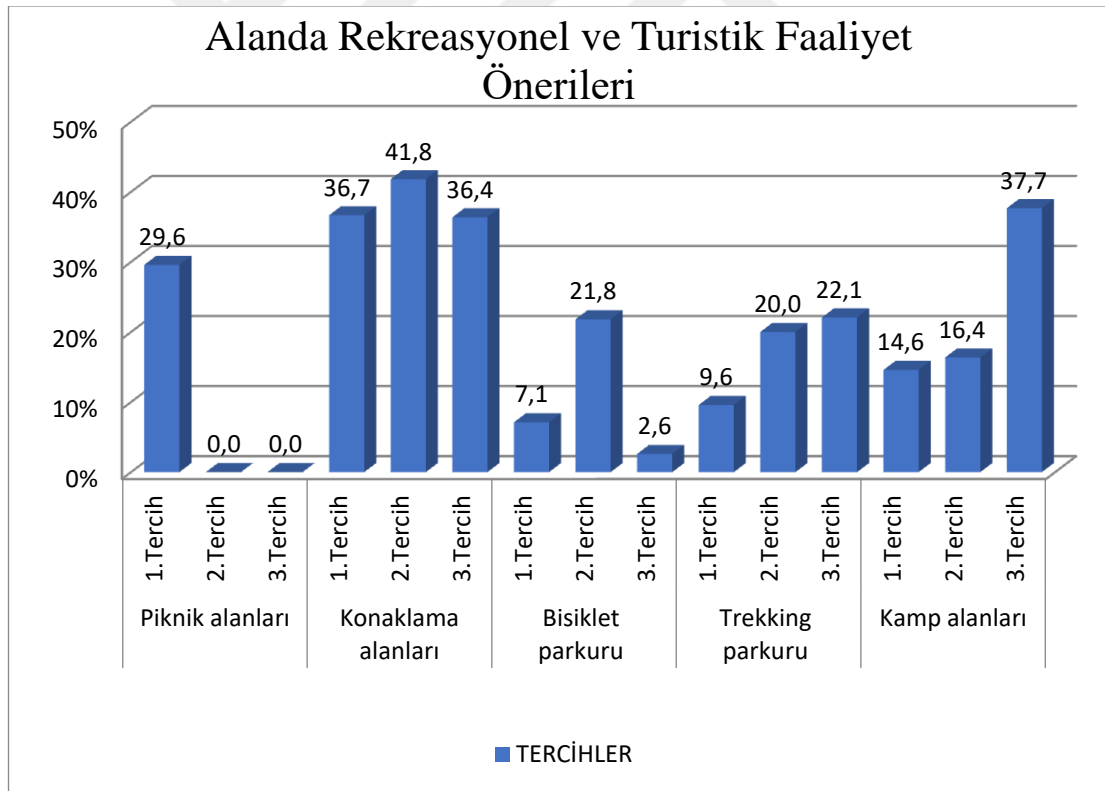
Kullanıcıların ‘Daha fazla düzenli çocuk oyun alanı’ tercihleri 1.sırada hiç tercih edilmemiştir. % 10,9’u 2. Sırada ve % 16,0’sı 3.sırada tercih ettiğini belirtmiştir. Kullanıcıların ‘Daha kolay ulaşılabilirlik ve alternatif ulaşım araçları’ tercihlerine göre % 1,6’sı 1.sırada, % 7,0’si 2.sırada ve % 18,5’i 3.sırada tercih etmiştir. Kullanıcıların ‘Spor alanları (Basketbol, futbol v.b.)’ tercihlerine göre, % 1,6’sı 1.sırada,% 7,0’si 2.sırada ve % 9,2’si 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların ‘Doğal bitki ve hayvanların tanıtıldığı alan’ tercihlerine göre, % 4,7’si 1.sırada, % 4,7’si 2.sırada ve % 9,2’si 3.sırada tercih ettiğini gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Daha temiz ve bakımlı çevre’ tercihlerine göre, % 1,6’sı 1.sırada, % 5,5’i 2.sırada ve % 10,1’i 3.sırada tercih ettiğini belirtmiştir. Kullanıcıların ‘Yeterli ve nitelikli otopark’ tercihlerine göre, % 1,6’sı 1.sırada, % 6,3’ü 2.sırada ve % 10,1’i 3.sırada tercih etmiştir. Kullanıcıların ‘Çadır ve karavan kampı’ tercihlerine göre 1.sırada tercih edilmemiştir. % 7,0’si 2.sırada ve % 14,3’ü 3.sırada tercih ettiğini gözlemlenmiştir. Yapılan değerlendirmelerin geneline bakıldığında en fazla talep edilen özellik, 1.sırada tercih edilen % 36,4’ü ‘Daha fazla düzenli bakımlı yeşil alanlar’ en az tercih edilen özellik ise 1.sırada tercih edilen % 1,6’sı ise ‘Daha kolay ulaşılabilirlik ve alternatif ulaşım araçları’ , ‘Spor alanları (basketol, futbol vb)’ , ‘Daha temiz ve bakımlı çevre’ ve ‘Yeterli ve nitelikli otopark’ tercihleri olduğu belirlenmiştir (Şekil 4.10).

Alanda Rekreasyonel ve Turistik Açıldan Talep Edilen Özellikler

Şekil 4.10. Erikli Yaylası'nda rekreasyonel ve turistik faaliyet özellikleri

Yapılan anket çalışmalarına göre alanda rekreasyonel ve turistik açıdan önerilen özellikler arasında ‘Piknik alanları’ tercihine göre, % 29,5’i 1.sırada tercih etmiştir. Kullanıcıların ‘Konaklama alanları’ tercihlerine göre, % 36,6’sı 1.sırada, % 41,8’i 2.sırada ve % 36,6’sı ise 3.sırada tercih ettiği belirtilmiştir. Kullanıcıların ‘Bisiklet parkuru’ tercihlerine göre, % 7,1’i 1.sırada, % 21,8’i 2.sırada ve % 2,5’u ise 3.sırada tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ‘Trekking parkuru’ tercihlerine göre, % 9,5’i 1.sırada, % 20,0’si 2.sırada ve % 22,0’si ise 3.sırada tercih ettiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların ‘Kamp alanları’ tercihlerine göre, % 14,5’i 1.sırada, % 16,3’ü 2.sırada ve % 37,6’sı ise 3.sırada tercih etmiştir. Yapılan değerlendirmelerin geneline bakıldığında talep edilen faaliyet özellikleri arasında en fazla 2.sırada tercih edilen % 41,8 oranla ‘Konaklama alanları’ olduğu, en az ise 1.sırada tercih edilen % 7,1 oranla ‘Bisiklet parkuru’ olduğu değerlendirme sonucu belirtilmiştir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11. Erikli Yaylası’nda rekreasyonel ve turistik faaliyet önerileri

4.2. SWOT Analizi Çalışmaları Bulguları

Alan Üzerinde yapılan literatür çalışmaları, gözlem ve alanda ziyaretçilere yapılan anketler sonucu çıkan değerlendirmelere göre alanın ‘Güçlü Yönler’, ‘Zayıf Yönler’ ve ‘Fırsatlar’, ‘Tehditler’ tespit edilmiştir. Bu tespitler sonucu alanın SWOT analizi ortaya konulmuştur (Çizelge4.6).

Çizelge 4.6. Erikli Yaylası ve çevresi SWOT analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<p>*Doğal bitki örtüsü ve faunanın zengin olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Çam, Meşe, Kestane ve İhlamur ağaçlarından oluşan ormanla kaplı bir alan olması, - Damarlı bitkiler ve Endemik türlerin olması, - Memeli ve Kuş türlerini izleme olanağı sağlaması, - Alanın zarar görebilecek bitki türlerine sahip olması, - Bölgede bulunan sucül (<i>Carex</i>, <i>Ranunculus saniculifolius</i>) türlerinin olması, <p>*Doğal- kültürel kaynak değerlerine sahip olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Topografik yapısının doğal temelli turizm gibi etkinlikleri (Trekking, Kamping, Bisiklet..) için uygun zengin doğal kaynaklara sahip olması ve birçok turizm faaliyetlerine olanak sağlaması - Erikli Yaylası çevresinde her yıl düzenlenen yayla şenlikleri ve Kızılcık Festivali gibi etkinliklerin yapılması, <p>*İklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış bir çevre olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> - İklim yönünden 4 mevsim gezip görülecek olanağa sahip olması, - Alanın özel habitatlar kabul edilen Higrofil (sucül ve suyu seven bitkiler) çayırılık ve sulak alan kabul edilmesi, - Alanda sulak koruması için, yapılaşmaya ve olatmaya izin verilmemesi, - Çevresinde koruma statüsünde alanların varlığı; (Delmece Yaylası,	<p>*Yerel halk ve Turistler açısından yayla bilincinin yeterli düzeyde yayılmaması,</p> <p>*Alana otomobil harici toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın rahat ve kolay sağlanamaması,</p> <p>*Rekreasyon alanlarının eksikliğinin olması; Rekreasyon alanlarında hizmet birimlerinin ve altyapı olanaklarının eksikliği;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yürüme-bisiklet parkurları, - Çadır ve karavan kamp alanları, - Oyun ve spor alanları, <p>*Alana gelen ziyaretçilerin mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinden yeterince yararlanamıyor olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doğal bitki ve hayvanların tanıtıldığı birim yada tabelaların olmaması - Alanı tanıtabak, biyolojik çeşitlilik ve yürüyüş parkurlarını yönlendirecek levhaların olmaması, - Alana Tur organizasyonlarının fazla olmaması nedeni ile sosyo-ekonomik açıdan kaynakların yetersiz olması - Alana ait güzergah ve bilgilendirme haritalarının olmaması <p>*Yörenin üst yapısının turizm için yeterli olmaması;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otel, pansiyon gibi konaklama yerlerinin yeterli olmaması - Oturma alanlarının az olması, - Otopark için ayrı bir alanın oluşturulmaması, - Aydınlatmanın yetersiz olması, - Alışveriş birimlerinin olmaması, - Wc'nin yetersiz olması, - Yöresel ürünlerin el sanatları, yemekler vb. tanıtımları ve satışları için olanak sağlanmaması

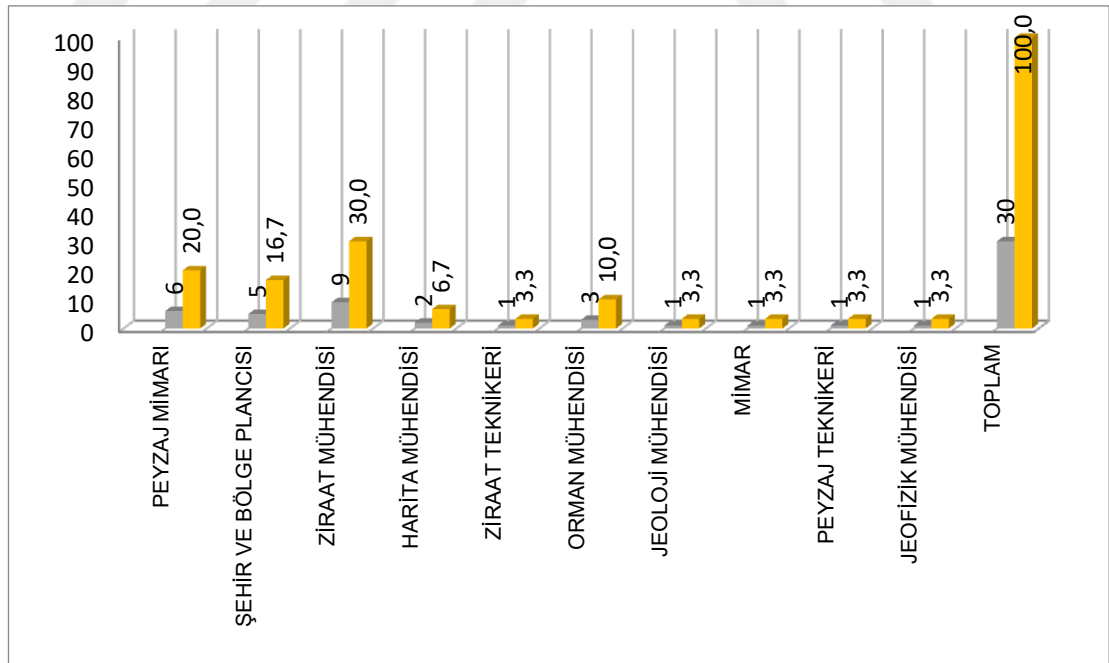
Çizelge 4.6. Erikli Yaylası ve çevresi SWOT analizi (devam)

<p>Dipsiz Göller, Çifte Şelaleler, Erikli Şelalesi, Kent Ormanı,) olması,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doğal (bozulmamış) alanların ve yaban hayatın varlığı, <p>*Doğal ekonomik kaynak değerlerine sahip olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yörede Zeytincilik ve Balcılık gibi tarım faaliyetlerinin bulunması, - Yörede hayvancılık faaliyetlerinin yapılması <p>*Ulaşımın kolay sağlanabilmesi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alanın büyükşehirlere olan yakınlığı (İstanbul- bursa, İzmit...) - Coğrafi konumu açısından yayla statüsünde olmasına rağmen yaşam alanlarına yakın olması <p>*Yöre halkının sıcakkanlı ve misafirperver olmasıdır.</p>	<p>*Doğal kaynakların yeterince değerlendirilememesi</p> <p>*Alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tanıtımlarına yer verilmemesidir.</p>
<p>FIRSATLAR</p>	<p>TEHDİTLER</p>
<p>*Erikli yaylası çevresinin, sosyo- kültürel gelişimini olumlu etki sağlaması</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yayla şenlikleri ile turizm potansiyeli sağlaması - Kızılçık şenliklerinin yapılması, - Zeytincilik, Bal ve yöresel ürünler yönünden geçim kaynaklarına sahip olması <p>*Turizm acentalarının hem çevre illerden hemde il içinden organize edilen turların günübirlik sağlamış olduğu geziler ve derneklerin grup halinde düzenlediği, doğal kaynakların sürdürülebilir ve elverişli olması ve trekking ve bisiklet gibi doğa sporları organizasyonlarının planmaya elverişli alana sahip olması,</p> <p>*Bölgenin farklı turistik aktivitelere olanak vermesi,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trekking ve Bisiklet parkurlarına olanak sağlayacak güzergâhlarının olması, - Kamp yapmak için üst yapının uygun olması - Fotoğrafçılık yapma olanağı sağlaması, - Piknik için uygun zemine sahip olması, <p>*Kırsal turizm ve ekoturizm için yapılan ziyaretlerin yöre halkının sosyal yapısını geliştirmesi, sosyal etkileşimini artırmasına olanak vermesi,</p> <p>*Doğa temeli turizm çeşitlerini (Macera, Kamp, Karavan, Spor, Yaban hayatı, Jeoturizm, Ekoturizm vs.)</p>	<p>*Artan talebe mevcutta bulunan yolların cevap vermemesi veyaylaya çıkan yolların dar ve fazla virajlı olması,</p> <p>*Doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontrolsüz alanlarda yaşanan katı atık sorunları ve çevre tahribatı - Alanla ilgili bir planlama yaklaşımının yapılmaması - Rekreasyonel faaliyetler sonucu doğal yapının bozulması <p>*Hafta sonu tatillerinde alanın yoğun kullanılması ve bunun sonucunda yaşanan kirlilikler, bozulmalar,</p> <p>*Bölgede deniz odaklı turizm anlayışının yerleşmiş olmasıdır.</p>

Çizelge 4.6. Erikli yaylası ve çevresi SWOT analizi (devam)

yapmaya olanak sağlayan doğa üst yapıya ve alanlara uygun olması; - Her mevsim turizm aktivitelerine olanak Sağlaması -Turizm taleplerini kaldırabilecek topografyaya sahip olması - Alandaki turizm etkinliklerinin tanıtımının artırılmasını sağlamak *Rekreasyonel faaliyetlerin doğal yapının bozulması gibi zararları olabileceği gibi alana ekonomik yarar da sağlamasıdır.	
---	--

Erikli Yaylası ve çevresi ile ilgili yapılan SWOT analizi çalışmalarına göre elde edilen veriler doğrultusunda alan için Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Tehditler ve Fırsatlar'ın belirlenmesi sonucunda her bir yön için ayrı ayrı olarak uzman anketi de değerlendirme için hazırlanmıştır. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen anket sonucu değerlendirildiğinde 6 Peyzaj Mimarı, 5 Şehir ve Bölge Plancısı, 9 Ziraat Mühendisi, 2 Harita Mühendisi, 1 Ziraat Teknikeri, 3 Orman Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 Mimar, 1 Peyzaj Teknikeri, ve 1 Jeofizik Mühendisi ile toplamda 30 uzman anket yapılmıştır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12. Uzman anketi meslek dağılımı

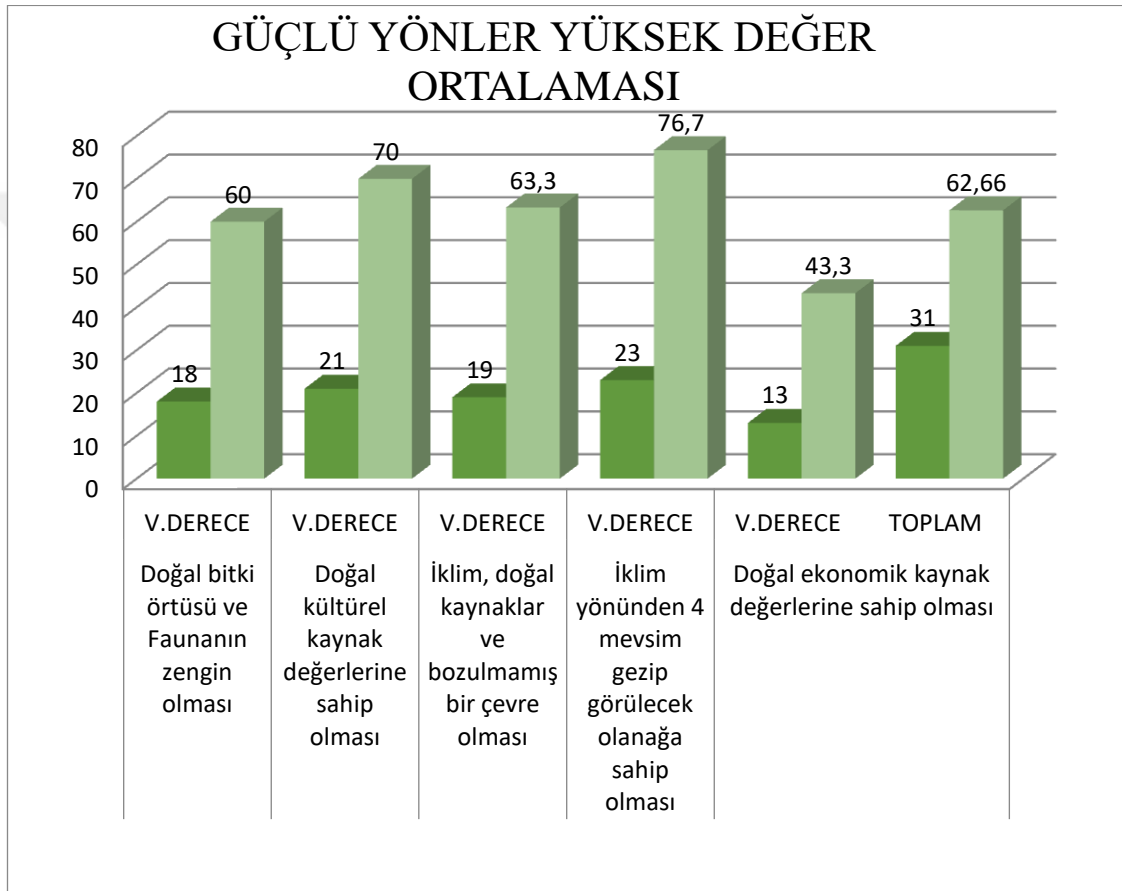
4.1.1. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Güçlü Yönleri İle İlgili Bulgular

Çizelge 4.7. Uzman anketi güçlü yönler

		I.	II.	III.	IV.	V.	Toplam Kişi S.
GÜÇLÜ YÖNLER	Doğal bitki örtüsü ve faunanın zengin olması	3,3	3,3	0	33,3	60	30
	Doğal kültürel kaynak değerlerine sahip olması	0	3,3	6,7	20	70	30
	iklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış bir çevre olması'	0	3,3	6,7	26,7	63,3	30
	İklim yönünden 4 mevsim gezip görülecek olanağa sahip olması	3,3	3,33	0	16,7	76,7	30
	Doğal ekonomik kaynak değerlerine sahip olması	0	0	30	26,7	43,3	30
			3				

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Doğal bitki örtüsü ve faunanın zengin olması' % 60,0'luk oranla V.Derecede 'Güçlü Yönler' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Doğal kültürel kaynak değerlerine sahip olması' % 70,0'lik oranla V.Derecede 'Güçlü Yönler' arasında tercih edildiği tespit edilmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'iklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış bir çevre olması' % 63,3'lük oranla V.Derecede 'Güçlü Yönler' arasında tercih edildiği gözlemlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'iklim yönünden dört mevsim gezip görülecek olanağa sahip olması' % 76,7'lik oranla V.Derecede 'Güçlü Yönler' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'doğal ekonomik kaynak değerlerine sahip olması' % 43,3'lük oranla V.Derecede ve % 30,0'luk oranla ise III.Derece 'Güçlü Yönler' arasında uzmanların tercih edildiği tespit edilmiştir (Çizelge 4.7).

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen Güçlü Yönlerin kendi içinde V.Derece tercih edilen 'iklim yönünden 4 mevsim gezip görülecek olanağa sahip olması' seçeneği % 76,7'lik oranla en yüksek değere sahip olarak belirlenmiştir. En yüksek seçilen yüzdeye sahip seçenekler değerlendirildiğinde ise Güçlü Yönler'in ortalama % 62,66'lık değer ile tercihler arasında olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.13).

Şekil 4.13. Uzman anketi güçlü yönler yüksek değer ortalaması

4.1.2. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Zayıf Yönleri İle İlgili Bulgular

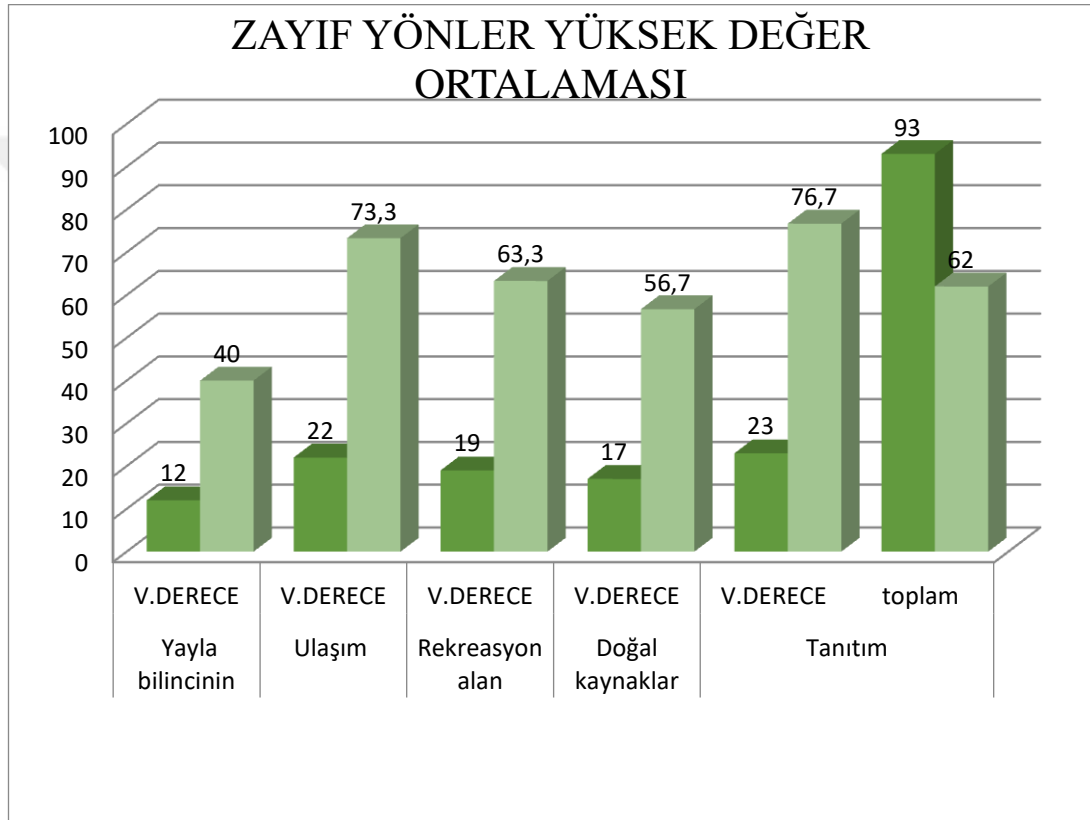
Çizelge 4.8. Uzman anketi zayıf yönler

	I.	II.	III.	IV.	V.	Toplam Kişi S.
Yerel halk ve Turistler açısından yayla bilincinin yeterli düzeyde yayılmaması	0	6,7	26,7	26,7	40	30
Alana otomobil harici toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın rahat ve kolay sağlanamaması.	0	3,3	6,7	16,7	73,3	30
Rekreasyon alanlarının eksikliğinin olması; Rekreasyon alanlarında hizmet birimlerinin ve altyapı olanaklarının eksikliği	3	0	6,7	26,7	63,3	30
Doğal kaynakların yeterince değerlendirilememesi	3	67	13,3	20	56,7	30
Alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tanıtımlarına yer verilmemesi	40	73,3	63,3	56,7	76,7	30

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'yerel halk ve turistler açısından yayla bilincinin yeterli düzeyde yayılmaması' % 40,0'lık oranla V.Derecede ve % 27,7'lik oranla ise 'Zayıf Yönler' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'alana otomobil harici toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın rahat ve kolay sağlanamaması' % 73,3'lük oranla V.Derecede ve % 16,7'lik oranla ise IV.Derece 'Zayıf Yönler' arasında tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen rekreasyon alanlarının eksikliğinin olması; rekreasyon alanlarında hizmet birimlerinin ve altyapı olanaklarının eksikliği' % 63,3'lük oranla V.Derecede ve % 26,7'lik oranla ise IV. Derece 'Zayıf Yönler' arasında tercih edildiği tespit edilmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'doğal kaynakların yeterince değerlendirilememesi' % 56,7'lik oranla V.Derecede ve % 20,0'lik oranla ise IV. Derece 'Zayıf Yönler' tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tanıtımlarına yer verilmemesi' % 76,6'lık oranla V.Derecede ve % 16,7'lik oranla ise IV. Derece 'Zayıf Yönler' arasında tercih edildiği gözlemlenmiştir (Çizelge 4.8).

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen Zayıf Yönlerin kendi içinde V. Derece tercih edilen 'alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tanıtımlarına yer verilmemesi' seçeneği % 76,7'lik oranla en yüksek değere sahip olarak belirlenmiştir. En yüksek seçilen yüzdeye sahip seçenekler değerlendirildiğinde ise Zayıf Yönler'in ortalama % 93,0'lık değer ile tercihler arasında tercih edildiği edilmiştir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Uzman anketi zayıf yönler yüksek değer ortalaması

4.1.3. Erikli Yaşlı Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Fırsatlar İle İlgili Bulgular

Çizelge 4.9. Uzman anketi fırsatlar

	I.	II.	III.	IV.	V.	Toplam Kişi S.
Erikli yaşlı çevresinin, Sosyo- Kültürel gelişimini olumlu etki sağlaması	0	3,3	10	36,7	50	30
Turizm acentelerinin hem çevre illerden ve il içinden organize edilen turların günübirlik sağlamış olduğu geziler ve derneklerin grup halinde düzenlediği, doğal kaynakların sürdürülebilir ve elverişli olması ve trekking ve bisiklet gibi doğa sporları organizasyonlarının planlamaya elverişli alana sahip olması	3,3	6,7	3,3	20	66,7	30
Bölgenin farklı turistik aktivitelere olanak vermesi	3,3	0	6,7	10	80	30
Kırsal turizm ve ekoturizm için yapılan ziyaretlerin yöre halkının sosyal yapısını geliştirmesi, sosyal etkileşimini artırmasına olanak vermesi	3,	3,3	6,7	33,3	53,3	30
FIRSATLAR Doğatemelliturizmeşitlerini (Macera,Kamp,Karavan,Spor,Yaban hayatı,Jeoturizm,Ekoturizm vs..) yapmaya olanak sağlayan doğa üst yapıya ve alanlara uygun olması	3,3	3,3	13,3	13,3	66,7	30
Tüm alt yapı planlaması ve gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak topografyaya sahip olması	3,3	0	16,7	26,7	53,3	30
Dünyada ve Türkiye’de doğal kaynaklara dayalı turizme olan talebin artmış olması	10	0	6,7	16,7	66,7	30
Mevcut turizm arzının çeşitli yollarla tanıtımı sağlanarak alana yönelik turist talebinin artırılması	6,7	0	13,3	23,3	56,7	30
Turizm olanaklarının 12 ay boyunca uygulanabilir olması	6,7	0	10	20	63,3	30
Rekreasyonel faaliyetlerin doğal yapının bozulması gibi zararları olabileği gibi alana ekonomik yarar da sağlaması	3,3	0	20	23,3	53,	30

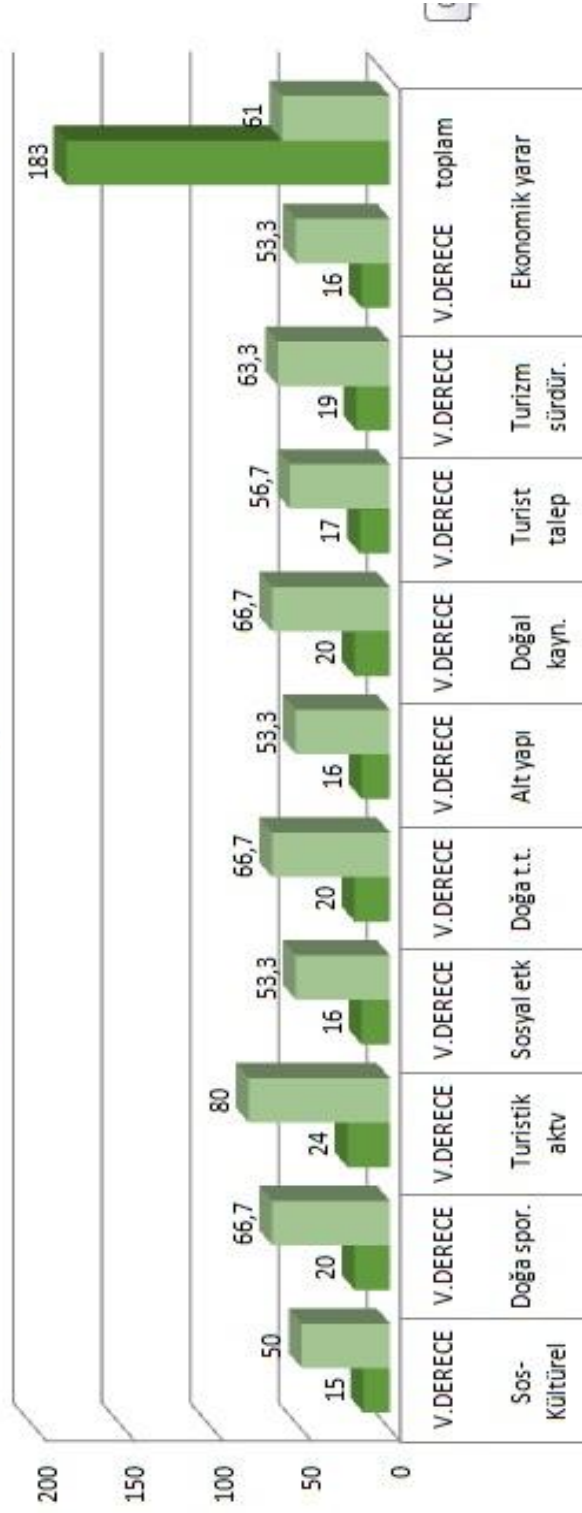
Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Erikli yaylası çevresinin, Sosyo- Kültürel gelişimini olumlu etki sağlaması' % 50,0'lik oranla V.Derecede ve % 36,7'lik oranla ise III. Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'turizm acentelerinin hem çevre illerden ve il içinden organize edilen turların gününbirlik sağlamış olduğu geziler ve derneklerin grup halinde düzenlediği, doğal kaynakların sürdürülebilir ve elverişli olması ve trekking ve bisiklet gibi doğa sporları organizasyonlarının planlamaya elverişli alana sahip olması' % 66,7'lik oranla V.Derecede ve % 20,0'lik oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği tespit edilmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'bölgenin farklı turistik aktivitelere olanak vermesi' % 80,0'lik oranla V.Derecede ve % 10,0'lük oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği gözlemlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Kırsal turizm ve ekoturizm için yapılan ziyaretlerin yöre halkının sosyal yapısını geliştirmesi, sosyal etkileşimini artırmasına olanak vermesi' % 53,3'lük oranla V. Derecede ve % 33,3'lük oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Doğa temeli turizm çeşitlerini (macera, kamp, karavan, spor, yaban hayatı, jeoturizm, ekoturizm vs.) yapmaya olanak sağlayan doğa üst yapıya ve alanlara uygun olması' % 66,7'lik oranla V.Derecede ve % 13,3'lük oranla ise IV. Derece ve III. Derece 'Fırsatlar' arasında uzmanların tercih edildiği edilmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'tüm alt yapı planlaması ve gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak topografyaya sahip olması' % 53,3'lük oranla V.Derecede ve % 26,7'lik oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği gözlemlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Dünyada ve Türkiye'de doğal kaynaklara dayalı turizme olan talebin artmış olması' % 66,7'lik oranla V.Derecede ve % 16,7'lik oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği belirlenmiştir.

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'mevcut turizm arzının çeşitli yollarla tanıtımı sağlanarak alana yönelik turist talebinin artırılması' % 56,7'lik oranla V.Derecede ve % 26,3'lk oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' arasında uzmanların tercihi olduğu tespit edilmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'turizm olanaklarının 12 ay boyunca uygulanabilir olması' % 63,3'lk oranla V.Derecede ve % 20,0'lik oranla ise IV. Derece 'Fırsatlar' tercih edildiği gözlemlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen rekreasyonel faaliyetlerin doğal yapının bozulması gibi zararları olabileceği gibi alana ekonomik yarar da sağlaması' % 53,3'lk oranla V.Derecede ve % 23,3'lk oranla ise IV.Derece 'Fırsatlar' arasında tercih edildiği belirlenmiştir (izelge 4.9).

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen Fırsatların kendi içinde V. Derece tercih edilen 'Bölgenin farklı turistik aktivitelere olanak vermesi' seçeneği % 80,0'lk oranla en yüksek değere sahip olarak belirlenmiştir. En yüksek seçilen yüzdeye sahip seçenekler değerlendirildiğinde ise Fırsatların ortalama % 83,0'lk değer ile tercihler arasında tercih edildiği edilmiştir (şekil 4.15).

Fırsatlar Yüksek Değer Ortalaması

Şekil 4.15. Uzman anketi fırsatlar yüksek değer ortalaması

4.1.4. Erikli Yaylası Uzman Anketi SWOT Analizi İçinde Tehditler İle İlgili Bulgular

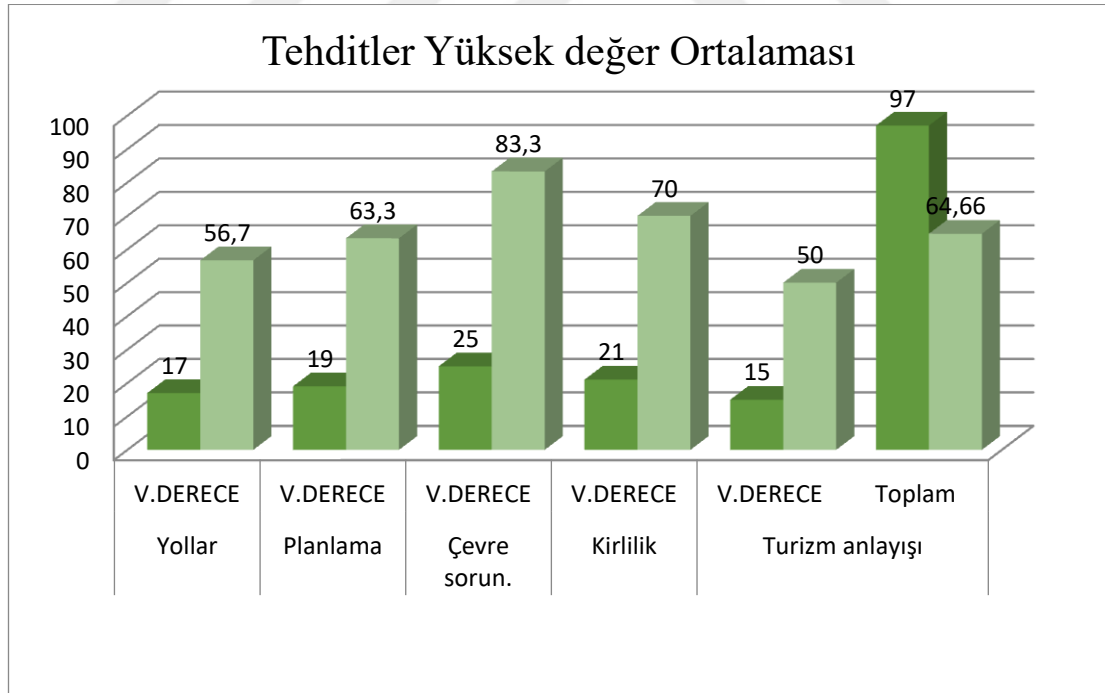
Çizelge 4.10. Uzman anketi tehditler

TEHDİTLER		I.	II.	III.	IV.	V.	Toplam Kişi S.
	Alana çıkan yolların dar ve virajlı olması	0	0	16,7	26,7	56,7	30
	Alanla ilgili bir planlama yaklaşımının yapılmaması bilinçsiz kullanımlara sebep olması	0	3,3	0	33,3	63,3	30
	Doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması	3,3	0	3,3	10	83,3	30
	Hafta sonu tatillerinde alanın yoğun kullanılması ve bunun sonucunda yaşanan kirlilikler, bozulmalar	6,7	0	6,7	16,7	70	30
	Bölgede Deniz odaklı turizm anlayışının yerleşmiş olması	6,7	0	20	23,3	50	30

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'alana çıkan yolların dar ve virajlı olması' % 56,7'lik oranla V.Derecede ve % 26,7'lik oranla ise IV. Derece 'Tehditler' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Alanla ilgili bir planlama yaklaşımının yapılmaması bilinçsiz kullanımlara sebep olması' % 63,3'lük oranla V.Derecede ve % 33,3'lük oranla ise IV. Derece 'Tehditler' arasında tercih edildiği belirtilmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması' % 83,3'lük oranla V.Derecede ve % 10,0'lük oranla ise IV. Derece 'Tehditler' arasında tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'hafta sonu tatillerinde alanın yoğun kullanılması ve bunun sonucunda yaşanan kirlilikler, bozulmalar' % 70,0'lik oranla V.Derecede ve % 16,7'lik oranla ise IV. Derece 'Tehditler' arasında tercih edildiği belirlenmiştir. Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen 'Bölgede Deniz odaklı turizm anlayışının yerleşmiş olması' % 50,0'lik oranla V.Derecede ve % 23,3'lük oranla ise IV. Derece 'Tehditler' arasında tercih edildiği belirlenmiştir (Çizelge 4.10).

Erikli Yaylası'nda yapılan uzman anketi değerlendirmeleri sonucu SWOT analizi ile belirlenen Tehditlerin kendi içinde V. Derece tercih edilen 'doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması' seçeneği % 83,3'lük oranla en yüksek değere sahip olarak belirlenmiştir. En yüksek seçilen yüzye sahip seçenekler değerlendirildiğinde ise Tehditlerin ortalama % 97,0'lık değeri ile tercihler arasında olduğu tespit gözlemlenmiştir (Şekil 4.16).

Şekil 4.16. Uzman anketi tehditler yüksek değeri ortalaması

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Sanayileşme, endüstri devrimi gibi artan iş gücü talepleri kırsal bölgelerden kentlere olan yoğun göçler plansız ve sağlıksız kentleşmeyi, ulaşım ve çevre sorunlarını beraberinde getirmiştir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde bu durumdan hızla etkilenerek yoğun değişimlere neden olmuştur. Kentleşme bozuklukları ve endüstri sahasının hızla büyümesi ve bunun sonucunda oluşan çarpık kentleşme insan üzerinde fiziksel, ruhsal ve sosyo-kültürel gibi olumsuz etkilere sebep olmakta ve insanlar kentlerden uzaklaşarak doğa yönelmeye başlamıştır. Bununla beraber rekreasyonel faaliyetler için ve turizm çeşitleri için talep artmakta ve insanlar çeşitli turizm türlerine ve daha doğal alanlarda rekreasyonel faaliyetlere ihtiyaç duymaktadır. Avrupa ülkelerinde kırsal alanların % 2'si rekreasyonel amaçlı kullanılırken, ülkemizde bu oran % 0,01 civarındadır (İslamoğlu ve ark. 2012).

Artan ve çeşitlenen turizm etkinlikleri ile gelişen turizm formları için kırsal alanlar önemli bir potansiyele sahiptir. İletişim ve ulaşım teknolojisindeki hızlı gelişmeler turizme bakış açısında köklü değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Kitle turizmine ilgi azalırken doğa ile bütünleşik, farklı kültürlerle harmanlanmış, çevreye duyarlı turizm çeşitleri gündeme gelmiştir. Turizm politikalarında yaşanan değişimler sonucu turizmin bütün bir yıl dört mevsime yayılmasının beraberinde getirdiği doğal alanlara başlayan yönelişin devamında ekolojik temelli turizm hareketleri önem kazanmıştır. Bozulmamışlık, koruma-kullanma dengesi ve sürdürülebilirlik kavramları ile bağlantılı olarak gelişen ekolojik temelli turizm çalışmamızın temelini oluşturup, bu kapsamda alanın yayla turizmi potansiyeli incelenmiştir.

Ülkemizde son yıllarda yaygınlaşan turizm etkinliklerinden biride yayla turizmi olmuştur. Nispeten az bozulan doğal yapısı daha sessiz ve sakin ortam oluşturması ve geleneksel yaşam kültürüne kaybetmemesi yaylaları her geçen gün biraz daha cazibe noktası haline getirmektedir. Doğal ve kültürel yapısı ile ekolojik temelli turizmin doğal bir ortam sunması ve birçok turizm etkinliklerine (kamping, trekking, doğa gözlemciliği v.b.) olanak sağlaması yaylaları rekreasyonel faaliyetler açısından daha tercih edilir hale getirmektedir (Doğanay 2001).

Yayla turizmi son yıllarda kullanımı iyice artmış bulunmaktadır. Rekrasyonel kullanım alanlarının sürdürülebilir olması bu alanların doğal ve kültürel yapısının korunmasında ve bir sonraki nesillere aktarılmasında zorunluluktur. Yaylaların kullanım amacına bağlı olarak gelişmesi için koruyucu önlemler alınarak sürdürülebilir ekolojik temelli turizm gelişme planları yapılmalıdır. Böylelikle yaylaların doğal değerleri ile birlikte yaylacılık geleneğini, yayla yaşantısının da sürdürülebilir olması sağlanmış olacaktır.

Çalışma alanı, Yalova ili sınırları içinde bulunan Çınarcık ilçesinin Teşvikiye Beldesi'nde ve Armutlu Yarımadası'nın kuzey kıyısı ile Samanlı Dağları'nın kuzey eteklerine kurulmuş olan Erikli yaylasıdır. Bölgede bulunan Delmece Yaylası'ndan sonra Yayla Turizmi yönünden yoğun ilgi gören ikinci yayla olması ve içinde bulundurduğu doğal ve kültürel özellikleri ile birçok turizm çeşidi için önemli potansiyelde bir yayladır. İlçenin, doğu kıyı düzlükleri dışında dağlık bir araziye sahip olmasıyla beraber aniden yükselen dik eğimli yamaçlarla etek düzlüklerinin gerisinde karakteristik özellik göstermektedir. Karadeniz ve Akdeniz iklimlerinin beraber etki gösteren bölge maki ve ormanlardan oluşan bitki örtüsüne sahiptir. Flora ve fauna yönünden zengin dikkat çeken alan doğal yapısıyla gelen ziyaretçilere önemli turizm imkânları sunmaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasında alanın mevcut doğal ve kültürel değerleri ortaya koyulmuştur. İkinci aşamada ise Erikli yaylası kullanıcılarının eğilim ve talepleri anket çalışması ile değerlendirilmiştir. Üçüncü aşamada anket ve alan kullanımlardan elde edilen veriler doğrultusunda Erikli Yaylasının SWOT analizi yapılmıştır. Çalışmanın son aşamasında SWOT analizi ile elde edilen veriler likert ölçeğinde değerlendirilmiştir. Ekolojik olarak hassas özelliklere sahip olan köy, yayla, mera, orman vb. alanlarının ekolojik temelli turizm açısından potansiyeli belirlenirken alanın ekolojik değerleri, alanın mevcut turizm kullanımına yönelik, turist istekleri belirlenmelidir. Bütüncül bir yaklaşımla alanların hem doğal kültürel kaynak değerlerine saygı gösteren hem de turistlerin eğilim ve taleplerine cevap veren bir turizm anlayışı benimsenmelidir (Pirselimoğlu Batman 2013, Pirselimoğlu ve Demirel 2015, Pirselimoğlu Batman, Demirel ve Kurdoğlu 2016).

Vesiten ve ark. (2015) yaptıkları çalışmada turizmin sürdürülebilir gelişmesinde, ziyaretçi anketlerini temel alan ziyaretçi yönetiminin de olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kullanıcıların Erikli yaylası üzerindeki kullanım amaçlarına bakıldığında farklılıklar göstermektedir. Anket kapsamında kullanıcıların sosyo-ekonomik yapısına bakıldığında 26- 35 yaş aralığında (% 26,8), lise mezunu (% 35,6), memur ve işçi (% 19,2), gelir seviyesi orta derecede (% 23,6 – 2501-5000) olan kişilerin tercih edildiği görülmektedir. Yine gelen kişilerin özel araç (% 59,6) ile alana gelmeyi tercih ettiği görülmektedir. Kişilerin çoğunluğunun yılda bir (%24,4) geldikleri bu alanın daha çok sonbaharda (% 42,0) ve ikinci sırada ilkbaharda (% 33,6), aile bireyleriyle (% 42,0) ve günübirlik (% 73,2) olarak tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Erikli yaylasına gelen ziyaretçilerin genel olarak ne tür rekreasyonel alanlarda zaman geçirdikleri değerlendirildiğinde 1.sıra tercihleri en çok % 32, 9 ile su kenarı alanlar olmuştur. 2.sıra tercihlerinde en çok %34,6 ile ormanlık alanlar olduğu ve 3. Sıra tercihlerinde ise en çok % 47,2 ile termal alanlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ziyaretçilerin bu alana gelmesini etkileyen sebeplerine bakıldığında verdikleri cevaplara göre 1. Sırada en çok % 22,7 ile Alanın doğal güzellikleri olmuştur. 2. Sırada ise en çok % 16,6 ile gezinti yapmakta ve 3. Sırada ise % 29,5 ile havasının tercih edildiği görülmektedir. Anket çalışması ile rekreasyonel faaliyetlerin alanlar üzerindeki yararlarına bakıldığı zaman ziyaretçilerin eğilimleri % 41,6 ile ekonomik yarar sağlar yönünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla birlikte rekreasyonel faaliyetlerin getirebileceği zararlar değerlendirildiğinde ziyaretçilerin % 51,2 lik kısmı doğal yapının bozulacağını belirtmişlerdir. Ziyaretçiler için bu alanın en çok doğal güzellikleri önemli iken bu alandaki yoğun kullanımlar ile doğal yapının bozulabileceğini düşünmektedirler.

Erikli Yaylası'nın geçim kaynakları değerlendirildiği zaman 1. Sırada en çok zeytincilik tercih edilmiştir. İkinci sırada en çok balcılık ve üçüncü sırada ise yeme-içme faaliyetleri olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu alandaki şenlik ve festivallerde ise en çok bilineni Delmece Şenlikleridir.

Bu alanın turistik ve rekreasyonel yönden eksiklerine baktığımız zaman 1. sırada konaklama tesislerinin eksikliği, 2. sırada en çok ‘hizmet eksikliği’ ve 3. sırada ise ‘tanıtım eksikliği’ olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcıların bu alanda en çok yaptıkları turistik ve rekreasyonel etkinlikler sorusuna 1. sırada en çok ‘buluşma-sohbet’ olarak cevap verilmiştir. 2. sırada en çok ‘bisikletle gezinti yapmak’ ve ‘piknik yapmak’ olduğu tespit edilmiştir. 3. sırada ise en çok ‘doğa yürüyüşleri’ tercih edilmiştir. Erikli Yaylası’nın sahip olduğu doğal özellikler doğrultusunda kullanıcılar alanda doğada vakit geçirme, sohbet etme, bisikletle gezinti yapma ve doğa yürüyüşleri gibi etkinlikler yapmaktadırlar. Kullanıcıların bu alanda görmek istedikleri rekreasyonel ve turistik etkinlikler ise 1. sırada en çok tercih edilen ‘konaklama alanları’ olmuştur. 2. sırada ise ‘bisiklet parkurlarının olması’ ve 3. sırada da en çok ‘kamp alanlarının olması’ cevabı verilmiştir. Aynı şekilde alanın doğal kaynaklarından faydalanılabilecek şekilde bisiklet parkurları ve konaklama yapabilmek içinde kamp alanlarının olması kullanıcılar tarafından istenmiştir.

Anket sonuçlarına göre kullanıcıların % 55,6’sı alanın turistik ve rekreasyonel kullanımından memnun değildir. Memnun olmayan bu kullanıcılar alanda en çok daha fazla düzenli, bakımlı yeşil alanlar olmasını istedikleri sonucu elde edilmiştir. Alanda belli bir planın olmaması alanın bilinçsizce kullanılmasına ve alanın bakımsız olmasına neden olmaktadır.

Ekolojik temelli turizminin değerlendirildiği benzer bir çalışmada Pirselimolu Batman ve ark (2019) ziyaretçi profiline büyük çoğunluğunun alanı aileleriyle, günü birlik kullanırken özel araç ile geldiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca çalışmada yine kullanıcıların en çok su kenarı alanda bulunmayı istedikleri tespit edilmiştir. Bunun yanında doğal ve kültürel değerlerin zengin olduğu Altındere Vadisi(Maçka) Trabzon’da yaptıkları bir çalışmada Pirselimolu ve Demirel (2015) ziyaretçilerin en çok ‘tarihi ve kültürel alanlar’ı ve ‘dağlık alanlar’ı tercih ettiği sonucuna ulaşmışlardır.

Alanın mevcut durumu ve anket verilerinden elde edilen sonuçlar ile alanın turistik ve rekreasyonel potansiyelini ortaya koymak için SWOT analizi yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre alanın güçlü yönleri; Doğal bitki örtüsü ve faunanın zengin olması, Doğal kültürel kaynak değerlerine sahip olması; İklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış bir çevre olması, Doğal ekonomik kaynak değerlerine sahip olması, Ulaşımın kolay sağlanabilmesi, Yöre halkının sıcakkanlı ve misafirperver olması olduğu tespit edilmiştir.

Pirselimoğlu (2007), “Ekolojik Temelli Rekreasyon ve Turizm Planlama İlkelerinin Araştırılması: Trabzon İli Çalköyü Yayla Yerleşimi” adlı çalışmada SWOT analizi yöntemi kullanmıştır. Beş farklı sosyal grup ile yapılan görüşmeler ile alanın güçlü zayıf yönleri fırsatları ve tehditleri ortaya konulmuştur. Yapılan değerlendirmelerden sonra alanın turizm ve rekreasyon potansiyeli ve rekreasyonel planlamaya yönelik yaklaşımlar belirlemiştir.

Alanın zayıf yönleri ise; yerel halk ve turistler açısından yayla bilincinin yeterli düzeyde yayılmaması, alana otomobil harici toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın rahat ve kolay sağlanamaması, rekreasyon alanlarının eksikliğinin olması, rekreasyon alanlarında hizmet birimlerinin ve altyapı olanaklarının eksikliği, alana gelen ziyaretçilerin mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinden yeterince yararlanamıyor olması, Yörenin üst yapısının turizm için yeterli olmaması, doğal kaynakların yeterince değerlendirilememesi, alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tanıtımlarına yer verilmemesidir.

Alanın turizm ve rekreasyon potansiyeli doğrultusunda fırsatları; Erikli yaylası çevresinin, sosyo- kültürel gelişimini olumlu etki sağlaması, turizm acentelerinin hem çevre illerden hemde il içinden organize edilen turların gününbirlik sağlamış olduğu geziler ve derneklerin grup halinde düzenlediği, doğal kaynakların sürdürülebilir ve elverişli olması ve trekking ve bisiklet gibi doğa sporları organizasyonlarının planlamaya elverişli alana sahip olması, bölgenin farklı turistik aktivitelere olanak vermesi, kırsal turizm ve ekoturizm için yapılan ziyaretlerin yöre halkının sosyal yapısını geliştirmesi, sosyal etkileşimini artırmasına olanak vermesi, doğa temelli turizm çeşitlerini (macera, kamp, karavan, spor, yaban hayatı, jeoturizm, ekoturizm vs..)

yapmaya olanak sağlayan alanlara sahip olması, tüm alt yapı planlaması ve gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak topografyaya sahip olması, dünyada ve Türkiye’de doğal kaynaklara dayalı turizme olan talebin artmış olması, mevcut turizm arzının çeşitli yollarla tanıtımı sağlanarak alana yönelik turist talebinin artırılması, turizm olanaklarının 12 ay boyunca uygulanabilir olması, rekreasyonel faaliyetlerin doğal yapının bozulması gibi zararları olabileceği gibi alana ekonomik yarar da sağlaması şeklinde değerlendirilmiştir.

Alanın karşılaştığı tehlikeler ise; Artan talebe mevcutta bulunan yolların cevap vermemesi ve yaylaya çıkan yolların dar ve fazla virajlı olması, doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması, hafta sonu tatillerinde alanın yoğun kullanılması ve bunun sonucunda yaşanan kirlilikler, bozulmalar, bölgede deniz odaklı turizm anlayışının yerleşmiş olmasıdır şeklinde değerlendirilmiştir.

Benzer çalışmada Kiper ve Arslan (2007), ‘Anadolu’da Doğa Turizmi Kapsamında Doğa Yürüyüşü Güzergâhlarının Belirlenmesinde Örnek Bir Çalışma’ isimli çalışmalarında alanın mevcut durumunu incelerken SWOT analizi tekniğini kullanmışlardır. Çalışmalarında SWOT analizi ve uygunluk analizi yaparak çalışma alanının doğa turizmüne uygun noktalarını belirlemişlerdir. Erduran, Özel Cengiz ve Sağlık (2012), ‘Korunan Alanlarda Ekoturizm: Kazdağı (İda Dağı) Türkiye’de örnek bir çalışma’ adlı çalışmalarını Çanakkale Balıkesir il sınırları içerisinde kalan milli park alanı ve 4 köy (Pınarbaşı, Beyoba, Mehmetalan ve Kızılkeçili) yerleşiminde gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada alanın mevcut durumu incelenmesi, alanın doğal ve kültürel değerleri ortaya koyulması, yerel halk ve yerel yöneticilerle görüşmeler sonucu SWOT analizi yapılmış ve sonuç olarak bu yerleşim yerlerinin ekoturizm kalkınması için önemli potansiyele sahip olduğu tespit edilmiştir. Zhang (2012), çalışma alanının kırsal gelişmesinde güçlükleri, zayıflıkları, fırsatları ve tehditleri analiz etmek ve kapsamlı bir değerlendirme yapmak için SWOT analizi metodu kullanmışlardır. Çalışmada alanın kendi kırsal kaynaklarının olumlu ve olumsuz yönlerini belirlemişlerdir. Alanın karşı karşıya kaldığı fırsatları ve tehditleri ortaya koyup, bunlar için uygun tedbirler önermişlerdir.

Ortaya konulan her bir önerme için 5 li likert ölçeğinde uzmanlar tarafından değerlendirilerek SWOT analiz içerisinde ön plana çıkan değerler tespit edilmiştir. Buna göre güçlü yönleri değerlendirdiğimiz iklim yönünden dört mevsim gezip görülecek olanağa sahip olması ön plana çıkmıştır. Zayıf yönler arasında en yüksek oran ‘Alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlaticı ve yönlendirici tanıtımlarına yer verilmemesi sahip olmuştur. Bölgenin farklı turistik aktivitelere olanak vermesi fırsatlar arasında en yüksek orana sahip değerdir. Alan için var olan tehditlerde doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artmasını ön plana çıkaran konu olmuştur.

Alanın ve çevresinin zengin bir doğal bitki örtüsüne sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun ileride olası planlama çalışmalarında alanın mevcutta bulunan rekreasyonel alanlarını ve ekolojik temelli turizm kaynaklarını geliştirerek farklı rekreasyonel etkinliklerin artırılması hedef alınarak doğal kaynaklarına zarar verilmeden, doğal yapısını ve bitki örtüsünü yapılan rekreasyonel çalışmalarla beraber gelen ziyaretçilerinde bilinçlendirilerek katkı sağlaması gerektiği düşünülmektedir.

Alanın hem rekreasyonel açıdan hem de turistik etkinlikler açısından planlama ve yönetim oluşturulurken ziyaretçilerinde katılımını sağlayarak alanın potansiyelinin arttıracak ve yöre ekonomisine katkı sağlayacak planlamalar yapılmalıdır.

Araştırma alanının sahip olduğu doğal bitki örtüsünün yanı sıra sosyo-ekonomik ve kültürel değerler açısından da zengin olması ve ekolojik temelli turizm potansiyelini içinde barındırması turistik faaliyetler ve rekreasyonel etkinlikler açısından uygun olanaklara sahip olduğunu göstermektedir.

Alanda yapılacak olan turizm planlama çalışmalarında doğa turizmine dayalı turistik faaliyetlerin arttığı bölgelerin belirlenerek kullanım amacı ve yoğunluğunun saptanması kadar turizmin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak ayrıca önemlidir. Yapılacak düzenlemeler ve planlamaları turistin alandan ne beklediği doğrudan etkilemektedir.

Erikli yaylasının doğal ve sosyo-kültürel kaynakların bozulmamışlığını koruyarak ve sürdürülebilirliğini sağlayan ekolojik temelli turizm planlama yaklaşımları doğrultusunda bütüncül planlama yaklaşımları belirlenmelidir. Ekolojik temelli turizmin etkili şekilde gelişmesine katkı sağlamak için yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirecek bu planlama sürecine katmak gerekmektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışma ile elde edilen sonuçlara göre;

- Alana ulaşım sağlayan yolun iyileştirilmesi ve alternatif ulaşım olanakları sağlanarak alana ziyaretçilerin daha kolay gelmesini sağlanmalıdır. Alana toplu taşıma araçları ile ulaşım imkânları sağlanmalıdır.
- Erikli Yaylasını sınırlayacak ve kontrolü sağlayacak giriş kontrol noktalarının doğal yapıyı bozmayacak görünümlü olması gerekmektedir.
- Kamp alanında bulunan wc, mescit ve çeşmelerin doğal malzemedan ve tek katlı olarak, alanın estetiğın uygun olarak yapılmalıdır.
- Erikli Yaylası ve çevresinde kullanılan alanlar içersinde bulunan çöp kutusu, oturma birimleri, piknik masaları, ve aydınlatma gibi donatı elemanlarının ekolojik yapıya uygun çevreye duyarlı ve sızdırmaz fosseptikli tekli ve doğal malzemeler kullanılmalıdır.
- Alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tanıtımlarını sağlayacak tabelalar, panolar sağlanmalıdır.
- Yöre halkına ekonomik katkı sağlayacak turistik faaliyetler artırılarak bölgenin aynı zamanda kendine özgü kaynaklarını tanıtabak fırsatlar sağlanmalıdır.
- Mevcutta bulunan kamp alanlarının alt yapı kaynaklarının doğal yapısını bozmadan konaklama alanlarında iyileştirilme sağlanmalıdır.
- Doğal turizm etkinliklerine olanak sağlayan alanda bisiklet ve trekking gibi parkurların iyileştirilerek tabelalarla desteklenerek parkurlar düzenlenmelidir.
- Bölgenin kültürünün yaşatılacağı festivaller düzenlenmelidir.
- Yaylacılık kültürünü yaşatabak yayla yerleşimleri oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acuner, E., Tayfun A. 2016.** Doğa Temelli Erişilebilir Turizm: Rize Örneği (Nature-Based Accessible Tourism: Case of Rize). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies Dergisi*, 4(2), 63-93.
- Altan, T. 1990.** Ekolojik Riziko Analizi ve Turizm Planlaması, Turizm ve Çevre Konferansı, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını, Ankara.
- Altmış, E. 1994.** Türkiye’de Yayla Turizminde Altyapı Sorunları, Yayınlanmamış *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atalay, İ. 2008.** Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, Cilt I-II, İzmir, Meta Basımevi.
- Anonim, 2007.** Türkiye Turizm Stratejisi, <https://www.ika.org.tr/upload/download/Turkiye-Turizm-Stratejisi-2023--588914.pdf>-(Erişim tarihi: Nisan 219).
- Anonim, 2008a.** Yalova Valiliği, Yeşil-Mavi Turizm Seyir Yolu, Alternatif Turizm ve Organik Tarıma Dayalı Bölgesel Kalkınma Projesi, Yalova.
- Anonim, 2008b.** Yalova Valiliği, Yalova İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2008 Yılı İl Çevre Durum Raporu.
- Anonim, 2011.** Yalova İlinin Faunası, 2011.Yalova İl Çevre Orman Müdürlüğü, Yalova, Türkiye.
- Anonim, 2012.** Orman ve Su İşleri Bakanlığı 2. Bölge Müdürlüğü, Yalova Şube Müdürlüğü, Yalova Doğa Turizmi Master Planı, Yalova.
- Anonim, 2013a.** Yalova Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Yalova Kültür ve Turizm Envanteri, Yalova.
- Anonim, 2013b.** Bingöl ili Doğa Turizmi Master Planı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Bingöl.
- Anonim, 2013c.** Yayla ve Yaylacılık Kavramları, <http://www.pazar53.com/yayla-ve-yaylacilik-kavramlari-24714h.htm>-(Erişim tarihi: Mayıs 2018).
- Anonim, 2014a.** Yalova İli Çınarcık İlçesi Teşvikiye Beldesi Delmece Yaylası Tabiat Parkı, 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Plan Raporu, Yalova.
- Anonim, 2014b.** Yalova İli Çınarcık İlçesi Teşvikiye Beldesi Delmece Yaylası Tabiat Parkı, 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Plan Raporu, Yalova.
- Anonim, 2014c.** Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Delmece Yaylası Tabiat Parkı Gelişme Planı, Yalova.
- Anonim, 2014d.** Yalova Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, 2014 Yılı İl Çevre Durum Raporu, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, T.C. Yalova Valiliği, Yalova.
- Anonim, 2014e.** Yalova Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Yalova Kültür ve Turizm Envanteri, 2014, Yalova.
- Anonim, 2016a.** Yalova Valiliği, Yalova İli Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı, 2016-2019, Yalova.
- Anonim, 2016b.** Yalova Valiliği, Yalova Şube Müdürlüğü Ulusal Çeşitlilik Envanter ve İzleme Sonuç Raporu, Yalova.
- Anonim, 2017a.** Yalova Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Yalova Kültür ve Turizm Envanteri, Yalova.
- Anonim, 2017b.** Yerleşme Tipleri, Köyaltı Yerleşmeler, Dağınık ve Toplu Yerleşme, <http://geograpy.blogcu.com/yerlesme-tipleri-koyalti-yerlesmeler-daginic-ve-toplu-yerlesme/3260606>-(Erişim tarihi: Temmuz 2019).

- Anonim, 2018a.** Yalova İl, İlçe Coğrafya Bilgileri, <http://www.cinarcik.bel.tr/tr/cinarcik-genel-bilgiler> (Erişim Tarihi: Nisan 2018).
- Anonim, 2018b.** Yerleşme Tipleri, Köyaltı Yerleşmeler, Dağınık ve Toplu Yerleşme. <http://www.geograpy.blogcu.com/yerlesme-tipleri-koyalti-yerlesmeler-daginik-ve-toplu-yerlesme/3260606> (Erişim Tarihi: Şubat 2018).
- Anonim, 2018c.** Yalova Aylık Sıcaklık Ölçümü, <http://www.mgm.gov.tr>. (Erişim Tarihi: Temmuz 2018).
- Bakırcı, M. 1992.** Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Turizme Kazandırılması, Doğu Karadeniz Turizmi Konferans-Workshop, Trabzon.
- Bayat, B. 2014.** Uygulamalı Sosyal Bilim Araştırmalarında Ölçme ,Ölçekler ve "LİKERT" Ölçek Kurma Tekniği. Gazi Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 1-24.
- Bilgici, N. 2014.** Yayla Turizminin Bölgesel Ekonomik Kalkınmadaki Rolü: Ayder Yaylası Örneği, *International Conference in Economics September Dergisi*, 03-05.
- Bilgici, N., Işık, Z. 2018.** Bölgesel Kalkınmada Yayla Turizmi: Rize İli Örneği, *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı:1, ss. 1-21.
- Braduel, F. 1990.** Akdeniz: Mekan ve Tarih, Çeviri: Necati ERKURT, Metis Yayıncılık, İstanbul.
- Bulut, Y., Akpınar, E. 2010.** Ülkemizde Alternatif Turizmin Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı Ve Uygulama Alanları, III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, 1580-1590, Erzurum.
- Büyüköztürk, Ş. 2012.** Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Cengiz, Y. 2002.** Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm, TÜRSAB Ar-Ge Departmanı, http://tursab.org.tr/dosya/1023/02nieko_1023_1889046.pdf-(Erişim tarihi: Eylül 2019).
- Çelik, S. 2018.** Alternatif Turizm, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 11 Sayı: 56.
- Çetin, T. 2010.** Cumalıkızık Köyünde Kültürel Miras Ve Turizm Algısı, *Millî Folklor Dergisi*, 87, 181-190.
- Daşçı, M., Çomaklı, B. 2006.** Yaylacılık ve Tarımsal Açından Önemi , *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Dergisi*, 37 (2), 275-280, 2006 ISSN: 1300-9036).
- Defne, M. 1955.** Türkiye'de Otlak ve Otlatma İşlerinin Tanzimi Yolu İle Ormanların Korunması Problemi Üzerinden Araştırmalar, Ankara, T.C. Ziraat Vekaleti Yayını, Yayıncılık Basımevi.
- Demir, C., Çevirgen, A. 2006.** Ekoturizm Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Diamantis, D. 1999.** The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends, Les Roches Management School.
- Dumitru, N. 2009.** Social Tourism-A Factor In Cultural, Social and Economic Change. *Romanian Economic and Business Review*, 4 (2), 89-94.
- Diñçer, F. 1997.** Avrupa Birliği'nde Turizm ve Uygulanan Politikalar. İstanbul: Der Yayınları.
- Doğanay, S. 2001.** Doğu Karadeniz'de Yayla Turizmi Merkezlerine Yeni Bir Örnek: Taşköprü Yaylası, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı: 26, 94-96.
- Doğanay, S. 2011.** Doğu Karadeniz'de Yayla Turizmi Merkezlerine Yeni Bir Örnek: Taşköprü Yaylası, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı: 26, 223-239.
- Emiroğlu, M. 1977.** Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Ankara.

- Erdoğan, N. 2016.** Ekoturizm ve Yaban Hayatı, Çevre Sorunları ve Hayvan Besleme Arasındaki İlişkiler Özel Sayısı, 2(1):76-84.
- Erduran, F., Özel Cengiz, A. E., Sağlık, A. 2012.** “Potential ecotourism in protected area: A case study at Kazdağı (Mt.Ida), Turkey”, *African Journal of Agriculture Research*, 7(11), 1772-1781.
- Fennell D. 2003.**The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends, Ecotourism, Second Edition, Routledge, England.
- Fural, Ş., Poyraz, M. 2017.** Yayla Alanlarının Kullanımının Yasal Boyutlarla İncelenmesi,*Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, syf.117
- Garda, B., Temizel, E. 2016.** Sürdürülebilir Turizm Çeşitleri, *Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 12, 2016, ss. 83-103.
- Gülbahar, O. 2009.** 1990’lardan Günümüze Türkiye’de Kitle Turizminin Gelişimi ve Alternatif Yönelimler, Süleyman Demirel Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.14, S.1 s.151-177.
- Gökçe, F., Gökçe, H., Kocabozdoğan, K. 2015.** Yayla Turizminin Sürdürülebilirliği Kapsamında Çevresel Etki Boyutu: Kazıkbeli Yaylası Örneği, Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, Gümüşhane, 689 s.
- Hacıoğlu, N., Avcıkurt, C. 2008.** Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kitabı, Ankara, 505 s.
- Horak, S., Weber, S. 2000.** Youth Tourism in Europe: Problems and Prospects, *Tourism Recreation Research*, Pages 37-44, <https://doi.org/10.1080/02508281.2000.11014923>
- Israngkura, A. 1996.** “Ecotourism”, TDRI: Thailand Development Research Institute, 10-15.
- İçöz, O. 2007.** Genel Turizm, Turizmde Temel Kavramlar Ve İlkeler Kitabı, Ankara, 383 s.
- İslamoğlu, İ., İmamoğlu, A., Çavuşoğlu, G. 2014.** International Journal of Science Culture and Sport August: Special Issue 2 ISSN : 2148-1148 Doi :10.14486/IJSCS199.
- Karacan, S., Karacan, E., Güngör, Y. 2016.** Kırsal Turizm ve Alternatif Kırsal Turizm Hizmetleri, [http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/ekaracan/bildiri/ekaracan22.12.2016_14.39.04bildiri.pdf-\(Erişim](http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/ekaracan/bildiri/ekaracan22.12.2016_14.39.04bildiri.pdf-(Erişim) tarihi: Temmuz 2019).
- Kaya, H. 1999.** Uluslararası Politik Derinliklerde Anadolu 2000 Kitabı, Bursa, 104 s.
- Kızılırmak, İ. 2006.** Yayla Turizmi, Tanıtım Açısından Ekoturizm Türü Olan Yayla Turizminin İncelenmesi Kitabı, Ankara, 168 s.
- Kiper, T., Arslan, M. 2007.** “Anadolu’da Doğa Turizmi Kapsamında Doğa Yürüyüşü Güzergahlarının Belirlenmesinde Örnek Bir Çalışma”, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 165-174.
- Kocapınar, S. 2003.** Kültür Turizmi, Türkiye’nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı (03-04 Mayıs 2003), Çankırı.
- Kodaş, D , Ersöz, S. 2012.** Kırsal Turizm İle Kültürel Turizmin Bütünleşmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (1), 169-174.
- Koroğlu, Ö., Koroğlu, A., Alper, B. 2012.** Doğaya Dayalı Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetleri İçerisinde Turist Rehberlerinin Rollerine Üzerine Bir İnceleme. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* , 20(1),131.
- Leidenfrost, K., Parcher, O. 1969.** Yaylacılık, Çeviri: Dündar, M ve Canver, H. Ankara, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Muhtelif Yayınlar Serisi, No:30.

- Mueller, H., Kaufmann, E.L. 2001.** Wellness Tourism: Market Analysis of a Special Health Tourism Segment and Implications for the Hotel Industry. *Journal of Vacation Marketing*, 7, 5-17. <http://dx.doi.org/10.1177/135676670100700101>
- Ovalı Kısa, P. 2007.** Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması, *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2.
- Özgen, N. 2010.** Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve planlamaya yönelik öneriler, *Uluslararası İnsan Bilimler Dergisi*, Cilt:7 Sayı:2, S:3, 4.
- Özdemir, M., 2017.** Kırsal Turizmin Fiziksel Sosyal ve Kültürel Etkileri Konusunda Halkın Görüşleri: *Artvin Örneği, Bartın Orman Fakültesi Dergisi*,19-1: 11-18.
- Özsarı, S.H., Karatana, Ö. 2013.** Sağlık turizmi açısından Türkiye'nin durumu, Derleme, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul. 24(2):136-144.
- Öztaş, Y. 1985.** Mera Amenajmanı Ders Notları, 3.B, Karadeniz Üniversitesi, Trabzon.
- Pirselimoğlu Batman, Z. 2007.** Ekolojik Temelli Rekreasyon ve Turizm Planlama İlkelerinin Araştırılması: Trabzon İli Çalköyü Yayla Yerleşimi Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon.
- Pirselimoğlu Batman. Z. 2013.** Altındere Vadisi (Trabzon-Maçka)'nde Ekolojik Temelli Turizm Planlama Yaklaşımı ve Alternatif Turizm Olanaklarının Araştırılması, *Doktora Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon.
- Pirselimoğlu Batman.Z., Demirel, Ö. 2015.** "Ecology-based Tourism Potential with Regard to Alternative Tourism Activities in Altındere Valley (Trabzon-Maçka)", *International Journal of Sustainable Development and World Ecology*, 22(1),39-49.
- Pirselimoğlu Batman. Z., Demirel, Ö., Kurdoğlu, B.Ç. 2016.** "Ecology-based tourism potential of Altındere Valley (Trabzon-Turkey) in regards to the natural, historical and cultural factors", *International journal of Sustainable Development and World Ecology*, 23(3)233-244,<http://dx.doi.org/10.1080/13504509.2015.1115442>.
- Pirselimoğlu Batman, Z., Özer P., Ayaz E. 2019.** The Evaluation of Ecology- Based Tourism Potential in Coastal Villages in Accordance with Landscape Values and User Demands: the Bursa-Mudanya Kumyaka Case. *International Journal of Sustainable Development and World Ecology*, 26(2), 166-178., Doi: 10.1080/13504509.2018.1508525,
- Polat, E. 2017.** Genç Bireylerin Turistik Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Balıkesir Kent Merkezinde Bir Araştırma, *International Journal of Cultural and Social Studies dergisi*, 3(2).
- Roberts, L., Hall, Derek R. 2001.** Rural tourism and recreation : principles to practice, Wallingford, Oxon, UK ; New York, NY : CABI Pub.
- Sarkım, M. 2007.**Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikaları Ve Antalya Örneği, Yayınlanmamış *Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sayılan, H. 2007.**Muş İlinde Kültür Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yönden Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sonğur, C., Top, M., Tekingündüz, S. 2013.** Sağlık Sektöründe GZFT (Güçlü-Zayıf Yönler-Fırsatlar-Tehditler) Analizi. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 5 (1), 69-99.

- Tekin, Ö.** 2016. Alternatif bir Turizm Olarak Yayla Turizmi ve Bozkır İlçesinin Potansiyelinin Değerlendirilmesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Selçuk Üniversitesi, Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır 06-08 Mayıs, 2016, Konya.
- Topay M.** 2003. Bartın-Uluyayla peyzaj özelliklerinin rekreasyon-turizm kullanımları açısından değerlendirilmesi üzerinde bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Topuz, N.** 2012. Türkiye Sağlık (Medikal) Turizmi Stratejisi 2023, *Uzmanlık Tezi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü.
- Uluççen, T.** 2011. Özel İlgi Turizmi: Kapsamı, çeşitleri ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, *Uzmanlık Tezi*, Ankara.
- Ünal, K.N.** 2009. Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri, *Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 146-156.
- Vanlier, H.** 1998. Land Use Planning in the Netherlands, Findings a balance Between Rural Development and Projection of the Environment, *Landscape and Urban Planning*, 1(2), 135-144.
- Vennesland B., Nybakk E.** 2013. Second-home owners intention to purchase nature-based tourism activity products – A Norwegian case study, *Tourism Management*, Elsevier, vol. 36(C), pages 364-376.
- Yalçınalp, E.** 2005. Yayla Turizminin Bir Ekoturizm Etkinliği Olarak İncelenmesi, Trabzon Örneği. Yayınlanmamış *Yüksek Lisans Tezi*, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yeşiltaş, M .** 2009. Karadeniz Bölgesindeki Turizm Olanaklarının Swot Analizi İle Değerlendirilmesi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ,(3) , 250-269 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/adyusbd/issue/1400/16563>.
- Yıldız, N.D.** 2006. Tortum Çayı Havzası ’nın Ekolojik Yönetim Modelinin Koruma Kullanma Kriterleri Bağlamında CBS İle Belirlenmesi, Yayınlanmamış *Doktora Tezi*, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı, Anabilim Dalı, Erzurum.
- Yılmaz, V., Özbek, H., Altan, T.** 2000. *Havza Yönetimi ve İlkeleri, Kırsal Çevre Yıllığı*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 231 s.
- Zhang, X. M.** 2012. “Research on the Development Strategies of Rural Tourism in Suzhour Based on SWOT Analysis”, 2012 International Conference on future energy; Environment and Materials, Energy Procedia, 16,1295-1299.

EKLER

EK 1 Ziyaretçi Anket Formu

EK 2 Uzman Anket Formu

EK 1. ZİYARETÇİ ANKET FORMU

Bu anketler Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Yalova Erikli Yaylasının Ekolojik Temelli Turizm Planlama Kriterlerinin ve Ekolojik Temelli Turizm Etkinliklerinin Araştırılması Tezi İçin Değerlendirmek Amacı İle Hazırlanmıştır.

Tarih: .../.../2017

GENEL PROFİL BELİRLEMEYE YÖNELİK SORULARI

BÖLÜM A

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
2. Yaşınız: 15-25 26-35 36-45 46-55 56-65 65 ve üzeri
3. Medeni durumunuz: Evli Bekar
4. Çocuk sahibi misiniz: Evet Hayır
5. Eğitim Durumunuz:
 Okur/Yazar değil İlkokul Ortaokul Lise Ön Lisans Lisans Lisansüstü
6. Mesleğiniz:
 Öğrenci Serbest Meslek Memur Emekli Esnaf
 İşçi Ev Hanımı Çiftçi Diğer İşsiz
7. Aylık geliriniz:
 500TL'den az 2001-2500TL
 501-1000TL 2501-5000TL
 1001-1500TL 5001TL den fazla
 1501-2000TL

BÖLÜM B

8. Özel otomobil (araç) sahipliği durumunuz:
 Var Yok
9. Bu alana (Yalova Erikli Yaylası) ulaşım şekliniz nedir?
 Toplu taşıma Özel araç Yürüyerek Bisiklet Taksi Diğer .....
10. Bu alana (Yalova Erikli Yaylası) gelme sıklığınız nedir?
 Haftada bir Ayda bir Ayda 2-3 kez Yılda bir Yılda 2-3 kez
 Çok ender Diğer
11. Bu alana (Yalova Erikli Yaylası) en çok hangi mevsimde gelirsiniz?
 İlkbahar (Mart-Nisan-Mayıs) Yaz (Haziran-Temmuz-Ağustos)
 Sonbahar (Eylül-Ekim-Kasım) Kış (Aralık-Ocak-Şubat)
12. Bu alana (Yalova Erikli Yaylası) daha çok kimlerle gelirsiniz?
 Tek başıma Aile bireyi ile Arkadaşlarla Okul ile Tur ile Diğer .....
13. Bu alanda (Yalova Erikli Yaylası) ne kadar zaman geçirirsiniz?
 1 gün 2-5 gün 1 hafta 10-20 gün 1 ay Diğer.....

BÖLÜM C

14. Bu alanda yapılan rekreasyonel faaliyetlerin bu yöreye ne gibi yararları vardır?
 Ekonomik yarar sağlar Sosyalleşme sağlar Doğanın korunmasına katkıda bulunur
 Görgü bilgi alışverişi sağlama Diğer .....

15. Bu alanda yapılan rekreasyonel faaliyetlerin bu yöreye ne gibi zararları vardır?

- Doğal yapının bozulması Yerel özelliklerin unutulması
Kültürel yozlaşma Estetik bozulma Diğer .....

16. Ne tip alanlarda turistik ve rekreatif faaliyette bulunmayı tercih ediyorsunuz?(3 tercihinizi belirtiniz)

- Dağlık alanlar Kentsel Açık alanlar (Parklar,vb.)
Su Kenarları (Akarsu, göl, şelale, deniz, vb.) Kentsel Kapalı Alanlar (Avm, müze, tiyatro, vb.)
Tarihi ve Kültürel Kimlikli alanlar Köyler / Yaylalar / Kasabalar gibi yerel kimlikli alanlar
Orman kenarı alanlar ve Ormanlık alanlar Termal ve Kaplıca Alanları
Diğer .....

17. Bu alanın turizm / rekreasyon açısından eksik yönler nelerdir?

- Bakımsızlık
Donatı elemanları eksikliği (Oturma birimleri, aydınlatma, çeşme, vb.)
Konaklama tesisleri eksikliği Bu alanın yeterince tanıtılmıyor olması
Rekreasyon alanlarının eksikliği (piknik yeri, oyun ve spor alanları, yürüme-bisiklet parkurları...)
Mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinden yeterince yararlanamamak
İlgili Belediye ve belediyelerin hizmet eksikliği (altyapı, ulaşım, sağlık...)
Diğer .....

18. Bu alandaki en önemli geçim kaynakları nelerdir?

- Zeytincilik/Zeytinyağı
 Meyvecilik
 Yöresel Ürünler
 Balcılık
 Yeme-içme
 Diğer.....

19. Bu alanda rekreasyonel ve turistik faaliyetlerin hangisinin olmasını istersiniz?(3 tercih yapınız)

- Buluşma-sohbet Spor yapmak
 Manzara seyri Doğa yürüyüşü
 Gezinti yapmak (Köy içinde) Müze, festival, sergi ziyareti
 Bisikletle gezinti yapmak Fotoğrafçılık
 Piknik yapmak Botanik (Bitki türlerini tanıma)
 Yeme-içme Bilimsel araştırmalar
 Doğa ile iç içe vakit geçirmek Kampçılık

- Doğa gözlemciliği Geleneksel yaşamı inceleme
 Açık havada gazete-kitap okumak Diğer.....

20. Bu alan rekreasyonel beklentilerinizi karşılıyor mu? Evet Hayır

21. Yanıtınız **Hayır** ise bu alanda hangi özelliklerin olmasını istersiniz?(5 önerinizi belirtiniz?)

- Daha fazla, düzenli, bakımlı yeşil alanlar Daha kolay ulaşılabilirlik ve alternatif ulaşım araçları
 Daha fazla yeme-içme olanakları (Lokanta, kafeterya, kır bahçesi vb.) Spor alanları (Basketbol, voleybol, Futbol sahası...)
 Konaklama tesisleri Doğal bitki ve hayvanların tanıtıldığı alanlar
 Yeterli miktar ve nitelikli piknik alanları Daha temiz, bakımlı çevre
 Daha güvenli alanlar (Bekçi ve görevliler) Yeterli miktar ve nitelikte otopark
 Daha fazla ve düzenli çocuk oyun alanı Çadır ve karavan kamp alanları
 Çocuklar için izcilik kamp alanı Diğer.....

22. Bu alana gelmenizi etkileyen sebepler nelerdir?

- Buluşma-sohbet (Dinlenme, seyir, vb.)
 Gezinti yapmak
 Piknik yapmak (Yeme-içme)
 Doğal güzellikleri/ manzara güzellikleri
 Coğrafi ve topoğrafi oluşum (yayla, mera, jeolojik oluşumlar, şelaleler, mağaralar, vb.,....)
 Tarihi değerler bakımından zengin olması
 Zengin bitki örtüsü ve yaban hayatı
 Ulaşımının kolay olması
 Sessiz ve sakin olması
 Havaasının temiz olması
 Diğer.....

23. Bu alana ve çevresine özgü festivaller varsa nelerdir?

- Zeytin Festivali
 Kadırga Yayla Şenlikleri
 Kızılıcak Festivali
 Delmece Şenlikleri
 Diğer.....

24. Bu alanda olmasını önerdiğiniz rekreasyonel/turistik faaliyetler nelerdir?

- Piknik Alanları
- Konaklama Alanları
- Bisiklet Parkuru
- Trekking Parkuru
- Kamp Alanları
- Diğer.....

TEŞEKKÜR EDERİZ.

EK 2. UZMAN ANKET FORMU

Erikli Yaylasının Ekolojik Temelli Turizm Potansiyelinde Aşağıdaki Faktörlerin Önem Derecelerini (1'den 5'e doğru) Belirtiniz.

GÜÇLÜYONLER	I.DERECE ÖNEMLİ	II.DERECE ÖNEMLİ	III.DERECE ÖNEMLİ	IV.DERECE ÖNEMLİ	V.DERECE ÖNEMLİ
<p>Doğal bitki örtüsü ve Faunanın zengin olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çam, Meşe, Keşane ve Ihlamur ağaçlarından oluşan ormanla kaplı bir alan olması, • Damarlı bitkiler ve Endemik türlerin olması, • Memeleli ve Kuş türlerini izleme olanağı sağlanması, • Endemik olmasa da zarar görebilecek türlerin olması, • Bu alanda bulunup başka yerde görülmeyen sucul bitkiler olması, <p>Doğal kültürel kaynak değerlerine sahip olması;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Topo grafik yapısının birçok turizm faaliyetlerine olanak sağlaması • Erikli Yaylası ve çevresinde her yıl düzenlenen yayla şenlikleri ve Festivallerin yapılması, • Yöredeki doğal temelli turizm etkinlikleri (Trekking, Kamping, Bisiklet) için uygun zengin doğal kaynaklara sahip olması; <p>İklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış bir çevre olması</p>					
<p>İklim yönünden 4 mevsim gezip görülecek olanağa sahip olması,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alanın özel habitatlara kabul edilen Higrofil (sucul ve suyu seven bitkiler) çeşitliliği ve sulak alan kabul edilmesi, • Alanda sulak koruması için, yapışmaya ve otlamaya izin verilmemesi, • Çevresinde koruma statüsünde alanların varlığı; (Delmece Yaylası, Dipsiz Göller, Çifte Şelaleler, Erikli Şelalesi, Kent Ormanı) olması, • Doğal (bozulmamış) alanların ve yaban hayatının varlığı, 					

	I.DERECE ÖNEMLİ	II.DERECE ÖNEMLİ	III.DERECE ÖNEMLİ	IV.DERECE ÖNEMLİ	V.DERECE ÖNEMLİ
GUÇLU YONLER					
Doğal ekonomik kaynak değerlerine sahip olması;					
<ul style="list-style-type: none"> • Yörede Zeytincilik, Balçılık ve tarım faaliyetlerinin bulunması, • Yörede hayvancılık faaliyetlerinin yapılması 					
ZAYIF YONLER					
Yerel halk ve Turistler açısından yayla bilincinin yeterli düzeyde yayılmaması					
Alana otomobil harici toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın rahat ve kolay sağlanamaması.					
Rekreasyon alanlarının eksikliğinin olması; Rekreasyon alanlarında hizmet birimlerinin ve altyapı olanaklarının eksikliği					
<ul style="list-style-type: none"> • Yeterli niteliğe sahip piknik alanları, • Yürüme-bisiklet parkurları, • Çadır ve karavan kamp alanları, • Oyun ve spor alanları, 					
Doğal kaynakların yeterince değerlendirilememesi					
Alanın bitki örtüsü, doğal kaynak ve kültürel değerlerinin, alanın mevcut rekreasyonel ve turizm etkinliklerine olan uygunluğunu anlatıcı ve yönlendirici tahtlarına yer verilmemesi					

FIRSATLAR	I.DERECE ÖNEMLİ	II.DERECE ÖNEMLİ	III.DERECE ÖNEMLİ	IV.DERECE ÖNEMLİ	V.DERECE ÖNEMLİ
<p>Erikli yaylası çevresinin, Sosyo- Kültürel gelişimini olumlu etki sağlamaı</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yayla şeniklesi ile turizm potansiyeli sağlamaı • Kızılık şeniklerinin yapılması, • Zeytinçilik, Bal ve yöresel ürünler yömünden geçim kaynaklarına sahip olması 					
<p>Turizm acentelerinin hem çevre illerden ve il içinden organize edilen turların günübirlik sağlamış olduğu geziler ve derneklerin grup halinde düzenlediği, doğal kaynakların sürdürülebilir ve elverişli olması ve trekking ve bisiklet gibi doğa sporları organizasyonlarının planlamaya elverişli olana sahip olması</p>					
<p>Bölgenin farklı turistik aktivitelerle olanak vermesi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trekking ve Bisiklet parkurlarına olanak sağlayacak güzergâhlarının olması, • Kamp yapmak için üst yapının uygun olması • Fotoğrafçılık yapma olanağı sağlamaı, • Piknik için uygun zemine sahip olması, 					
<p>Kırsal turizm ve ekoturizm için yapılan ziyaretlerin yöre halkının sosyal yapısını geliştirmesi, sosyal etkileşimini artırmasına olanak vermesi</p>					
<p>Doğa temelli turizm çeşitlerini (Macera, Kamp, Karavan, Spor, Yaban hayatı, Eko turizm, Eko turizm vs..) yapmaya olanak sağlayıcı doğa üst yapı ve alanlara uygun olması;</p>					
<p>Tüm alt yapı planlama ve gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak topografyaya sahip olması</p>					

FIRSATLAR	I.DERECE ÖNEMLİ	II.DERECE ÖNEMLİ	III.DERECE ÖNEMLİ	IV.DERECE ÖNEMLİ	V.DERECE ÖNEMLİ
Dünyada ve Türkiye'de doğal kaynaklara dayalı turizmle olan talebin artmış olması,					
Mevcut turizm arzının çeşitli yollarla tanıtımı sağlanarak alana yönelik turist talebinin artırılması.					
Turizm olanaklarının 12 ay boyunca uygulanabilir olması					
Rekreasyonel faaliyetlerin doğal yapının bozulması gibi zararları olabileceği gibi alana ekonomik yarar da sağlanması					

TEHDİTLER	I.DERECE ÖNEMLİ	II.DERECE ÖNEMLİ	III.DERECE ÖNEMLİ	IV.DERECE ÖNEMLİ	V.DERECE ÖNEMLİ
Alana çıkan yolların dar ve virajlı olması,					
Alana ilgili bir planlama yapılmamasının uygulanması bilimsiz kullarımlara sebep olması					
Doğal alanların bilimsiz kullarımlardan kaynaklanan çevre sorunlarının artması. <ul style="list-style-type: none"> • Kontrolsüz alanlarda yaşanan katı atık sorunları ve çevre tahribatı • Rekreasyonel faaliyetler sonucu doğal yapının bozulması 					
Hafta sonu tatillerinde alanın yoğun kullanılması ve bunun sonucunda yaşanan kirlilikler, bozulmalar					
Bölgede Deniz odaklı turizm anlayışının yerleşmiş olması					

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Pelin ÖZER
Doğum Yeri ve Tarihi : Çüngüş / 26.12.1989
Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu
Lise : Şht.Emn.Müd.Ali Gaffar Okan Lisesi (2006)
Lisans : Okan Üniversitesi Mühendislik/Mimarlık Fakültesi
Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü (2015)
Yüksek Lisans : Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı (2019)

İletişim (e-posta) : pelinnozer@gmail.com

Yayınları ::Pirselimoğlu Batman Zeynep, Özer Pelin
Ayaz Esra (2019). The Evaluation of Ecology- Based Tourism Potential in Coastal Villages in Accordance with Landscape Values and User Demands: the Bursa-Mudanya Kumyaka Case. International Journal of Sustainable Development and World Ecology, 26(2), 166-178., Doi: 10.1080/13504509.2018.1508525,
Pirselimoğlu Batman Zeynep, Özer Pelin, Ayaz Esra, 2017, Ecology-Based Tourism Uses and Planning Approaches of Kumyaka-Mudanya(Bursa), 1 st International Rural Tourism and Development Congress, 4-6 May, Bursa, Turkey, (Sözlü sunum)